

HET DIEPZEEDILEMMA VAN DE EUROPESE UNIE

**EEN ANALYSE VAN DE VERSCHILLENDE STANDPUNTEN VAN EU-LIDSTATEN MET
BETREKKING TOT DIEPZEEMIJNBOUW IN INTERNATIONALE WATEREN (2017-2023)**

Wetenschappelijke verhandeling

Aantal woorden: 24.674

Seppe Dewulf

Stamnummer: 01702604

Promotor: Prof. dr. Jan Orbie

Copromotor: Dr. Robrecht Declercq

Masterproef voorgelegd voor het behalen van de graad master in de richting EU-Studies

Academiejaar: 2023-2024

Abstract

Sinds enkele jaren lopen de politieke spanningen rond de mogelijke goedkeuring van diepzeemijnbouw in internationale wateren hoog op. Meer dan 167 landen onderhandelen binnen de Internationale Zeebodemautoriteit (IZA) over de toekomst van zeebodemexploitatie, met uitgesproken voor- en tegenstanders van de praktijk. Hoewel ook de Europese Unie lid is van dit intergouvernementeel orgaan speelt het tot op heden geen actieve rol in deze onderhandelingen, desondanks de indiening van een voorstel van de Europese Commissie aan de Raad van de Europese Unie in januari 2021 (met het oog op het innemen van een gezamenlijke positie binnen de IZA) – dat onbeantwoord bleef. **Vertrekkende vanuit de hypothese dat dit interinstitutioneel (bevoegdheids)conflict binnen de EU te wijten is aan te grote tegenstellingen tussen de standpunten van de EU-lidstaten, worden in dit onderzoek de standpunten van vier lidstaten – België, Duitsland, Frankrijk en Polen – op het vlak van diepzeemijnbouw onderzocht.**

Dat gebeurt aan de hand van een inhoudsanalyse van hun tussenkomsten binnen de IZA-onderhandelingen in de periode 2017-2023. Concreet wordt de 'saillantie' van de lidstaten binnen de IZA-onderhandelingen onderzocht, gevolgd door een 'polarisatie'-analyse van hun meest recente standpunten en een 'divergentie/convergentie'-analyse van hoe de respectievelijke posities zijn veranderd doorheen de onderzoeksperiode. Het onderzoek toont aan dat – hoewel de standpunten van de lidstaten niet dichterbij elkaar toe zijn gegroeid – de meest recente posities van de lidstaten inhoudelijk niet ver van elkaar liggen: alle lidstaten koppelen hun steun voor diepzeemijnbouw (in meer of mindere mate) aan enkele voorwaarden op het vlak van milieubescherming en wetenschappelijk onderzoek.

Dankwoord

Deze thesis had ik nooit kunnen schrijven zonder de hulp van een aantal mensen die mij – op verschillende manieren – hebben bijgestaan in het onderzoeks- en schrijfproces. Daarom wil ik in mijn voorwoord graag al die personen bedanken voor het delen van hun expertise, voor hun ondersteuning en voor hun aanmoediging.

Eerst en vooral wil ik mijn beide promotoren – Prof. Dr. Jan Orbie en Dr. Robrecht Declercq – graag hartelijk bedanken voor hun enorme goede begeleiding doorheen de afgelopen twee jaar (zowel voor het schrijven van mijn onderzoekspaper als mijn masterthesis). Soms samen, soms afzonderlijk en op verschillende momenten in het schrijfproces was hun steun en hulp van onschatbare waarde.

Daarnaast bedank ik graag ook enkele personen die hun expertise op het vlak van diepzeemijnbouw en de Internationale Zeebodemautoriteit met mij hebben gedeeld: speciale dank daarbij gaat naar Prof. Dr. Klaas Willaert, Simon Holmström, Robin Roels, Sabine Van Belle, Sarah Van den Eede en Raf Custers. Zonder hen zou het moeilijk zijn geweest om het bos door de bomen te zien in de complexe wereld van de diepzeemijnbouwpolitiek, die mij tot voor kort onbekend was.

Daarnaast wil ik ook graag de studenten van het Werkcollege Masterproef – Cira Bosman, Mira Delmotte en Nell Dhaens – bedanken voor hun blijvende interesse en waardevolle suggesties doorheen het afgelopen jaar.

Tot slot wil ik mijn ouders bedanken voor hun voortdurende financiële steun en om me steeds te motiveren in mijn studies – en voor het nalezen van mijn scriptie. Ook mijn vrienden en Dries wil ik graag bedanken voor de steun die ze mij doorheen het afgelopen jaar zo onvoorwaardelijk hebben gegeven.

Lijst met afkortingen

BBNJ	<i>Biodiversity Beyond National Jurisdiction</i>
COP	<i>Conference of the parties</i>
DSCC	<i>Deep Sea Conservation Coalition</i>
DZM	Diepzeemijnbouw
EU	Europese Unie
IEA	Internationaal Energieagentschap
IISD	<i>International Institute for Sustainable Development</i>
IZA	Internationale Zeebodemautoriteit
NGO	Niet-gouvernementele organisatie
REMP	<i>Regional Environmental Management Plan</i>
VN	Verenigde Naties
VWEU	Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie

Inhoudstafel

ABSTRACT	2
VOORWOORD	3
LIJST MET AFKORTINGEN	4
1. INLEIDING	7
1.1. De race naar de diepzeebodem	7
1.2. Onderzoeksvraag & deelvragen van het onderzoek	8
1.3. Methodologie	10
1.3.1. Het bronmateriaal: standpunten en verslagen van de IZA-bijeenkomsten	10
1.3.2. Analytisch kader	12
a) Saillantie	12
b) Polarisatie	13
c) Convergentie/divergentie	13
1.3.3. Onderzoeksmethode(s)	14
a) Deelvraag 1: eenvoudige kwantitatieve analyse	14
b) Deelvraag 2: kritische, kwalitatieve vergelijking	15
c) Deelvraag 3: inhoudsanalyse in de vorm van een 'sentiment-analyse'	15
2. DIEPZEEMIJBOW & DE IZA: EEN POLITIEK-HISTORISCH OVERZICHT	21
2.1. Diepzeemijnbouw: maatschappelijke noodzaak of 'historische' vergissing?	21
2.1.1. De ontdekking van de diepzee(steen)	24
2.1.2. De bescherming van de diepzee(steen)	24
2.2. De internationale Zeebodemautoriteit (IZA): een introductie	24
2.2.1. Een lange weg naar een gedeeld beheer: de oprichting van de Internationale Zeebodemautoriteit (IZA)	24
2.2.2. De IZA: een omstreden instelling met een tweeledige opdracht	25
2.2.3. Vastgelopen onderhandelingen onder enorme tijdsdruk	26
3. STATUS QUAESTIONIS: HET EUROPEES DIEPZEEMIJBOWBELEID	28
3.1. EU-bevoegdheidsdiscussie: is er sprake van een 'interinstitutioneel' conflict rond diepzeemijnbouw?	28
3.2. Posities van de EU-lidstaten ten opzichte van diepzeemijnbouw	30
3.2.1. België	30
3.2.2. Duitsland	31
3.2.3. Frankrijk	32
3.2.4. Polen	32

4. ONDERZOEK: HOE KIJKEN DE EU-LIDSTATEN NAAR DIEPZEEMIJBOW?	33
4.1. Saillantie-onderzoek: hoe intensief nemen de EU-lidstaten deel aan de IZA-onderhandelingen?	33
4.2. Polarisatie-onderzoek: hoe ver liggen de meest recente standpunten van de EU-lidstaten uit elkaar?	37
4.2.1. België	37
4.2.2. Duitsland	39
4.2.3. Frankrijk	40
4.2.4. Polen	41
4.2.5. Bespreking: een vergelijking van de vier standpunten	42
4.3. Convergentie/divergentie-onderzoek: hoe evolueerden de standpunten van de EU-lidstaten? (2017-2023) ...	43
4.4. Bespreking van de resultaten	48
 5. BESLUIT	 51
5.1. Conclusies van het onderzoek	51
5.2. Suggesties voor verder onderzoek	53
 LIJST MET FIGUREN & TABELLEN	 54
 BIBLIOGRAFIE	 55

1. Inleiding

“Whether we call it a Conditional Moratorium, a Precautionary Pause, a Precautionary Break or a Precautionary Delay, we all want to encompass the same reality: there can be no exploitation of the deep seabed without agreeing on a set of rules and regulations that ensure high environmental standards and a sound scientific knowledge, and that avoid any significant harm to ocean biodiversity and marine ecosystems. We should not divide on labels but agree on conditions.”

(Schriftelijke verklaring van België binnen de Internationale Zeebedautoriteit (IZA, 2023a, p. 1))

1.1. De race naar de diepzeebodem & de Europese Unie

Sinds enkele jaren lopen de politieke spanningen rond diepzeemijnbouw (DZM) in internationale wateren hoog op (Watts, 2021; Delacroix, 2023). Meer dan 167 landen onderhandelen binnen de Internationale Zeebodemautoriteit (IZA) over de toekomst van zeebodemexploitatie, met uitgesproken voor- en tegenstanders van de praktijk. Heel wat landen zien immers heil in het halen van metalen uit de diepzeebodem in het licht van uitdagingen op het vlak van klimaatverandering, de digitale transitie of het bevorderen van de strategische onafhankelijkheid op het vlak van zeldzame metalen. Ook de Europese Unie tracht met haar “European Critical Raw Materials Act” (ECRMA) een antwoord te bieden op die verschillende uitdagingen (Europese Commissie, 2023). De Europese vraag naar zeldzame metalen ligt immers hoger dan ooit en het huidige aanbod kan de stijgende vraag niet volgen. Volgens het nieuwste rapport van de International Energy Agency zou bijvoorbeeld de lithiumextractie in de Europese Unie in 2030 nog slechts kunnen voldoen aan 0,5% van de Europese vraag. Zelfs met inbegrip van geplande nieuwe mijnbouwprojecten in landen als Tsjechië, Finland, Duitsland en Portugal zou het Europees lithiumpotentieel in het beste geval aan 10% van de vraag voldoen. En ook voor metalen als kobalt en nikkel doen zich gelijkaardige tekorten voor (IEA, 2023). De lidstaten van de Europese Unie moeten met andere woorden – net als heel wat andere landen – op zoek naar nieuwe manieren om de nodige import van zeldzame metalen te verzekeren.

Het halen van die metalen uit diepzeemijnbouw is echter niet onomstreden. In tegenstelling tot andere vormen van mijnbouw (op land), worden de metalen hier immers voornamelijk gehaald uit polymetallische “knollen” of “nodules” die op een diepte van 4000 tot 6000 meter verspreid liggen over de oceaانبodem en rijk zijn aan belangrijke zeldzame metalen zoals mangaan, kobalt, koper en nikkel (Pirllet et al., 2015).¹ Dat gaat samen met heel wat gevolgen op vlak van het diepzeemilieu, -milieu en meer in het algemeen ook het mondiaal klimaat. Bovendien is het ecosysteem van de diepzee, in vergelijking met andere ecosystemen op aarde, tot op heden onderbestudeerd en is de wetenschappelijke kennis over de fauna en flora die er leven beperkt (Sparenberg, 2019). Heel wat wetenschappers, ngo's en ook verschillende landen roepen dan ook op tot voorzichtigheid: we weten te weinig over de diepzee om er aan grootschalige ontginning te gaan doen (Watts, 2021; Berkers, 2022).

Tot op heden is diepzeemijnbouw mede om bovengenoemde redenen nog niet omgezet in de praktijk, al voerden verschillende bedrijven wel reeds prospecties en testoperaties uit. Toch wordt er al sinds de jaren 1990 onderhandeld over diepzeemijnbouw op internationaal niveau, en sinds 2014 ook concreet over of en hoe mogelijke exploitatieactiviteiten op die oceaانبodem kunnen plaatsvinden (Blanchard et al., 2023). Hoewel ook de Europese Unie lid is van dit intergouvernementeel orgaan, speelt het tot op heden geen actieve rol in deze onderhandelingen (Ardito, 2022). Dit ondanks de indiening van een voorstel van de Europese Commissie aan de Raad van de Europese Unie in januari 2021, met het oog op het innemen van een gezamenlijke positie binnen de IZA (Europese Commissie, 2021a). Die EU-positie zou de lidstaten ertoe verplichten om te pleiten dat “*mariene mineralen in de internationale zeebodem niet worden geëxploiteerd voordat de effecten van de diepzeemijnbouw op het mariene milieu, de biodiversiteit en menselijke activiteiten voldoende zijn onderzocht, de risico's gekend zijn en kan worden aangetoond dat de gebruikte technologieën en operationele*

¹ Naast het ontginnen van polymetallische knollen kan ook de extractie van metalen uit de kobaltrijke korsten en uit de afzettingen van metaalsulfiden in de oceaانبodem onder de bredere noemer van diepzeemijnbouw vallen (cf. infra).

praktijken geen ernstige schade toebrengen aan het milieu, overeenkomstig het voorzorgsbeginsel” (Europese Commissie, 2021b, p. 1). Tot nog toe bleef dit voorstel echter onbeantwoord door de Raad. De terughoudendheid van de lidstaten om de Commissie een onderhandelingsmandaat te verlenen binnen de IZA valt op, zeker in contrast met de rol die de Commissie speelt in andere internationale onderhandelingen met betrekking tot (de bescherming van) internationale wateren.² Een duidelijke verklaring voor deze terughoudendheid van de lidstaten is er tot op heden niet.

1.2. Centrale onderzoeksvraag & deelvragen van het onderzoek

Vertrekkende vanuit de hypothese³ dat het interinstitutioneel (bevoegdheids)conflict tussen de Europese Commissie en de Raad van de Europese Unie met betrekking tot diepzeemijnbouw te wijten is aan te grote tegenstellingen tussen de standpunten van de EU-lidstaten in deze kwestie, wordt in deze masterscriptie onderzocht hoe ver die standpunten uit elkaar liggen. Omdat het moeilijk is om in het kader van een masterscriptie alle 27 lidstaten van de Europese Unie in de analyse te betrekken, en omdat niet alle lidstaten even actief zijn in de internationale onderhandelingen rond diepzeemijnbouw, blijft de focus hier beperkt tot vier lidstaten. Concreet staan de posities van België, Duitsland, Frankrijk en Polen centraal in de analyse en worden deze onderzocht voor de periode 2017-2023.

De keuze voor deze vier lidstaten is noch willekeurig, noch onschuldig en gebaseerd op preliminair onderzoek. Vooreerst gaat het hier om vier lidstaten die intensief betrokken zijn bij de internationale onderhandelingen binnen de IZA. De vier landen zetelen geregeld in de ‘Raad’ van deze instelling (het belangrijkste orgaan van de IZA) en ze zijn bovendien alle vier in het bezit van – of een sponsorstaat van – een ‘exploratievergunning’ bij de IZA. Dat wil zeggen dat deze landen, of een onderneming gesteund door een van deze landen, van de IZA de toestemming hebben verkregen om in een welomschreven, toegewezen zone aan zeebodemexploratie te doen in functie van latere exploitatie (Willaert, 2021a). Hoewel ook andere EU-landen een exploratiecontract bij de IZA bezitten, zijn België, Duitsland, Frankrijk en Polen de enige vier EU-lidstaten die dat zelfstandig doen. Bulgarije, Tsjechië en Slowakije doen dit namelijk als deel van de Interoceanmetal Joint Organization (IOM), een samenwerkingsverband op het vlak van diepzeemijnbouw waar ook Cuba, Polen (met een tweede exploratiecontract) en Rusland deel van uitmaken. De oprichting van deze organisatie dateert echter uit 1987 en moet gekaderd worden binnen de historische context van de Koude Oorlog. De samenwerking richt zich vooral op het voeren van onderzoek en (voorlopig) niet op het gezamenlijk sponsoren van mogelijke, toekomstige exploitatieprojecten (Galka, 2024).

Een tweede factor die bijdraagt aan de keuze voor deze lidstaten is dat ze – op basis van het literatuuroverzicht, nieuwsartikels en een eerste globale lezing van het bronnenmateriaal (cf. infra) – alle vier een andere positie in het debat rond diepzeemijnbouw lijken te vertegenwoordigen. Waar Frankrijk sinds 2023 als het enige land ter wereld oproept tot een algemeen verbod op diepzeemijnbouw (Feitz, 2023), blijven publieke uitspraken van de Poolse regering over diepzeemijnbouw tot op heden beperkt. Dit terwijl het land binnen de IZA wel blijft aansporen op een goedkeuring van diepzeemijnbouw, al vraagt het wel dat er sterke regelgeving moet worden geïmplementeerd voor zeebodemextractie met onder andere garanties voor de bescherming van het mariene ecosysteem (Deep Sea Conservation Coalition, 2022). Duitsland en België lijken daarentegen een middenpositie in te nemen in het debat. Duitsland roept op tot een tijdelijke

² Zie bijvoorbeeld de actieve rol die de Europese Commissie innam binnen de onderhandelingen voorafgaand aan het Verdrag voor de Bescherming van de Biodiversiteit op Volle Zee, een verdrag dat bovendien net als de onderhandelingen binnen de IZA voortbouwt op het VN-zeerechtsverdrag (“Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee”).

³ Dit is een hypothese die ook terugkomt in eerdere analyses van het interinstitutioneel conflict (zie het literatuuroverzicht).

pauze op de onderhandelingen (tot er genoeg wetenschappelijke kennis voorhanden is) en België stelt dat diepzeemijnbouw er op termijn kan komen maar enkel met een streng wetgevend kader. Bovendien stelt België de voorwaarde dat andere doelstellingen met betrekking tot oceaanbescherming eerst behaald moeten worden (bijvoorbeeld de vereiste dat 30% van de wereldzeeën beschermd moet worden) (McVeigh, 2022a; Merckx, 2023).

Ook de keuze voor de onderzoeksperiode (2017-2023) is ingegeven door twee factoren. Enerzijds door beperkingen van het bronnenmateriaal (cf. infra), anderzijds door een politieke omslag binnen de internationale gesprekken die zich voordeed tijdens deze periode. Pas in 2011 zijn de internationale onderhandelingen over eventuele exploitatie en de nodige regulering daarvoor effectief van start gegaan. Anno 2024 zijn deze nog steeds niet afgerond. Terwijl wetenschappers al sinds het midden van de jaren 2010 oproepen tot voorzichtigheid omtrent de praktijk (Ferris, 2015), activeerde de staat Nauru in 2021 een omstreken voorziening in het VN-Zeerechtverdrag waardoor de IZA verplicht werd om binnen een periode van twee jaar het wetgevend kader rond diepzeemijnbouw vast te leggen (Ardito & Rovero, 2022). Gezien deze deadline niet gehaald werd, bevindt de situatie rond diepzeemijnbouw in internationale wateren zich momenteel in een legaal vacuüm. De onderhandelingen binnen de IZA staan hiermee onder een enorme tijdsdruk, dit terwijl steeds meer landen net vragen om een moratorium op diepzeemijnbouw (Valo, 2023). De gekozen onderzoekspaper in mijn thesis zorgt ervoor dat zowel de jaren voor deze politieke omslag, als de jaren erna in beschouwing worden opgenomen.

Concreet kan de centrale onderzoeksvraag dus samengevat worden als: **hoe ver staan de standpunten van de EU-lidstaten (*in casu* België, Frankrijk, Duitsland en Polen) over diepzeemijnbouw in internationale wateren uit elkaar (2017-2023)?** Om een antwoord te kunnen bieden op die vraag worden drie deelvragen onderzocht. Een eerste deelvraag peilt naar de 'saillantie' van de lidstaten binnen de IZA: hoe intensief nemen België, Duitsland, Frankrijk en Polen deel aan de internationale onderhandelingen over diepzeemijnbouw binnen de IZA? Een tweede deelvraag richt zich op de 'polarisatie' van de verschillende standpunten: hoe ver liggen de meest recente posities van de EU-lidstaten ten opzichte van diepzeemijnbouw uit elkaar? Een derde en laatste vraag peilt dan weer naar mogelijke 'convergentie'- of divergentiebewegingen van de standpunten doorheen de onderzoeksperiode: groeien de posities van EU-lidstaten ten opzichte van diepzeemijnbouw naar elkaar toe of van elkaar weg (2017-2023)?

Bij de keuze en verwoording van de onderzoeksvraag en deelvragen moeten enkele opmerkingen en nuances gemaakt worden. Zo is de verwoording van de centrale onderzoeksvraag op zich al normatief opgesteld en lijkt deze te impliceren dat de standpunten van de lidstaten eerder ver dan dicht bij elkaar staan. De keuze voor deze verwoording heeft te maken met de hypothese van waaruit het onderzoek vertrekt (cf. supra). Het is niet het doel van deze masterscriptie om een (eenduidig) antwoord te geven op de hypothese-vraag of de hypothese zelf te toetsen maar eerder om bij te dragen aan het onderzoek naar het interinstitutioneel conflict in kwestie en het EU-diepzeemijnbouwbeleid. Daarbij wordt er in de bespreking van de onderzoeksresultaten wel gereflecteerd over wat de bevindingen uit dit onderzoek kunnen betekenen voor het vinden van een antwoord op de hypothese.

Een tweede nuance is dat alleen de standpunten die de lidstaten innemen binnen de vergaderingen van de IZA in rekening worden genomen. Publieke verklaringen of standpunten ingenomen buiten de IZA worden dus niet opgenomen in de analyse. Wel worden deze soms aangehaald in het kader van de politieke en historische contextualisering van het onderzoek en het literatuuroverzicht. Dat enkel de standpunten binnen de IZA-onderhandelingen worden onderzocht houdt ook in dat de focus van het onderzoek ligt op diepzeemijnbouw in internationale wateren. Bijgevolg impliceert het verder gebruik van de term 'diepzeemijnbouw' (of de afkorting 'DZM') steeds enkel de discussies over diepzeemijnbouw in internationale wateren – behalve indien anders vermeld.

Een derde belangrijke nuance is dat er enkel naar standpunten gekeken wordt waarin de lidstaten zich uitspreken over het al dan niet goedkeuren van diepzeemijnbouw, de nog op te stellen DZM-wetgeving van de IZA (ook wel de 'Mijncode'

genoemd) en/of mogelijke bezorgdheden met betrekking tot mariene milieubescherming en (het gebrek aan) wetenschappelijk onderzoek. Andere kwesties – zoals financiële of organisatorische vraagstukken – worden hier buiten beschouwing gelaten omdat (opnieuw op basis van preliminair onderzoek) deze in mindere mate relevant lijken te zijn voor de positie van de EU-lidstaten. Dat wilt niet zeggen dat bijvoorbeeld het financiële aspect van diepzeemijnbouw geheel onbelangrijk is. Verschillende landen in het Globale Zuiden pleiten bijvoorbeeld al jaren voor een gelijke verdeling van de winsten uit mogelijke, toekomstige diepzeemijnbouwactiviteiten (Willaert, 2022). Wel is het minder van belang voor de standpunten van de onderzochte EU-lidstaten.⁴

Een vierde en laatste nuance is dat het niet de bedoeling is van dit onderzoek om mogelijke verschillen tussen de lidstaten ook te gaan verklaren. Voor het uitvoeren van een dergelijke analyse zijn er veel meer factoren die in rekening moeten worden genomen (zoals de belangen die de EU-lidstaten zouden hebben bij het goedkeuren van diepzeemijnbouwactiviteiten, verklaringen van de lidstaten over diepzeemijnbouw binnen andere internationale fora of via mediakanalen, de verschillende mijnbouwtradities van de lidstaten, de verschillende onderzoeksprojecten die lopen binnen de Europese Unie en welke lidstaten daarbij betrokken zijn...). Dat wil niet zeggen dat er bij de bespreking van de onderzoeksresultaten geen plaats is voor het aanhalen van relevante contextinformatie of informatie uit eerder academisch onderzoek – bijvoorbeeld op basis van het literatuuroverzicht – om bepaalde bevindingen te ondersteunen of in vraag te stellen.

Met het onderzoek in deze masterscriptie hoop ik bij te dragen aan verschillende relevante, academische debatten. Eerst en vooral opent dit onderzoek de weg naar meer en diepgaandere analyses van hoe de verschillende EU-lidstaten tegenover diepzeemijnbouw staan. Daarnaast tracht het onderzoek ook bij te dragen aan het doorgronden van het interinstitutioneel conflict rond diepzeemijnbouw binnen de Europese Unie (en dus een werkelijke toetsing van de hypothese) en bredere politiek-wetenschappelijke vraagstukken over bevoegdheidskwesties en spanningen tussen de EU-instellingen. Tot slot hoop ik met dit onderzoek ook meer inzicht te bieden in de werking van de Internationale Zeebedautoriteit en hoe EU-lidstaten deelnemen aan de activiteiten van een instelling die reeds meermaals onder vuur lag voor zijn gebrek aan transparantie (cf. infra).

1.3. Methodologie

Om de posities van de lidstaten *in casu* (België, Duitsland, Frankrijk en Polen) in kaart te brengen, wordt gekeken naar de standpunten die ze innemen binnen de vergaderingen in de IZA. In het volgende onderdeel komt eerst de dataselectie aan bod: welke bronnen gebruikt worden om die standpunten te onderzoeken en de voor- en nadelen van het gekozen onderzoeksmateriaal. Daarna volgt een uiteenzetting van het analytisch kader: hoe de data worden benaderd en welke concepten daarbij van pas komen. Tot slot komt een gedetailleerd overzicht van de specifieke methodes die gebruikt worden om de verschillende deelvragen te beantwoorden. Daarbij gaat er vooral aandacht naar de transparantie van de werkwijze. Dit laatste onderdeel eindigt bovendien met een kort overzicht van de opbouw van de masterproef.

1.3.1. Het bronmateriaal: standpunten en verslagen van de IZA-bijeenkomsten

De posities die België, Duitsland, Frankrijk en Polen doorheen de afgelopen jaren innamen ten opzichte van diepzeemijnbouw waren en zijn niet altijd even duidelijk. Waar Duitsland en Frankrijk recent openlijk opriepen tot respectievelijk een moratorium en een verbod op diepzeemijnbouw, bleven de standpunten van de Belgische en Poolse

⁴ Een uitzondering hierop is Polen, dat zich binnen de IZA al meermaals inzette voor een meer gelijke verdeling van de winsten uit diepzeemijnbouwactiviteiten (cf. infra) (Willaert, 2022). Toch lijkt de kwestie eerder van secundair belang te zijn voor het land en de Poolse steun voor diepzeemijnbouw niet in zijn geheel te bepalen. Ook is een vergelijking met de andere onderzochte EU-landen – die zich hier veel minder over uitspreken – moeilijk. Bijgevolg valt het financiële vraagstuk buiten het bestek van het onderzoek.

regeringen eerder vaag of ongekend (cf. infra). Tot op de verschijningsdatum van deze thesis (mei 2024) is het zelfs onmogelijk gebleken om enige informatie te vinden over de positie van de nieuwe Poolse regering onder leiding van Donald Tusk (aangetreden in december 2023) ten opzichte van diepzee mijnbouw.

Bij gebrek aan officiële uitspraken, is het zinvol om te kijken naar hoe de vier EU-lidstaten ageren of zich positioneren binnen de internationale DZM-onderhandelingen. Daarbij zijn de gesprekken die binnen de Internationale Zeebodemautoriteit plaatsvinden het meest relevant (maar niet exclusief: ook verdragen zoals het recent afgesloten BBNJ-verdrag⁵ hebben een impact op diepzee mijnbouw). Al sinds 1994 onderhandelen de 169 lidstaten van deze autoriteit over eventuele, toekomstige exploitatieactiviteiten van en op de oceaانبodem (in internationale wateren). Alle lidstaten van de Europese Unie zijn lid van de IZA, alsook de Europese Unie zelf (Blanchard et al., 2023). Bovendien zetelden de vier gekozen lidstaten allen gedurende meerdere jaren in de Raad van deze instelling (het belangrijkste orgaan ervan, cf. infra) en zijn ze tot op heden nauw betrokken bij het verloop van de onderhandelingen (IZA, "Composition of the council").

Hoewel de IZA zelf geen verslagen van de vergaderingen bijhoudt (of in elk geval niet publiek maakt), is het via het online archief van de IZA mogelijk om alle schriftelijke verklaringen van de lidstaten te raadplegen, teruggaande tot 2017 (IZA, "Statements"). Die verklaringen gaan voornamelijk over de positie van een lidstaat met betrekking tot de onderhandelingen in het algemeen of een specifiek onderdeel van de onderhandelingen. Niet elke verklaring is even relevant voor het gevoerde onderzoek – zo zijn er verklaringen die bijvoorbeeld volledig gericht zijn op administratieve of financiële vraagstukken of verklaringen van EU-lidstaten die de Russische inval in Oekraïne in 2022 veroordelen (zie bijvoorbeeld: IZA, 2022). Voor België gaat het in de periode 2017-2023 om 17 schriftelijke verklaringen, voor Duitsland, Frankrijk en Polen om respectievelijk 25, 10 en 15 schriftelijke verklaringen.

Omdat dit materiaal beperkt is in hoeveelheid, en omdat het geen volledige weergave biedt van de onderhandelingspositie van de vier lidstaten, wordt aanvullend gewerkt met de dagelijkse verslagen die de denktank *International Institute for Sustainable Development* (IISD)⁶ sinds 2017 bijhoudt van de vergaderingen van de IZA. In deze verslagen, uitgegeven in het kader van de 'Earth Negotiations Bulletin' van het IISD, wordt er geregeld aandacht besteed aan de (mondelinge) tussenkomen van lidstaten of aan standpunten die werden ingenomen tijdens de vergaderingen. De organisatie heeft intussen over een elftal vergaderingen van de IZA gerapporteerd, wat neerkomt op een totaal van 91 dagverslagen. Zo'n verslag betreft telkens slechts enkele pagina's⁷ en geeft steeds ook de nodige context mee over het verloop van de onderhandelingen (IISD, "International Seabed Authority").

In de inleiding werd reeds aangehaald dat de keuze voor de onderzoeksperiode van dit onderzoek gedeeltelijk werd bepaald door beperkingen van het bronnenmateriaal. Dat heeft te maken met dat er geen schriftelijke verklaringen, noch verslagen van de onderhandelingen te vinden zijn in de periode voor 2017. In 2024 heeft er tot op heden slechts één IZA-bijeenkomst plaatsgevonden, waarbij bovendien niet voor alle EU-landen minstens één schriftelijke verklaring of een vermelding in de verslagen van het IISD terug te vinden is. Daarom werd geopteerd om de onderhandelingen tot en met 2023 te analyseren en het jaar 2024 erbuiten te laten. Zeker aangezien de onderzoeksmethode voor het derde onderdeel van het onderzoek (convergentie/divergentie-analyse) steunt op het berekenen van 'jaarscores' om de verschillende onderhandelingsjaren te vergelijken (cf. infra). Het opnemen van onderhandelingsjaar 2024 – voordat het jaar is afgelopen – zou een vertekend beeld kunnen opleveren van de evolutie doorheen de laatste jaren in de onderzoeksperiode.

⁵ Het Verdrag voor de Bescherming van de Biodiversiteit op Volle Zee, ook wel het BBNJ-verdrag (acroniem van de Engelse benaming van het verdrag: *Biodiversity Beyond National Jurisdiction*), werd in 2023 ondertekend door meer dan 80 landen. Het doel ervan is de bescherming en het duurzaam gebruik van de mariene biodiversiteit buiten nationale jurisdictie.

⁶ Het IISD is een onafhankelijke denktank die zich inzet om duurzame ontwikkeling wereldwijd te verbeteren via het steunen van onderzoek en het verspreiden van informatie. Binnen die missie past ook het rapporteren over de voortgang van internationale onderhandelingen die betrekking hebben op het klimaat, duurzaamheid, natuurbescherming en biodiversiteit – zoals bijvoorbeeld de onderhandelingen binnen de Internationale Zeebodemautoriteit.

⁷ Voor sommige sessies van de IZA-onderhandelingen zijn er enkel eindverslagen opgemaakt door het IISD (en geen dagverslagen). In dat geval gaat het meestal over documenten van 10 pagina's of meer.

De keuze om te focussen op schriftelijke verklaringen en vergaderingsverslagen geeft het voordeel dat duidelijk wordt hoe de lidstaten in de praktijk onderhandelen, niet wat ze naar buiten toe uitdragen. Inhoudelijk gaat het om uitspraken of neergeschreven standpunten van directe vertegenwoordigers van de respectievelijke regeringen, waardoor de bronnenreeksen samen een relatief betrouwbaar beeld geven van de officiële standpunten van de lidstaten. Zowel de schriftelijke verklaringen als de verslagen – verder in deze masterproef gegroepeerd onder de term ‘tussenkomen’ – zijn bovendien meestal behoorlijk gedetailleerd en geven vaak ook genoeg contextinformatie mee om de standpunten juist te kunnen interpreteren. Omdat het over heel wat tussenkomen gaat, verspreid over meerdere jaren, is er ten slotte ook ruimte om evoluties te identificeren met betrekking tot de ingenomen onderhandelingsposities. Om dezelfde reden is het ook mogelijk om nuances aan te brengen bij bepaalde ingenomen posities, iets wat met het gebruik van publieke verklaringen misschien minder evident zou zijn.

Toch houdt het gebruik van dit bronnenmateriaal ook enkele nadelen in. Ten eerste vertellen de bronnen enkel iets over de manier waarop de lidstaten onderhandelen en welke posities ze daarin nemen – niet over hoe ze uiteindelijk stemmen in de Raad of de Vergadering van de IZA. Daarnaast gaat het niet bij elke tussenkomst om een duidelijk standpunt, soms worden er louter vragen gesteld of wordt bepaalde informatie verschaft. Dat zorgt ervoor dat er ook enige interpretatie komt kijken bij het selecteren van de fragmenten tekst die effectief opgenomen worden in de analyse, iets wat onvermijdelijk enige subjectiviteit inhoudt. Aangezien het onderzoek slechts door één persoon wordt uitgevoerd – in het kader van een masterscriptie – is er bovendien ook geen sprake van een intersubjectieve aanpak of van externe controle. Het is dus belangrijk om er rekening mee te houden dat er een andere analyse van dezelfde bronnenreeks ook gedeeltelijk andere resultaten zou kunnen opleveren. Om de impact van die subjectiviteit te beperken, worden het analytisch kader en de gebruikte onderzoeksmethodes in de volgende onderdelen zo uitvoerig en transparant mogelijk meegedeeld. Het zou derhalve mogelijk moeten zijn voor de lezer, collega-student of onderzoeker om de gevoerde analyse exact opnieuw uit te voeren.

1.3.2. Analytisch kader

De drie verschillende onderzoeksvragen vereisen telkens ook een verschillende aanpak – zowel in hoe deze analytisch benaderd worden, als in hoe ze methodologisch onderzocht worden. Dat analytisch kader wordt hier in meer detail toegelicht, een uiteenzetting van de toegepaste onderzoeksmethodes volgt verder in het derde en laatste subonderdeel (cf. infra). Hieronder worden de drie centrale onderdelen van het analytisch kader besproken – ‘saillantie’, ‘polarisatie’ en ‘convergentie/divergentie’ – en wordt naast een korte bespreking van hun klassieke, politiek-wetenschappelijke definitie ook steeds geëxpliciteerd hoe ze in dit onderzoek toegepast worden.

a) Saillantie

Om na te gaan hoe actief de lidstaten deelnemen aan de onderhandelingen – en eventueel iets te zeggen over hoeveel belang ze hechten aan het thema – worden de tussenkomen van de lidstaten in een eerste deel van het onderzoek benaderd vanuit een ‘saillantie’-lens. Saillantie, in het Engels *salience*, wordt in (EU-)politiek-wetenschappelijk onderzoek vaak gebruikt in de betekenis van *issue salience*: hoeveel politieke aandacht besteedt een bepaalde actor aan een bepaald thema (Braun et al., 2016; Gunderson, 2023; Warntjen, 2011). In het Nederlands zouden we in dit geval ook wel kunnen spreken van ‘themasaillantie’. Het gaat vaak om eerder uitgebreide, kwantitatieve analyses die moeten nagaan welk gewicht kiezers, partijen, parlementsleden... aan een politiek dossier of thema geven. Het concept kan gebruikt worden in een retrospectieve betekenis (de relevantie onderzoeken in het verleden van een concept dat vandaag politiek gezien belangrijk is) of in een contemporaine opvatting (onderzoeken wat op een specifiek moment het meest relevante (politieke) thema was of is voor een bepaalde actor) (Epstein & Segal, 2000).

Om de eerste onderzoeksvraag te beantwoorden – “in welke mate nemen de EU-lidstaten deel aan de internationale onderhandelingen over diepzeemijnbouw?” – wordt de saillantie van hun deelname gemeten. Met andere woorden: hoe

vaak komen de lidstaten tussen in de vergaderingen? Het gaat hier dus om een eenvoudige, kwantitatieve analyse (cf. infra) die moet weergeven welke lidstaten het meest betrokken zijn bij de onderhandelingen en welke minder. De resultaten uit dit onderdeel ondersteunen ook de resultaten van het tweede en derde onderdeel van het onderzoek: of een lidstaat een sterke positie verdedigt op basis van één tussenkomst of diezelfde positie doorheen meer dan vijftig tussenkomsten verdedigt, zegt iets over zowel de waarde die de lidstaat aan de diepzeemijnbouw-onderhandelingen hecht, als over hoe intensief het zijn positie verdedigt. In deze betekenis wordt saillantie hier dus niet helemaal gebruikt zoals het in andere (EU-)politiek-wetenschappelijke onderzoeken meestal wordt toegepast: in plaats van te onderzoeken welke thema's het meest aan bod komen bij een bepaalde politieke actor, wordt hier nagegaan hoeveel waarde de onderzochte actoren hechten aan één specifiek thema. Hiermee sluit het gebruik van het concept dus eerder aan bij een klassieke saillantieanalyse, dan bij een thematische saillantieanalyse.

b) Polarisatie

Een tweede concept dat centraal staat in het onderzoek – '**polarisatie**' – sluit aan bij de tweede onderzoeksvraag: "hoe ver liggen de meest recente posities van de EU-lidstaten uit elkaar?" Polarisatie als politiek-wetenschappelijk concept wordt meestal gezien als een proces waarbij de visies of standpunten van (politieke) actoren steeds verder uit elkaar groeien. Het concept wordt in die betekenis vaak gebruikt als 'politieke polarisatie' of 'maatschappelijke polarisatie'. Vooral de opkomst van populistische partijen of de groei van radicale partijen – aan beide kanten van politieke spectrum – wordt dan beschouwd als een indicatie van dergelijke polarisatie (Down & Han, 2021; Ginsburgh et al., 2021). Hoewel polarisatie in dit soort studies meestal geïmpliciteerd wordt, zijn er ook politicologen die polarisatie juist als noodzakelijk beschouwen voor een goede werking van een democratisch politiek systeem – een opvatting die vooral wordt geassocieerd met Belgisch politicologe Chantal Mouffe (Mouffe, 2013). In een meer strikte definitie van het concept wordt polarisatie dan weer gezien als de "ideologische of programmatische afstand" tussen verschillende politieke actoren, meestal toegepast in comparatief onderzoek naar politieke partijen op nationaal of Europees niveau (Bértoa & Rama, 2021).

In het tweede deel van het onderzoek in deze scriptie wordt de polarisatie tussen de lidstaten (en hun standpunten) onderzocht. Dit wordt gedaan aan de hand van de standpunten die ze 2023 (het meest recente jaar binnen de onderzoeksperiode) innamen binnen de onderhandelingen van de Internationale Zeebodemautoriteit. Polarisatie wordt hier dus in de strikte definitie van het concept gebruikt: in welke mate zijn de EU-lidstaten in hun standpunten ten opzichte van diepzeemijnbouw gepolariseerd? Of met andere woorden: hoe ver liggen die standpunten van elkaar af? In tegenstelling tot het saillantieonderzoek, gaat het hier om een puur kwalitatieve analyse waarbij er aandacht is voor discours en nuance (cf. infra). Zo'n kwalitatieve vergelijking van de standpunten biedt bovendien het voordeel dat de lezer ook inzicht krijgt in hoe zo'n 'tussenkomst' binnen de IZA eruitziet en de materie aldus meer bevattelijk wordt.

c) Convergentie/divergentie

In het derde en laatste onderzoeksonderdeel wordt gepeild naar hoe de standpunten van de lidstaten ten opzichte van diepzeemijnbouw doorheen de laatste jaren zijn geëvolueerd (2017-2023). De focus ligt hier op de vraag of de lidstaten in hun standpunten naar elkaar toe groeien of juist uit elkaar. In die optiek zou ook hier het bovenstaand concept 'polarisatie' – in de niet-strikte definitie van het concept – dienst kunnen doen. Omdat deze invulling van politieke polarisatie echter voornamelijk gebruikt wordt in onderzoek naar politieke partijen of parlementsleden – en bovendien sterk geassocieerd wordt met populisme of politiek radicalisme – lijkt het hier aangewezen om met een alternatief te werken. Dit ook om verwarring te vermijden met het tweede onderzoeksdeel. In het derde deel van het onderzoek wordt daarom gewerkt met twee andere concepten die beiden een meer neutrale lading dragen. Meer concreet wordt onderzocht of er kan gesproken worden van een toenemende '**convergentie**' of van een toenemende '**divergentie**' in de standpunten van de EU-lidstaten doorheen de onderzoeksperiode.

Eigen aan de begrippen 'convergentie' en 'divergentie' in hun politiek-wetenschappelijke definitie is dat het altijd gaat om veranderingen door de tijd heen (Heichel et al., 2007). Er wordt dus gekeken naar het verloop van een bepaald proces: bijvoorbeeld hoe de beleidsvoering van bepaalde landen of politieke partijprogramma's naar elkaar toe groeien of uit elkaar groeien. Meer dan bijvoorbeeld polarisatie worden de begrippen gebruikt bij het uitvoeren van beleidsanalyses en binnen de discipline van de comparatieve politiek (Pizzimenti et al., 2024; Shattock et al., 2023; Van Hoetegem et al., 2020). In het laatste luik van het onderzoek worden deze begrippen dan ook op eenzelfde manier toegepast: om uitspraken te kunnen doen over de evoluties van de standpunten van de EU-lidstaten tussen 2017 en 2023. De essentie van dit onderdeel is dan ook nagaan of deze standpunten gedurende de onderzoeksperiode eerder convergeerden of juist divergeerden.

1.3.3. Onderzoeksmethode(s)

Zoals hierboven reeds aangegeven vergt de afzonderlijke analyse van elk van de drie deelvragen ook een andere methodologie – omdat de vragen verschillend van aard zijn. De eerste deelvraag peilt naar de intensiteit van de deelname van de EU-lidstaten aan de IZA-onderhandelingen, de tweede deelvraag houdt een kwalitatieve vergelijking van hun meest recente standpunten ten opzichte van diepteemijnbouw in en de derde deelvraag zoekt naar mogelijke evoluties in die standpunten tussen 2017 en 2023. Om transparant en duidelijk aan te geven hoe het onderzoek werd uitgevoerd – en om de opbouw van het onderzoeksdeel te spiegelen – wordt in dit onderdeel per deelvraag de gehanteerde onderzoeksmethode in detail uiteengezet. Het onderstaande schema geeft alvast een overzicht:

Tabel 1: Overzicht van de verschillende deelvragen, overeenkomstige analytische concepten en onderzoeksmethode

Deelvraag	Analytisch concept	Onderzoeksmethode
Deelvraag 1: <i>"Hoe intensief nemen de EU-lidstaten deel aan de onderhandelingen binnen de IZA?"</i>	Saillantie	Eenvoudige kwantitatieve analyse
Deelvraag 2: <i>"Hoe ver liggen de meest recente posities van de EU-lidstaten t.o.v. DZM uit elkaar?"</i>	Polarisatie	Kritische kwalitatieve vergelijking
Deelvraag 3: <i>"Groeien de posities van EU-lidstaten t.o.v. DZM naar elkaar toe of van elkaar weg?"</i>	Convergentie/ Divergentie	Inhoudsanalyse in de vorm van een 'sentiment-analyse' (mix van kwantitatief en kwalitatief onderzoek)

a) Deelvraag 1: eenvoudige kwantitatieve analyse

In het eerste deel van het onderzoek van deze masterscriptie wordt onderzocht hoe intensief de EU-lidstaten deelnemen aan de DZM-onderhandelingen binnen de IZA. Met andere woorden: het is de bedoeling om de saillantie van de lidstaten binnen deze onderhandelingen te meten. Dit om, indien mogelijk, iets meer te zeggen over de waarde die de EU-lidstaten hechten aan het thema en hoe belangrijk ze het vinden om een stempel te drukken op (het verloop van) de onderhandelingen. Gezien het belang van diepteemijnbouw voor een bepaalde EU-lidstaat niet enkel kan worden afgemeten aan de hand van de deelname aan internationale onderhandelingen over de praktijk – en de IZA ook niet de enige internationale, politieke context is waarin er uitspraken kunnen gedaan worden over een mogelijke ontginning van de diepteebodem – blijft het trekken van conclusies uit het saillantieonderzoek relatief beperkt en bovendien

hypothetisch. Wel biedt het de ruimte om de onderzoeksresultaten uit het tweede en derde onderzoeksdeel te onderbouwen of juist te nuanceren: een jaarscore (cf. infra) die op één tussenkomst is gebaseerd, is minder veelzeggend dan eenzelfde jaarscore die op vijf of meer tussenkomsten steunt.

Concreet wordt het totaal aantal tussenkomsten per lidstaat, per jaar vergeleken met het aantal relevante tussenkomsten. Het totaal aantal tussenkomsten wordt berekend door het optellen van het aantal schriftelijke tussenkomsten en het aantal mondelinge tussenkomsten die worden vermeld in de IISD-verslagen. Het aantal relevante tussenkomsten wordt berekend door het uitsluiten van alle tussenkomsten die gaan over louter financiële, organisatorische of administratieve aspecten. Dat kan bijvoorbeeld gaan over thema's zoals de bevoegdheidsverdeling tussen de verschillende IZA-organen, de werking van diezelfde organen, de verkiezing van voorzitters of andere functies binnen de IZA, alle discussies die gaan over het financieel beheer van de instelling of de bredere politieke discussies over een gelijke verdeling van mogelijke inkomsten uit diepzeemijnbouw (cf. supra). Ook bedankingen, tussenkomsten ter gelegenheid van een viering of herdenking en andere irrelevante thema's (zoals uitspraken van EU-lidstaten over de Russische invasie in Oekraïne). Wat overblijft zijn alle tussenkomsten die effectief betrekking hebben op het opstellen van de mijncode, het algemeen verloop van de onderhandelingen, bezorgdheden over (mariene) natuurbescherming en andere ecologische aspecten van mogelijke diepzeemijnbouwactiviteiten en opmerkingen over (het gebrek aan) wetenschappelijk onderzoek.

Op die manier wordt de saillantie van de EU-lidstaten binnen de IZA op twee verschillende manieren berekend en weergegeven. Bovendien wordt ook uitgerekend wat de 'relevantiegraad' is van de tussenkomsten per lidstaat: hoe groot is het aandeel relevante tussenkomsten ten opzichte van het totale aantal tussenkomsten. Dat zegt eventueel iets over de mate waarin de focus van de lidstaat binnen de onderhandelingen ligt op de gesprekken over (de mogelijke goedkeuring van) diepzeemijnbouw zelf. Ten slotte vormt die selectie aan relevante tussenkomsten ook het aantal 'inhouden' dat wordt opgenomen in de sentimentanalyse die een antwoord moet bieden op de derde deelvraag (cf. infra).

b) Deelvraag 2: kritische, kwalitatieve vergelijking

In het tweede deel van het onderzoek worden de tussenkomsten uit het laatste jaar van de onderzoeksperiode – 2023 – nader bekeken. Dit om twee redenen: enerzijds om een goed zicht te krijgen op de meest recente posities van de EU-lidstaten (binnen de context van de IZA-onderhandelingen, op het moment van de afronding van deze scriptie), anderzijds om meer inzicht te verschaffen in de aard van de bronnen. Het is belangrijk – zeker in het licht van het derde en meest omvangrijke onderdeel van het onderzoek (cf. infra) – om te begrijpen hoe zo'n 'tussenkomst' eruitziet en op welke manier de EU-lidstaten hun standpunten verkondigen binnen de IZA. Een goed begrip van het bronnenmateriaal versterkt de interpretatie van de onderzoeksresultaten en de mate waarin er op basis van de bronnen antwoorden kunnen gegeven worden op de centrale onderzoeksvraag. Daarom komt in dit deel niet alleen een vergelijking van de posities van de vier lidstaten aan bod maar wordt ook de argumentatie en het discours van de tussenkomsten kritisch besproken.

Die 'kritische' lezing houdt in dat de argumentatie van de lidstaten tegenover elkaar wordt afgewogen. Ook wordt relevante contextinformatie – bijvoorbeeld uit het literatuuroverzicht – aangehaald om een juiste inschatting te maken van hoe de standpunten geïnterpreteerd moeten worden. Daarbij is het niet de bedoeling om te verklaren 'waarom' die standpunten verschillen, wel om het discours te ontleden en indien nodig nuances aan te brengen.

c) Deelvraag 3: inhoudsanalyse in de vorm van een 'sentiment-analyse'

Het derde en laatste deel van het onderzoek peilt naar de mogelijke evolutie(s) van de standpunten van de EU-lidstaten ten opzichte van diepzeemijnbouw. Centraal staat de vraag of de standpunten van de lidstaten doorheen de onderzoeksperiode (2017-2023) naar elkaar toe groeiden of van elkaar weg. Om dat te onderzoeken worden alle als relevant voor het onderzoek beschouwde tussenkomsten (cf. supra) opgenomen in een inhoudsanalyse. Deze methode is goed geschikt voor het doel van het derde onderdeel van het onderzoek: via het uitvoeren van een inhoudsanalyse op een

bronnenreeks kan namelijk een grote hoeveelheid aan informatie overzichtelijk worden geanalyseerd. Omdat het hier over een analyse gaat van in totaal 94 documenten (het totaal aan relevante tussenkomsten) – van telkens een of meerdere pagina's – is een systematische aanpak essentieel. Omdat hier gebruik gemaakt wordt van een methode die veelvuldig gebruikt wordt in politiek-wetenschappelijk onderzoek – en de toepassing ervan zich ook gedeeltelijk baseert op eerdere toepassingen – volgt een korte uiteenzetting van wat een inhoudsanalyse precies inhoudt en hoe deze geoperationaliseerd wordt in het derde onderzoeksdeel.

Het doel van een **inhoudsanalyse** is om grote hoeveelheden informatie structureel te ordenen, onder andere via het toekennen van codes, en vervolgens te reduceren tot de data die het meest van belang zijn om een antwoord te vinden op de gestelde onderzoeksvraag. Om tot zo'n antwoord te komen worden de gereduceerde data onderzocht om bepaalde patronen, betekenissen en indien mogelijk gevolgtrekkingen te identificeren. De wijze waarop de datareductie en -analyse worden uitgevoerd, kan zowel inductief als deductief zijn en er kan bovendien gekozen worden om – afhankelijk van de soort onderzoeksvraag en de grootte van de bronnenreeks – kwantitatief of kwalitatief te werk te gaan (of allebei) (Lune & Berg, 2017).

Essentieel bij het uitvoeren van een inhoudsanalyse is dat de werkmethode transparant wordt meegedeeld met de lezer, die het onderzoek als het ware moet kunnen overdoen. Die transparantie heeft in eerste instantie betrekking op wat er geanalyseerd wordt: welke elementen uit het bronmateriaal worden opgenomen in de analyse. Dit wordt uiteengezet aan de hand van een verklaring van de 'codeeenheid', de 'analyse-eenheid' en de 'contexteenheid' van de inhoudsanalyse (cf. infra). Daarnaast is het belangrijk om te begrijpen hoe er te werk werd gegaan (welke hulpprogramma's werden gebruikt tijdens het onderzoeksproces). De keuzes die hierbij gemaakt worden, beïnvloeden immers de onderzoeksresultaten.⁸

Concreet werd binnen elke "relevante" tussenkomst een selectie gemaakt op basis van dezelfde criteria die gehanteerd worden in het eerste onderzoeksdeel (om tussenkomsten waaruit geen relevant standpunt kan worden afgeleid uit te sluiten van de analyse). Dat betekent opnieuw dat alle alinea's of paragrafen die betrekking hebben tot financiële, organisatorische of administratieve aspecten geen deel uitmaken van het onderzoek (met dezelfde nuances en voorbeelden als hierboven vermeld). Wat overblijft als 'codeeenheid' zijn de alinea's en tussenkomsten die iets zeggen over het opstellen van de mijncode, het algemeen verloop van de onderhandelingen, bezorgdheden over (mariene) natuurbescherming en andere ecologische aspecten van mogelijke diepzeemijnbouwactiviteiten en opmerkingen over (het gebrek) aan wetenschappelijk onderzoek. Een tweede keuze die werd gemaakt is de invalshoek van waaruit de bronnen worden geanalyseerd, de 'analyse-eenheid': er wordt gezocht naar visies en standpunten van de lidstaten over de hierboven opgesomde thema's. De laatste keuze die hier vermeld dient te worden is welke andere delen van de tussenkomsten meegenomen werden in de analyse, ook wel de 'contexteenheid'. Om de inhoud juist te interpreteren en de visies en standpunten van de lidstaten zo goed mogelijk te begrijpen, abstraheren en vergelijken, werd steeds zoveel mogelijk contextinformatie meegenomen. Soms werd het volledige document meegenomen in de analyse om tot een 'sentimentcode' (cf. infra) te komen.

Om de analyse uit te voeren werd gebruik gemaakt van het dataverwerkend programma 'Microsoft Excel'. Hiermee werd de relevante data niet alleen structureel en overzichtelijk bijgehouden maar het gebruik van het programma bevorderde ook de analyse. Dit via het toepassen van specifieke functies zoals het filteren van gegevens, het optellen van scores en de mogelijkheden op het vlak van dataweergave. Ten slotte dient wel vermeld te worden dat er bij het uitvoeren van het onderzoek geen beroep gedaan werd op andere personen – een belangrijke factor in de mate waarin de gegevens

⁸ Bij het uitwerken van een onderzoeksmethode voor het derde onderzoeksdeel en bij het uitschrijven van de bijhorende werkwijze werd in grote mate beroep gedaan op het methodologische kader van een eerder, gelijkaardig onderzoek dat ik als student EU-studies reeds uitvoerde in het kader van de 'onderzoekspaper'.

vatbaar zijn voor subjectiviteit. Aan de hand van onderstaande analyseschema's en beslissingsregels zou het wel mogelijk moeten zijn voor een extern persoon om het onderzoek zelfstandig opnieuw uit te voeren (als controle).

De inhoudsanalyse die uitgevoerd wordt in dit onderzoeksdeel neemt de vorm aan van een '**sentiment-analyse**'. Daarbij worden alle relevante inhoud en herleid tot numerieke abstracties of 'scores' op een onderzoeksschaal. Vooral toegepast in studies naar politieke communicatie en om politieke partijstandpunten te achterhalen, biedt deze vorm van inhoudsanalyse de mogelijkheid om teksten met diverse en soms uitgebreide inhoud toch kwantitatief te benaderen (Haselmayer & Jenny, 2017). Zoals de naam van de onderzoeksmethode impliceert, worden de data steeds onderzocht op 'sentimenten': emoties, opinies, affiniteit, standpunten... De onderzochte inhoud wordt ingedeeld in verschillende categorieën. Dat kan gaan over een continuüm, bijvoorbeeld van uitgesproken negatief tot uitgesproken positief, maar ook over een spectrum aan mogelijke, verschillende gevoelens ten opzichte van een onderwerp (die niet per se op een continuüm staan) (Haselmayer & Jenny, 2017; Ruiz-Soler, 2019; Vrana et al., 2023;).

Vertaald naar het onderzoek in deze scriptie gaat het om een sentiment-analyse die naar de opinies van verschillende actoren (de vier EU-lidstaten) peilt. De onderzoeksschaal in kwestie (zie 'Tabel 2') neemt de vorm aan van een continuüm waarbij het ene uiterste (schaalscore '1') staat voor een 'niet-kritische' onderhandelingspositie ten opzichte van diepte-inbouw en het andere uiterste (schaalscore '4') staat voor een 'uitgesproken kritische' onderhandelingspositie. 'Kritisch' slaat hier louter op de aan- of afwezigheid van bezorgdheden over de bescherming van de oceaan(bodem) en/of het gebrek aan wetenschappelijk onderzoek. Andere soorten bezorgdheden – zoals financiële bezorgdheden – worden zoals eerder vermeld niet opgenomen in de analyse. De vier schaalcategorieën kwamen tot stand op een inductieve werkwijze, na een eerste globale lezing van het bronnenmateriaal, en vertegenwoordigen elk een duidelijk verschillende categorie aan posities die binnen de onderhandelingen ingenomen worden.

Tabel 2: Onderzoeksschaal sentiment-analyse (deelvraag 3)

Onderzoeksschaal: "hoe kritisch staan de lidstaten ten opzichte van DZM binnen de IZA-onderhandelingen"			
Nr.	Schaal: betekenis	Beslissingsregels	Voorbeeld
1	Niet-kritisch Er wordt doorheen de onderhandelingen (in dit jaar) niets gezegd over meer nood aan wetenschappelijk onderzoek of milieubescherming.	De tussenkomst heeft betrekking op de mijncode en/of de vooruitgang van de onderhandelingen zonder dat er iets vermeld wordt over milieubescherming en/of wetenschappelijk onderzoek. De doorslaggevende factor is hier de <u>afwezigheid</u> van bezorgdheden over milieubescherming en/of wetenschappelijk onderzoek.	<i>"We fully support the idea of having 2 Council meetings during the next 2 years, so we can speed up the work towards reaching a workable set of regulations for the exploitation of mineral resources in the Area as soon as possible."</i> (IZA, 2017, p. 1)

2	Eerder kritisch Er wordt doorheen de onderhandelingen (in dit jaar) gepleit voor meer aandacht voor wetenschappelijk onderzoek of milieubescherming.	De tussenkomst heeft betrekking op de mijncode en/of de vooruitgang van de onderhandelingen. Daarbij worden er opmerkingen gemaakt worden over milieubescherming en/of wetenschappelijk onderzoek De doorslaggevende factor is hier de <u>aanwezigheid</u> van bezorgdheden over milieubescherming en/of wetenschappelijk onderzoek.	<i>"FRANCE recommended clearly including in the regulations: environmental protection, common heritage, and precautionary and polluter-pays principles; and sponsoring states' environmental responsibility."</i> (IISD, 2018b, p. 1)
3	Kritisch Er worden doorheen de onderhandelingen (in dit jaar) voorwaarden gesteld voor het toestaan van diepzeemijnbouw op het vlak van wetenschappelijk onderzoek of milieubescherming.	De tussenkomst heeft betrekking op de mijncode en/of de vooruitgang van de onderhandelingen. Daarbij worden er één of meerdere voorwaarden gesteld op het vlak van milieubescherming en/of wetenschappelijk onderzoek. De doorslaggevende factor is hier dat er een <u>duidelijke voorwaarde</u> gesteld moet worden.	<i>"GERMANY reiterated its position that no plans of work for exploitation should be approved <u>until</u> the deep-sea ecosystems are sufficiently researched and regulations that effectively implement the precautionary approach are in place. He expressed readiness to work constructively towards a decision on the two-year rule."</i> (IISD, 2023a, p. 18)
4	Uitgesproken kritisch Er wordt doorheen de onderhandelingen (in dit jaar) gepleit tegen diepzeemijnbouw op basis van redenen ivm. milieubescherming & een gebrek aan wetenschappelijk onderzoek.	De tussenkomst heeft betrekking op de mijncode en/of de vooruitgang van de onderhandelingen. Daarbij worden gepleit voor een verbod op diepzeemijnbouw op basis van bezorgdheden op het vlak van milieubescherming en/of wetenschappelijk onderzoek. De doorslaggevende factor is hier dat er duidelijk gesteld moet worden dat de lidstaat voorstander is van een <u>verbod</u> op de praktijk.	<i>"FRANCE reiterated its position on a <u>ban on deep-sea mining</u> and announced that Hervé Berville, Minister of State for Marine Affairs, will attend the ISA Assembly to present and further explain the French vision on the seabed."</i> (IISD, 2023a, p. 25)

Bovenstaande tabel ('Tabel 2') geeft de vier verschillende schaalnummers of categorieën weer en de overeenkomstige beslissingsregels om te bepalen welke tussenkomst in welke categorie wordt ingedeeld. Er is steeds een duidelijke 'doorslaggevende factor' opgesteld die aangeeft of een tussenkomst van een lidstaat in aanmerking komt voor de respectievelijke categorie. Ondanks de vooropgestelde beslissingsregels komt er bij dergelijke oefening onvermijdbaar

enige subjectiviteit aan te pas en zijn er altijd gevallen die moeilijker in te delen vallen dan andere. Vooral keuzes in taalgebruik bleken hierbij een rol te spelen: een lidstaat die de IZA 'aanraadt' om een bepaalde voorwaarde op het vlak van milieubescherming in de Mijncode te integreren is niet hetzelfde als een lidstaat die stelt enkel akkoord te gaan met diepzeemijnbouw indien er aan een reeks voorwaarden voldaan wordt. Dit probleem deed zich voornamelijk voor wanneer het ging over tussenkomsten waarin er over 'voorwaarden' gesproken wordt (schaalnummer 3) of een 'verbod' (schaalnummer 4).

Omdat in dit onderzoek vooral gepeild wordt naar de standpunten van de lidstaten ten opzichte van diepzeemijnbouw in het algemeen (en niet naar deelaspecten ervan) en het – gezien de vooropgestelde beslissingsregels – belangrijk is dat er een 'duidelijke' voorwaarde gesteld wordt of er 'duidelijk' gesteld moet worden dat een lidstaat voorstander is van een verbod op diepzeemijnbouw, is er bij twijfel altijd gekozen voor zo'n streng mogelijke interpretatie van de beslissingsregels. Enkel zo is het mogelijk voor een externe lezer, student of onderzoeker om de gevoerde analyse heruit te voeren.

Het spreekt echter voor zich dat er ondanks de duidelijk omschreven beslissingsregels en de strenge toepassing ervan alsnog enige speling kan zitten op welke tussenkomsten in welke categorie werden onderverdeeld. Het is dan ook belangrijk om die mogelijke foutenmarge te erkennen en in rekening te nemen bij het beschouwen van de onderzoeksresultaten.

Om uitspraken te kunnen doen over mogelijke 'convergentie' of 'divergentie' doorheen de onderzoeksperiode krijgt elke lidstaat per onderzocht onderhandelingsjaar (dus voor elk jaar tussen 2017 en 2023) een **'jaarscore'** toegekend. Die score vertegenwoordigt de positie die de lidstaat dit jaar innam tijdens de IZA onderhandelingen op bovenstaande onderzoeksschaal. Omdat de keuzes die worden gemaakt in de berekening van dergelijke jaarscores een belangrijke impact hebben op de onderzoeksresultaten wordt er met **twee verschillende berekeningswijzen** gewerkt waarvan de resultaten vergeleken worden. Op die manier is er ook meer ruimte voor nuance bij de analyse van de resultaten in dit onderdeel van het onderzoek.

In een eerste **'cumulatieve berekeningswijze'** wordt de onderzoeksschaal opgevat als een cumulatieve schaal. Omdat er soms wel meer dan vijf of zelfs tien tussenkomsten zijn opgenomen in de analyse voor een bepaalde lidstaat, in een bepaald jaar is het vanzelfsprekend dat een lidstaat zijn positie ten opzichte van diepzeemijnbouw niet in elk van die tussenkomsten altijd even uitgesproken herhaalt. Soms gaan de discussies ook over deelaspecten van de mijncode of wordt er gereageerd op specifieke problemen waarmee de onderhandelaars bij het vastleggen van de regelgeving worden geconfronteerd. Daarom wordt de onderzoeksschaal in een eerste berekeningswijze opgevat als cumulatief: wanneer bijvoorbeeld lidstaat X in een bepaald onderhandelingsjaar een duidelijke voorwaarde stelde voor zijn steun ten opzichte van het goedkeuren van diepzeemijnbouw (schaalpositie 3) maar in drie andere tussenkomsten slechts opriep tot meer aandacht voor milieubescherming (schaalpositie 2), dan zal de jaarscore bepaald worden door de 'hoogst ingenomen positie op de onderzoeksschaal'. Dit zolang die lidstaat in zijn andere tussenkomsten niet expliciet terugkomt op dat eerder ingenomen standpunt. Zo worden in feite alle tussenkomsten in één onderzoeksjaar als onderdeel van één (jaarlijks) standpunt beschouwd en wordt vervolgens aan de hand van dezelfde beslissingsregels als hierboven ('Tabel 2') een jaarscore toegekend.

In een **'gewogen berekeningswijze'** wordt de onderzoeksschaal opgevat als een continuüm zonder hiërarchie. Een tussenkomst die wordt ingedeeld in een hogere categorie op de onderzoeksschaal weegt met andere woorden niet sterker door dan een tussenkomst die wordt ingedeeld in een lagere categorie. Dat staat toe om voor elk onderzoeksjaar het totaal aan scores die aan de tussenkomsten werden toegekend voor een bepaalde lidstaat op te tellen en te delen door het aantal tussenkomsten dat voor dat onderzoeksjaar (en voor die lidstaat) werd opgenomen in de analyse. Zo worden de jaarscores bepaald door het 'gemiddelde' van alle scores of posities op de onderzoeksschaal voor een bepaalde lidstaat, in een bepaald jaar. Het voordeel van deze berekeningswijze is dat wanneer een lidstaat zich bijvoorbeeld slechts in één tussenkomst sterk uitlaat over de nood aan milieubescherming maar in vijf of zes andere tussenkomsten niets zegt over milieubescherming, dat zich ook vertaalt in een 'lagere' jaarscore. Op die manier geeft deze berekeningswijze meer ruimte

voor nuance (de jaarscores kunnen ook tussenin de 4 schaalnummers liggen) en worden alle relevante tussenkomsten weerspiegeld in de onderzoeksresultaten. De berekeningswijze heeft daarentegen wel het nadeel dat de kwantiteit van het aantal tussenkomsten – die niet voor elke lidstaat hetzelfde is – een invloed heeft op de jaarscores. Een lidstaat die veel actiever is in de onderhandelingen dan de andere lidstaten zal (zoals hierboven reeds aangehaald) misschien niet in al die tussenkomsten zijn positie ten opzichte van diepzeemijnbouw even uitgesproken verdedigen en zal mogelijk ook meer reageren op deelaspecten of specifieke vraagstukken dan de lidstaten die minder actief deelnemen. Om dit effect zoveel mogelijk te nuanceren, helpen de resultaten van het eerste onderzoeksdeel – het 'saillantie'-onderzoek – hier bij de interpretatie van de onderzoeksresultaten uit het derde deel van het onderzoek. Ook een vergelijking van de resultaten op basis van beide berekeningswijzen kan helpen bij de analyse van de 'gewogen jaarscores'.

Hoewel de sentimentanalyse voornamelijk een kwantitatieve onderzoeksmethode impliceert, worden de onderzoeksresultaten ondersteund door de (kritische) bespreking van voorbeelden van tussenkomsten. Dit gebeurt zowel voor enkele minder opvallende trends als voor eventuele uitschieters binnen de onderzoeksresultaten. Zo wordt opnieuw inzicht verschaft in het bronnenmateriaal en wordt de ruimte voor nuance en eigen interpretatie van de lezer versterkt.

De **opbouw van de thesis** ziet eruit als volgt: na deze uitgebreide inleiding en toelichting van de onderzoeksopzet wordt in een tweede hoofdstuk de nodige historisch-politieke context gegeven bij het onderwerp. Na een kort overzicht van de (politieke) geschiedenis van diepzeemijnbouw in internationale wateren, volgt een uiteenzetting over de Internationale Zeebodemautoriteit (IZA). Daarbij komt ook het verloop van de politieke onderhandelingen over diepzeemijnbouw aan bod die centraal staan in het onderzoek. Het derde hoofdstuk peilt naar het academisch debat over de Europese Unie en diepzeemijnbouw. Enerzijds wordt gekeken naar wat er reeds geschreven werd over de bevoegdheidsdiscussie binnen de EU op het vlak van diepzeemijnbouw (dit om na te gaan wat er reeds geschreven werd over de probleemstelling en de onderzoekshypothese waaruit er vertrokken wordt). Anderzijds verschaft het hoofdstuk een beknopt overzicht over het academisch onderzoek naar de posities van EU-lidstaten ten opzichte van diepzeemijnbouw. In het vierde hoofdstuk komt het feitelijke onderzoek van deze masterscriptie aan bod. Dit wordt – zoals hierboven toegelicht – onderverdeeld in drie verschillende deelonderzoeken, die telkens gericht zijn op het beantwoorden van een andere deelvraag van het onderzoek. In een vierde deel van dit hoofdstuk worden de onderzoeksresultaten uit de drie deelonderzoeken kritisch besproken en wordt er een antwoord geformuleerd op de onderzoeksvraag. Het vijfde hoofdstuk vat ten slotte de opzet, methode en de resultaten van het onderzoek nog eens samen in een conclusie en stipt meteen ook het potentieel aan voor verder onderzoek.

2. Diepzeemijnbouw & de IZA: een politiek-historisch overzicht

Omdat diepzeemijnbouw een nog relatief onbekende praktijk is bij het grote publiek en om de centrale thema's in deze thesis goed te kaderen, volgt hieronder een overzicht van hoe de (politieke) discussies rond diepzeemijnbouw door de tijd heen zijn geëvolueerd. Daarbij wordt er gekeken naar de voor- en tegenstanders van diepzeemijnbouw en hun argumenten. In een tweede luik krijgt ook de Internationale Zeebodemautoriteit (IZA) aandacht: hoe deze instelling werkt, het bijzondere karakter ervan en waarom de autoriteit geregeld het onderwerp is van kritiek.

Voor het aanvaarden van dit politiek-historisch overzicht is het belangrijk om enkele nuances te maken met betrekking tot diepzeemijnbouw en waar de term precies naar verwijst. Het begrip is immers een koepelterm en refereert dusdanig naar verschillende vormen van commerciële ontginning van de rijkdommen die in en op de oceaانبodem te vinden zijn. *Grosso modo* kan er gesproken worden over drie verschillende soorten diepzeemijnbouw: de ontginning van polymetallische knollen of nodules (ook wel mangaanknollen genoemd), de ontginning van kobaltrijke korsten en de ontginning van metaalsulfiden op de oceaانبodem. Die laatste komen in de diepzee voor als schoorsteenachtige structuren, vandaar ook wel de naam 'sulfideschoorstenen'. Enkel de exploitatie van polymetallische knollen (in de bredere samenleving ook wel gekend als 'diepzeestenen') en metaalsulfiden wordt als realistisch ingeschat in de nabije toekomst (Pirlet et al., 2015).⁹ Wanneer er verder in deze thesis over diepzeemijnbouw wordt gepraat kan dat refereren naar één van deze drie ontginningspraktijken of wordt het gebruikt als een koepelterm zonder verdere specificatie. Indien het toch noodzakelijk is om een onderscheid te maken, wordt de ontginningsmethode in kwestie vernoemd.

2.1. Diepzeemijnbouw: maatschappelijke noodzaak of 'historische' vergissing?

Hoewel de race naar de oceaانبodem nog maar enkele decennia geleden werd ingezet, werd de eerste diepzeesteen reeds in de jaren 1870 opgevist. De interesse naar de minerale rijkdommen van de oceaan is sindsdien alleen maar toegenomen, versneld door technologische ontwikkelingen in de mijnsector en – meer recent – de groene transitie. In dit onderdeel volgt een korte inleiding tot de geschiedenis van diepzeemijnbouw en de politieke discussies eromheen. Zowel de groeiende investeringen van industriële actoren en publieke overheden als de toenemende weerstand tegen de praktijk komen aan bod.

2.1.1. De ontdekking van de diepzee(steen)

De eerste kennismaking met de rijkdommen van de diepzee kan worden toegeschreven aan een wetenschappelijke expeditie van de HMS Challenger (1872-1876). Tijdens deze onderzoeksvaart werd in maart 1873, in het midden van de Noord-Atlantische Oceaan, voor het eerst een polymetallische knol of 'diepzeesteen' opgevist (Belkin et al., 2021). Ondanks de ontdekking werd deze vondst indertijd echter vooral als een curiositeit beschouwd, als een studieobject voor de diepzee-oceanografie. Pas na de Tweede Wereldoorlog werd de waarde van de diepzeerijkdommen erkend en niet veel later ook beter bekend (Sparenberg, 2019).

Pas wanneer geoloog en oceanograaf John Mero in 1965 zijn boek "*The Mineral Resources of the Sea*" publiceerde, wakkerde ook de industriële interesse aan. Mero stelde in zijn publicatie namelijk dat de ontginning van slechts 10% van alle polymetallische knollen op de diepzeebodem genoeg metalen zou voorzien om voor duizenden jaren lang aan de

⁹ Dit zijn ook de enige twee vormen van diepzeemijnbouw waarvoor de Internationale Zeebodemautoriteit reeds exploratiecontracten heeft toegekend (Internationale Zeebodemautoriteit (IZA). "Exploration Contracts" [infopagina]. Geraadpleegd op 15 april 2024. <https://www.isa.org.jm/exploration-contracts/>).

consumptievraag te voldoen (een stelling die later meermaals weerlegd werd)¹⁰. Bovendien zou het een alternatief kunnen bieden voor mijnbouw op land en de milieuvervuiling die deze ontginningspraktijken met zich meebrengen (Cronan, 2022). Gevoed door bovenstaande inzichten, begonnen verschillende bedrijven uit onder andere de Verenigde Staten, Canada, West-Duitsland en Japan – vaak met overheidssteun – te investeren in de mogelijke ontginning van de diepzeerijkdommen. In 1978 werd zo ook de eerste succesvolle test gedaan en werd er meer dan 800 ton aan polymetallische knollen naar bovengehaald (Spärenberg, 2019).

Desondanks deze eerste golf aan industriële interesse en hoge verwachtingen in de periode 1972-1982 vielen de investeringen in diepzeemijnbouw tijdens de jaren 1980 plots bijna volledig stil. Dit verlies aan interesse in de diepzeerijkdommen kan verklaard worden door een amalgaam aan verschillende oorzaken. Vooreerst was er een duidelijke daling in de vraag naar de metalen die de diepzeestenen voordien zo aantrekkelijk maakten (koper, goud, ijzer...), terwijl de verwerkingskosten alleen maar stegen in de nasleep van de Oliecrises van 1973 en 1979. Bovendien werden verschillende industriële actoren afgeschrikt door de strenge regelgeving die werd vastgelegd met het VN-Zeerechtverdrag in 1982 (cf. infra) en ten slotte kende deze periode ook een sterke groei in bewustwording binnen de publieke opinie met betrekking tot natuur- en milieubescherming (Cronan, 2022).

Wat daarentegen wel aanwakkerde in deze periode was de interesse in andere vormen van diepzeemijnbouw, in de eerste plaats in de ontginning van kobaltrijke korsten. Ook dit kan niet los gezien worden van de toenmalige geopolitieke context. In tegenstelling tot heel wat andere metalen groeide de vraag naar kobalt in de jaren 1980, onder andere door de verschillende invasies die Zaïre (de huidige Democratische Republiek Congo) eind de jaren 1970 onderging.¹¹ Zaïre was namelijk ook toen al de grootste kobaltproducent ter wereld (Cronan, 2022). Tot echte exploitatie op industriële schaal kwam het echter niet, gezien de technologische complexiteit die de ontginning van kobaltrijke korsten vereist. In tegenstelling tot diepzeestenen – die vaak los verspreid over de zeebodem liggen – moeten deze korsten losgescheurd worden van de onderliggende bodemlagen. Tot slot groeide tijdens deze periode ook de kennis over de derde vorm van diepzeemijnbouw – het ontginnen van metaalsulfiden of ‘sulfideschoorstenen’ – al bleef het op dit vlak tijdens de 20ste eeuw vooral bij wetenschappelijke interesse (Pirlet et al., 2015).

Het gouden tijdperk van de diepzeemijnbouw liet aldus op zich wachten tot aan het begin van de 21ste eeuw. Aangespoord door bezorgdheden over grondstoffenafhankelijkheid, kwetsbare aanvoerketens en een groeiende vraag naar zeldzame metalen (recentelijk verder toegenomen in het licht van de groene en digitale transitie), hervatte de aandacht van mijnbouwbedrijven en andere industriële actoren zich. Opvallend is daarbij de toenemende interesse in metalen als lithium, mangaan en kobalt in het diepzeegesteente, eerder dan het koper, goud of ijzer waar voordien naar werd gekeken (Cronan, 2022; Spärenberg, 2019). Ook overheden en andere politieke actoren tonen sinds de jaren 2000 meer interesse in de rijkdommen van de diepzee, vaak als een manier om de grondstoffenaanvoer te diversifiëren (de Europese Commissie lanceerde zo bijvoorbeeld in 2008 het *Raw Materials Initiative* om de toekomstige aanvoerketens van zeldzame metalen te verzekeren) (Spärenberg, 2019; Europese Commissie, 2008).

Hoewel er vandaag nog steeds nergens ter wereld aan commerciële diepzeemijnbouw wordt gedaan, kende de Internationale Zeebodemautoriteit al meer dan 30 exploratiecontracten toe en gaan de politieke onderhandelingen over een wetgevend kader voor de mijnbouwpraktijk – en daarmee ook het mogelijke startschot ervan – tot op heden door (Blanchard et al., 2023; IZA, “Exploration Contracts”).

¹⁰ Mero hield in zijn analyse geen rekening met het feit dat niet elke diepzeesteen even waardevol is in termen van aanwezige, nuttige metalen (of metalen waar er een substantiële vraag naar is op de markt) en dat het miljoenen jaren kan duren voor de ontgonnen stenen op natuurlijk wijze zijn vervangen (Cronan, 2022).

¹¹ Het gaat hier om respectievelijk de Eerste Shaba-invasie in 1977 en de Tweede Shaba-invasie in 1978.

2.1.2. De bescherming van de diepzee(steen)

Lange tijd bleven de diepzeeambities van mijnbedrijven en andere industriële actoren bij het grote publiek onder de radar. De focus lag op het economisch potentieel van diepzeemijnbouw, niet op de mogelijke gevolgen ervan voor de ecosystemen op de bodem van de oceaan. Ook in de wetenschappelijke wereld duurde het even voor er aandacht kwam voor de mogelijke milieugevolgen van de praktijk. Waar het onderzoek in de jaren 1960 en 1970 getekend werd door technologisch optimisme, modernisme en maakbaarheid, deden studies naar de ecologische impact van diepzeemijnbouw pas hun intrede vanaf het einde van de jaren 1970 en gedurende de jaren 1980 (Sparenberg, 2019).

Hoewel een mogelijke ontginning van de diepzeerijkdommen niet de eerste antropogene impact zou zijn op de diepzee (denk aan het dumpen van nucleair afval of de vondsten van plastics op de oceaanbodem), zou de milieu-impact van de praktijk echter zowel grootschalig zijn als meervoudig. Niet alleen kan diepzeemijnbouw schade toebrengen aan de biotopen van talrijke organismen, het ontginningsproces zou ook een gevaar betekenen door de sedimentpluimen die vrijkomen. Die sedimenten komen terecht in hogere waterkolommen van de oceaan en bedreigen zo ook de ecosystemen tot aan het zeeoppervlak. Bovendien komen er ook heel wat chemische stoffen vrij in de oceaan bij dergelijke ontginningsoperaties. Potentieel giftige metalen die anders in de zeebodem begraven zitten, komen terecht in het oceaanwater, net als grote hoeveelheden koolstofdioxide die kunnen vrijkomen bij het in praktijk brengen van diepzeemijnbouw. Bovendien moeten ook geluids- en lichthinder – zowel op het oceaanoppervlak als in de diepzee – in rekening gebracht worden (Petrossian & Lettieri, 2024; Sparenberg, 2019).

Ten slotte lijkt het voornaamste probleem te zijn dat de diepzee nog onvoldoende bestudeerd is: er zou tot op heden minder kennis zijn over de diepzee dan over de kosmische ruimte. Zonder de beschikbaarheid van uitvoerig wetenschappelijk onderzoek blijft een correcte analyse maken van de mogelijke ecologische gevolgen van diepzeemijnbouw moeilijk (Amon et al., 2022; Childs, 2020; Petrossian & Lettieri, 2024).

Voorstanders van diepzeemijnbouw, niet op zijn minst de industriële actoren die reeds investeren in de praktijk, relativeren de mogelijke schade of benadrukken – naar analogie met het werk van Mero (cf. supra) – hoe diepzeemijnbouw minder schadelijk zou zijn dan mijnbouw op land. Gerard Barron, de CEO van *The Metals Company* stelt het als volgt:

"The area we're focused on, where these rocks sit, is the abyssal zone. (...) Here there's zero flora. And if we measure the amount of fauna, in the form of biomass, there is around 10g per square metre. That compares with more than 30kg of biomass where the world is pushing more nickel extraction, which is our equatorial rainforests." (BBC, 2024).

Verder wordt diepzeemijnbouw door deze actoren vooral naar voren geschoven als een oplossing voor de huidige maatschappelijke uitdagingen in het kader van de groene en digitale transitie, die beide in grote mate steunen op het gebruik van batterijen. De vraag naar de zeldzame metalen die voor de productie van batterijen – in de eerste plaats lithium-ion batterijen – nodig zijn, blijft stijgen. In het rapport van het Internationaal Energieagentschap (IEA) uit 2021, over de toekomstige markt voor zeldzame metalen, wordt bijvoorbeeld een sterke toename voorzien van de vraag naar mangaan, nikkel en kobalt... De vraag naar mangaan zou in 2040 acht keer hoger liggen dan in 2020, voor nikkel is dit negentien keer hoger en voor kobalt voorspellen de onderzoekers van het IEA zelfs een vraag die 21 keer hoger zal liggen dan in 2020 (Deberdt & James, 2024; IEA, 2021).

Ook binnen de wetenschappelijke literatuur over diepzeemijnbouw komt dit discours terug. Hallgren & Hanson analyseerden in een studie in 2021 een dertigtal uitvoerige, wetenschappelijke studies met betrekking tot diepzeemijnbouw en identificeerden verschillende narratieven binnen dit wetenschappelijk debat. Ongeveer een derde van de geanalyseerde studies zagen in diepzeemijnbouw een mogelijke oplossing voor de grondstoffenschaarste in het kader van groene en digitale transitie(s). Enerzijds wordt het toekomstige aanbod aan zeldzame metalen in vraag gesteld, anderzijds wordt het potentieel van diepzeemijnbouw benadrukt. Ook in meerdere studies die binnen dit narratief vallen

– Hallgren & Hanson noemen dit narratief: *A Green Economy in a Blue World* – staat een vergelijking tussen mijnbouw op land en mijnbouw in de diepzee centraal in de argumentatie (Hallgren & Hansson, 2021).

Ondanks de visies van de (mijnbouw)industrie en binnen het hierboven omschreven wetenschappelijk narratief, lijkt de oppositie tegen diepzeemijnbouw wel toe te nemen. Uit het onderzoek van Hallgren & Hansson blijkt dat het meest terugkomend narratief binnen de wetenschap – *Depths of the Unknown* – juist uitgesproken kritisch is ten opzichte van diepzeemijnbouw. Deze studies benadrukken de risico's van de praktijk en vooral het gebrek aan (wetenschappelijke) kennis over de diepzee staat hier centraal in de argumentatie (Hallgren & Hansson, 2021).

Ook onder industriële en politieke actoren groeit het wantrouwen. Internationale bedrijven zoals BMW, Volvo, Google en Samsung beloofden reeds in 2021 geen metalen uit de diepzee te gebruiken zolang er geen wetenschappelijke consensus is over de praktijk en de gevolgen voor de mariene natuur (Sanderson, 2021). Een groeiende groep lidstaten van de Internationale Zeebodemautoriteit sprak zich bovendien uit voor een moratorium op diepzeemijnbouw of riepen zelfs op tot een verbod op de praktijk: van Canada en Brazilië tot Mexico, Costa Rica en Nieuw-Zeeland. Bovendien behoren tot die groep sinds enkele jaren ook enkele Europese landen: meer concreet gaat het om Frankrijk, Duitsland, Finland, Ierland, Spanje, Portugal, Zwitserland, Monaco en het Verenigd Koninkrijk (McVeigh & Michael, 2023; Deep Sea Conservation Coalition (DSCC), 2024). Dit recent verzet tegen diepzeemijnbouw komt ook duidelijk naar boven in de onderzoeksresultaten van deze paper (cf. infra).

2.2. De internationale Zeebodemautoriteit (IZA): een introductie

Aangezien de politieke onderhandelingen over diepzeemijnbouw in internationale wateren plaatsvinden binnen de Internationale Zeebodemautoriteit (IZA) – en de posities die de onderzochte EU-lidstaten innemen centraal staan in dit onderzoek – is het noodzakelijk om deze instelling nader te belichten. Niet alleen om de aard van de gebruikte bronnen (de verslagen van de IZA-vergaderingen) grondig te contextualiseren maar ook omdat de politieke discussies over diepzeemijnbouw inherent verbonden zijn met de oprichting en werking van dit intergouvernementeel orgaan. Na een beknopt overzicht van de oprichting en de werking van de IZA wordt ook kort ingegaan op het verloop van de onderhandelingen binnen de instelling – in functie van een goed begrip van de onderzoeksresultaten.

2.2.1. Een lange weg naar een gedeeld beheer: de oprichting van de Internationale Zeebodemautoriteit (IZA)

Het reguleren van menselijke activiteiten in internationale wateren is niet nieuw en kan gekaderd worden binnen de bredere historische ontwikkeling van het internationaal zeerecht. Van het 17de-eeuwse *Mare Liberum*-principe¹² van Hugo de Groot tot mislukte pogingen in het Interbellum om het zeerecht te codificeren binnen het kader van de Volkerenbond en het eerste VN-Zeerechtverdrag in 1958: de geschiedenis van maritieme regelgeving gaat ver terug in de tijd (Treves, 2015). Omdat deze thesis noodzakelijkerwijs beperkt is in haar opzet en omdat de focus voornamelijk ligt op de bescherming van de diepzee wordt de geschiedenis van het zeerecht hier niet verder behandeld. Wel komt aan bod hoe de zeebodem in toenemende mate gereguleerd werd doorheen de tweede helft van de 20ste eeuw en hoe de IZA vandaag institutioneel is georganiseerd.

Geïnspireerd door Mero's publicatie in 1965 (cf. supra), brengt Arvid Pardo, Maltees ambassadeur bij de Verenigde Naties (VN) in 1967 een speech tijdens de Algemene Vergadering van de VN die de zeebodem voor het eerst tot op het hoogste politieke niveau brengt. In zijn betoog riep Pardo op om de zeebodem en haar grondstoffen te erkennen als

¹² Het *Mare Liberum*-principe van Hugo de Groot, uiteengezet in een manuscript in 1609, komt neer op de gedachte dat de zee toebehoort aan iedereen, zolang het gebruik ervan de ander zijn gebruik niet belemmert. Tot op heden speelt het principe een belangrijke rol binnen het internationaal zeerecht (Treves, 2015).

“gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid” en om een internationale autoriteit in leven te roepen die zou waken over dit principe. Zo'n instelling zou een mogelijke, toekomstige exploitatie van de diepzeegrondstoffen kunnen overzien en de belangen van armere VN-lidstaten kunnen verdedigen tegenover rijkere lidstaten. Hoewel Pardo in 1967 op heel wat onbegrip stuitte bij de toenmalige leden van de Algemene Vergadering – die de diepzee liever zagen als een *res nullius*, open voor toe-eigening – bleven zijn ideeën jarenlang nazinderen (Buttigieg, 2016).

In 1970, mede door de toenemende industriële aandacht voor diepzeemijnbouw, werd een VN-resolutie aangenomen die gedeeltelijk tegemoetkwam aan waar Pardo enkele jaren voordien voor pleitte: de diepzeebodem werd voortaan beschouwd als gemeenschappelijk erfgoed van de mens. Bovendien werden er plannen gemaakt voor een derde VN-Zeerechtconferentie. Deze conferentie, die in 1973 aanvatte, boog zich onder andere over hoe de zeebodem in internationale wateren gereguleerd kan worden. Pas in 1982 werd er een consensus bereikt en ronden de internationale onderhandelingen af. Een van de belangrijkste uitkomsten van de conferentie was de oprichting van een internationaal orgaan dat moet instaan voor de organisatie en regulatie van activiteiten op de diepzeebodem in internationale wateren: de Internationale Zeebodemautoriteit (IZA) (Sparenberg, 2019).

De kwestie lag – ook na afloop van de conferentie – echter heel gevoelig, vooral bij de grotere industriële landen zoals de Verenigde Staten en West-Duitsland. Door te vertrekken vanuit het ‘gemeenschappelijk erfgoed’-principe van Pardo, zouden grotere bedrijven die aan diepzeemijnbouw doen namelijk hun technologie moeten delen met industriële spelers uit het Globale Zuiden en bovendien zou minstens een deel van de opbrengsten gedeeld moeten worden met andere landen. Ook de verplichtingen ten opzichte van de bescherming van de mariene ecosystemen werden beschouwd als mogelijke financiële lasten voor investeerders. De bezorgdheden van verschillende landen uit het globale noorden zorgden ervoor dat de ratificatie van het verdrag meer dan tien jaar lang duurde. Pas na een nieuw akkoord, besloten met een ‘Implementatieverdrag’ waarin werd tegemoetgekomen aan enkele bezorgdheden van het globale noorden, trad het verdrag op 16 november 1994 in werking. Die omwenteling moet ook gekaderd worden binnen de gedaalde verwachtingen van diepzeemijnbouw in de jaren 1990, ten opzichte van de jaren 1970 en 1980 (Sparenberg, 2019; Wood, 2019).

Hoewel 168 landen en de Europese Unie anno 2024 lid zijn van het verdrag is het tot op heden echter niet door alle VN-lidstaten ondertekend of geratificeerd, waarbij vooral de non-ratificatie van de Verenigde Staten opvalt (naast bijvoorbeeld Israël, Turkije, Iran en Venezuela). Deze landen kunnen vooralsnog deelnemen aan de onderhandelingen binnen de IZA (cf. infra), zij het slechts in de hoedanigheid van waarnemer (Blanchard et al., 2023; Mehta, 2023)

2.2.2. De IZA: een omstreden instelling met een tweeledige opdracht

De Internationale Zeebodemautoriteit, met haar zetel in Kingston (Jamaica), begon haar werking in 1994 met een dubbel mandaat: enerzijds moet het – in het belang van de mensheid – de (mogelijke) exploitatie van de diepzee organiseren, reguleren en controleren. Belangrijk daarbij is dat de instelling moet waken over de eerlijke verdeling van de inkomsten uit zeebodemontginning. Hoe die verdeling precies zou werken indien er werkelijk aan exploitatie gedaan wordt, is echter nog niet concreet vastgelegd (cf. infra). Anderzijds heeft de IZA ook een duidelijke milieubeschermingsmissie: het moet de zeebodem en de maritieme ecosystemen van de diepzee beschermen tegen eventuele schadelijke gevolgen van diepzeemijnbouw. Beide opdrachten van de instelling zijn onlosmakelijk verbonden en staan bovendien ook verregaand in spanning met elkaar (Jaeckel, 2024).

Om een evenwicht te vinden tussen enerzijds exploitatie en anderzijds bescherming van de zeebodem, onderhandelen de 169 leden van de IZA al sinds 1994 over het wettelijke kader van diepzeeprospectie, -exploratie en -exploitatie. Alle 169 leden zitten in de Vergadering van de IZA, waar de grote lijnen van het te volgen beleid van de instelling worden uitgeschreven en die controle uitvoert op de andere organen. De concrete uittekening van het juridisch kader van de diepzee gebeurt echter in de Raad van de IZA. Dit orgaan telt 36 leden, die worden verkozen door de Vergadering. Omdat het lidmaatschap van de Raad tijdelijk is, veranderde de exacte samenstelling ervan doorheen de jaren al veelvuldig. De

belangrijkste taak van de Raad is om de nodige regelgeving en procedures voor diepzeemijnbouw uit te schrijven en deze vervolgens voor te leggen aan de Vergadering. Dat gebeurt met de ondersteuning van een ander orgaan: de Juridische en Technische Commissie (LTC), dat onder meer de aanvragen tot prospectie, exploratie of exploitatie van de diepzee behandelt en bovendien ook voorstellen doet op het vlak van regelgeving (Blanchard et al., 2023; Jaeckel, 2024).

Wanneer een bedrijf, overheid of een andere actor activiteiten wil verrichten op de diepzeebodem in internationale wateren moet het zich dus wenden tot de IZA (met de uitzondering van diepzeeprospectie, waarvoor er geen formele toestemming nodig is van het orgaan). Indien de voorgelegde plannen voldoen aan de regels van de IZA, dan kan de vragende partij een contract krijgen op basis waarvan de activiteiten in de diepzee worden uitgevoerd. In het contract, wordt dan het specifieke gebied omschreven waarin er activiteiten mogen worden uitgevoerd en ook de tijdspanne waarbinnen dit mag gebeuren (Willaert, 2021a). Bovendien zijn er heel wat voorwaarden verbonden aan zo'n aanvraag tot exploratie of exploitatie. Zo moeten niet-statelijke actoren gesteund worden in hun aanvraag door een staat (waardoor ook de nationale wetgeving van de betrokken staat van toepassing is op de uitvoering van de activiteiten) en gelden er heel wat verplichtingen die een eerlijke verdeling de opbrengsten van eventuele ontginning moeten verzekeren (Willaert, 2021a; Willaert 2022).

Momenteel zijn er reeds 31 aanvragen goedgekeurd voor exploratieactiviteiten, uitgaande van 22 verschillende verzoekers, telkens gesteund door een IZA-lidstaat. Zo ondersteunen binnen de Europese Unie ook Duitsland, Frankrijk, Polen en België individueel een of meerdere exploratiecontracten. Daarnaast ondersteunen Bulgarije, Tsjechië, Slowakije en Polen gezamenlijk een aanvraag via de *Interoceanmetal Joint Organization* (waar tevens ook Cuba en Rusland deel van uitmaken) (IZA, "Exploration contracts"). Verzoeken tot exploitatie zijn voorlopig nog niet behandeld omdat het wettelijk kader daarvoor – de zogenaamde 'Mijncode' – nog niet vastligt (cf. infra). Ook hiervoor zal er in elk geval steeds een statelijke actor moeten zijn die de exploitatieaanvraag sponsort (Willaert, 2021a).

De Internationale Zeebodemautoriteit krijgt als instelling echter ook geregeld af te rekenen met kritiek. Een van de meest voorkomende kritieken is dat autoriteit voornamelijk gefocust is op het voorbereiden van ontginningspraktijken op de zeebodem maar haar tweede mandaat, de bescherming van de zeebodem, verloochent. Die kritiek komt vaak uit dezelfde hoek van ngo's, wetenschappers en lidstaten die diepzeemijnbouw liever niet (meteen) zien gebeuren uit bezorgdheid over de gevolgen voor de ecosystemen in de diepzee (Casson, 2019; Hallgren & Hansson, 2021; McVeigh & Michael, 2023). Daarnaast zou de IZA door jarenlange samenwerking met de (diepzee)mijnbouwindustrie ook vooral de belangen van deze industriële actoren verdedigen en er in verregaande mate mee gesocialiseerd zijn. Voorstellen voor wetgeving of eventuele controlemiddelen om toekomstige ontginningsprojecten te evalueren, blijken vaak sterk beïnvloed te zijn door de industriële lobby (Deberdt & James, 2024).

Bovendien wordt ook de transparantie van zowel de werking van de IZA als de onderhandelingen die er plaatsvinden in vraag gesteld, zowel door journalisten als in de academische wereld (Ardron, 2018; McVeigh, 2022b; Willaert, 2019c). Ten slotte zijn ook heel wat landen en actoren uit het Globale Zuiden bezorgd dat de eisen op het vlak van een eerlijke winstverdeling worden uitgehold. Zo leeft de angst dat het 'gemeenschappelijk erfgoed'-principe dat zo centraal stond in het verdrag van de derde VN-Zeerechtconventie, langzaam verdwijnt uit het juridisch diepzeemijnbouwkader en plaatsmaakt voor een dynamiek van "ocean grabbing" (Willaert 2022, Zalik, 2018).

2.2.3. Vastgelopen onderhandelingen onder enorme tijdsdruk

Sinds 2014 onderhandelen de lidstaten van de IZA over het wettelijk en regelgevend kader dat gevolgd moet worden bij eventuele exploitatie van de diepzee, nadat zo'n kader eerder al werd vastgelegd voor exploratieactiviteiten (cf. supra). In 2019 legde de Juridische en Technische Commissie (LTC) voor het eerst een voorstel voor zo'n 'mijncode' voor aan de Raad van de IZA. Wanneer dat laatste orgaan in 2020 de nodige werkgroepen had opgericht om het voorstel te evalueren en indien nodig aan te passen, werden de werkzaamheden van de IZA stilgelegd door de COVID-19-pandemie. Van die tijdelijke stilstand maakte Nauru in 2021 gebruik om een omstreden voorziening in het VN-Zeerechtverdrag te activeren waardoor

de IZA verplicht zou worden om binnen een periode van twee jaar het wetgevend kader rond diepzeemijnbouw vast te leggen. Indien die deadline niet gehaald zou worden, zouden bedrijven die aan diepzeemijnbouw willen doen vanaf dat moment een officiële aanvraag kunnen indienen (Blanchard et al., 2023; Pickens et al., 2024).

Het onverwachte optreden van Nauru, dat hierin werd aangespoord door het Canadese mijnbouwbedrijf *The Metals Company* (cf. supra), zorgde voor een crisissfeer binnen de IZA, een verhoogd aantal bijeenkomsten van de Raad van de instelling en een reeks aan lidstaten die opriepen tot een moratorium op diepzeemijnbouw. Desondanks was er medio 2023, wanneer de deadline verstreek, nog steeds geen juridisch kader. Het gevolg is dat de toekomst van diepzeemijnbouw in internationale wateren zich momenteel in een legaal vacuüm bevindt. Om tegemoet te komen aan de bezorgdheden van verschillende lidstaten verklaarde de Raad van de IZA tot twee keer toe dat het geen verzoeken tot exploitatie zou goedkeuren zolang er geen mijncode vastligt (Pickens et al., 2024). Hoe en in welke mate de Raad mogelijke aanvragen kan tegenhouden zonder wetgevend kader is daarentegen onduidelijk. *The Metals Company* verklaarde alvast dat ze nog in 2024 zo'n verzoek tot diepzeemijnbouw zullen indienen (Stanway, 2023).

3. Status quaestionis: het Europees diepzeemijnbouwbeleid

Omdat er nog weinig onderzoek verricht is naar de standpunten van EU-lidstaten ten opzichte van diepzeemijnbouw wordt in dit onderdeel eerst en vooral gekeken naar de bevoegdheidsdiscussie op het vlak van diepzeemijnbouw in internationale wateren: ligt de bevoegdheid voor het deelnemen aan internationale onderhandelingen hierover bij de Europese Unie of bij de lidstaten? Door een bespreking van de literatuur over de bevoegdheidsdiscussie wordt meteen ook de achtergrond van het 'interinstitutioneel conflict' verduidelijkt dat centraal staat in de hypothese waaruit het onderzoek vertrekt. Ook de reflecties hierover binnen het academisch debat komen aan bod. Daarna volgt een overzicht van wat er wel reeds is geschreven over hoe de onderzochte EU-lidstaten (België, Frankrijk, Duitsland en Polen) kijken naar diepzeemijnbouw. Niet voor elke lidstaat is zo'n academisch overzicht echter even evident.

3.1. EU-bevoegdheidsdiscussie: is er sprake van een 'interinstitutioneel' conflict rond diepzeemijnbouw?

In het Commissievoorstel van januari 2021 (cf. supra) beroept de Europese Commissie zich op verschillende rechtsgrondslagen om het overhevelen van (op z'n minst een deel van) de vertegenwoordiging binnen de IZA-onderhandelingen naar het EU-niveau te rechtvaardigen. Zo claimt de Commissie onder andere dat de Europese Unie op basis van artikel 3(2) VWEU de bevoegdheid heeft om over bepaalde kwesties (deze die onder de interne bevoegdheden van de EU vallen) het woord te nemen binnen de internationale onderhandelingen over diepzeemijnbouw aangezien de door de IZA gemaakte afspraken een mogelijke impact hebben op het EU-acquis.¹³ Meer bepaald gaat het over secundaire wetgeving van de EU op het vlak van milieubescherming en EU-wetgeving die voortkomt uit internationale overeenkomsten waarbij de EU volwaardige partij is. Een belangrijk element in de argumentatie van de Commissie is dat het hier gedeeltelijk gaat over wetgeving op domeinen waarvoor de EU exclusieve bevoegdheid heeft (Europese Commissie, 2021a).

Het academisch debat over deze bevoegdheidsdiscussie lijkt de argumentatie van de Commissie hier echter – ten minste gedeeltelijk – tegen te spreken. Zo weerlegt G. Ardito in een analyse (2022) de redenering van het Commissievoorstel. Ardito stelt immers dat de Europese Unie in deze materie helemaal geen exclusieve bevoegdheid heeft. Hoewel de Europese Unie effectief een exclusieve bevoegdheid geniet op het vlak van het 'behoud van mariene biologische hulpbronnen', geldt die exclusieve bevoegdheid in kwestie enkel binnen Europese wateren – en kan de Commissie die bevoegdheid dus niet inroepen als het gaat over internationale wateren. Bovendien slaagt de Commissie er niet in om aan te tonen hoe diepzeemijnbouw in internationale wateren een direct effect zou kunnen hebben op de EU-wetgeving die op basis van die bevoegdheid reeds van kracht is. De andere milieubeschermingsbevoegdheden waar de Commissie zich op beroept zijn volgens Ardito dan weer allemaal 'gedeelde' bevoegdheden (waarbij de EU en de lidstaten samen bevoegd zijn voor een bepaald beleidsdomein). Dat betekent volgens de auteur niet dat de Europese Unie geen enkele rol kan spelen binnen de IZA-onderhandelingen, maar die rol zullen de lidstaten expliciet moeten toewijzen (Ardito, 2022).

Het toekennen van het onderhandelingsmandaat voor de IZA-gesprekken is volgens Ardito dus in de eerste plaats een politieke keuze. Toch zou ook dat niet evident zijn. Hoewel de EU officieel lid is van de Internationale Zeebodemautoriteit kan de Europese Unie – volgens de statuten van de IZA – niet zetelen in de Raad van de instelling (het geniet enkel een waarnemersstatus binnen dit orgaan). De IZA heeft immers in vergelijking met andere internationale organisaties verregaande wetgevende bevoegdheden en het erkennen van de Europese Unie als een volwaardig lid met stemrecht zou

¹³ Artikel 3(2) VWEU: "De Unie is tevens exclusief bevoegd een internationale overeenkomst te sluiten indien een wetgevingshandeling van de Unie in die sluiting voorziet, indien die sluiting noodzakelijk is om de Unie in staat te stellen haar interne bevoegdheid uit te oefenen of wanneer die sluiting gemeenschappelijke regels kan aantasten of de strekking daarvan kan wijzigen."

te gevoelig liggen bij niet-EU landen die deelnemen aan de onderhandelingen. Als gevolg zou de Commissie, in het geval dat het een onderhandelingsmandaat krijgt, dat mandaat niet zelfstandig kunnen uitvoeren. In de praktijk zouden het de lidstaten zijn die – na het overeenkomen over een EU-positie – het gedeelde standpunt binnen de Raad van de IZA moeten verdedigen, volgens het beginsel van loyale samenwerking. Het voorstel van de Commissie is met andere woorden volgens Ardito niet onmogelijk, maar berust volledig op de politieke wil van de lidstaten (Ardito, 2022). Ook Arnesen et al. (2020) onderbouwen deze redenering in een eerdere analyse van het juridische EU-kader rond diepzeemijnbouw. Volgens hen ligt de doorslaggevende beslissing op het vlak van diepzeemijnbouw in internationale wateren bij de lidstaten en welk mandaat zij aan de Commissie geven (Arnesen et al., 2020).

Singh et al. (2024) stellen in een publicatie dan weer dat de Europese Unie wat betreft internationale wateren enkel een exclusieve bevoegdheid geniet als het aankomt op kwesties met betrekking tot internationale handel ten gevolge van diepzeemijnbouw. Op die manier zou de Europese Unie wel een indirecte, exclusieve rol kunnen spelen in het reguleren van diepzeemijnbouw via het maken van afspraken in internationale handelsverdragen (bijvoorbeeld het opleggen van voorwaarden voor de import van metalen uit de diepzee op het vlak van milieubescherming). Alle andere aspecten van de IZA-onderhandelingen vallen volgens de auteurs onder de lijst van bevoegdheden met een duidelijk 'gedeeld' statuut binnen de Europese Unie (Singh et al., 2024).

Toch zijn er nog andere manieren waarop de Europese Unie een impact zou kunnen hebben op (de regulering van) diepzeemijnbouwactiviteiten in internationale wateren. Sing et al. (2024) geven in hun publicatie een overzicht van de EU-wetgeving waaraan EU-lidstaten en bedrijven die gesponsord worden door EU-lidstaten zich moeten houden bij het uitvoeren van eventuele exploitatieactiviteiten in de diepzee. Het gaat dan om EU-richtlijnen zoals de 'Habitatrichtlijn' en de Kaderrichtlijn Mariene Strategie'. Volgens de auteurs is het momenteel echter onduidelijk in welke mate die wetgeving ook van toepassing is bij exploitatieactiviteiten in internationale wateren. Veel hangt af van hoe de lidstaten de respectievelijke richtlijnen omzetten in nationale wetgeving en de concrete omschrijving van de territoriale jurisdictie waarop de wetgeving van toepassing is (Sing et al., 2024).

De vraag resteert dan waarom de Commissie alsnog probeert om het IZA-onderhandelingsmandaat (minstens gedeeltelijk) in handen te krijgen. Volgens Ardito past het Commissievoorstel binnen een bredere strategie die de EU-instelling sinds enkele jaren hanteert. Zo probeert de Commissie binnen verschillende beleidsdomeinen een exclusieve bevoegdheid te claimen als het aankomt op mariene milieubescherming. Dit doet het steeds op basis van dezelfde rechtsgrond (artikel 3(2) VWEU) waarbij de mogelijke aantasting van bestaande EU-wetgeving als centraal argument wordt gebruikt (cf. supra). In eerdere pogingen – bijvoorbeeld bij een voorstel van de Europese Commissie om een gezamenlijke positie uit te dragen binnen de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) – werd de redenering van de Commissie echter niet gevolgd door het Hof van Justitie van de Europese Unie (Ardito, 2022).

Dat ook de Raad van de Europese Unie geen heil ziet in de voorstellen van de Commissie toont aan dat de lidstaten de IZA-onderhandelingen liever in eigen handen houden. Volgens Sing et al. heeft dat verzet van de lidstaten in eerste instantie te maken met de uiteenlopende posities en belangen van de lidstaten met betrekking tot diepzeemijnbouw. Niet elke EU-lidstaat heeft immers een even grote interesse in het exploiteren van de zeebodem en zijn er ook lidstaten die liever de bescherming van de diepzeebodem zien primeren op het economische belang ervan. Sing et al. voegen daar nog aan toe dat de spanningen tussen de verschillende EU-instellingen bovendien verder gaan dan enkel de Europese Commissie en de Raad van de Europese Unie. Ook het Europees Parlement voert immers een eigen beleid en riep al meermaals op tot een internationaal moratorium op diepzeemijnbouw tot er genoeg wetenschappelijk onderzoek is verricht naar de mogelijke gevolgen van de praktijk voor het (mariene) milieu. De samenhang onder de verschillende EU-instellingen is met andere woorden volledig zoek als het gaat over de regulering van diepzeemijnbouw in internationale wateren (Sing et al., 2024).

Volgens Ardito (2022) heeft dit 'interinstitutioneel conflict' tussen de Raad en de Commissie echter met andere redenen te maken. Hij stelt dat vooral het vergevorderde stadium van de onderhandelingen meespeelt. De Europese Unie heeft lang weinig interesse getoond in de internationale gesprekken over diepzeemijnbouw en lijkt nu ineens de onderhandelingen (minstens gedeeltelijk) uit de handen van de lidstaten te willen nemen. Bovendien heeft het volgen van de argumentatie van de Commissie mogelijke consequenties voor andere, gelijkaardige dossiers. Indien de lidstaten meegaan in de redenering van de Commissie op het vlak van een 'exclusieve' bevoegdheid voor de bescherming van de diepzee (in internationale wateren), dan zet dat eventueel een precedent voor het toekennen van een onderhandelingsmandaat in andere internationale onderhandelingen in de toekomst (Ardito, 2022).

3.2. Posities van de EU-lidstaten ten opzichte van diepzeemijnbouw

Over hoe de EU-lidstaten naar diepzeemijnbouw kijken is er nog weinig onderzoek gedaan. In dit tweede onderdeel van het literatuuroverzicht wordt er gekeken naar wat er wel al is geschreven. Net zoals in het onderzoek van deze masterscriptie wordt er enkel gekeken naar de lidstaten die een exploratiecontract hebben binnen de IZA: België, Frankrijk, Duitsland en Polen.

3.2.1. België

Over de rol die België heeft gespeeld binnen de geschiedenis van diepzeemijnbouw in internationale wateren – en nog steeds speelt bij de onderhandelingen van de IZA – is bij uitstek het meest geschreven, met dank aan een reeks publicaties van aan de UGent gebonden wetenschappers. In een bijdrage geven Pirlet et al. (2015) bijvoorbeeld een overzicht van de Belgische betrokkenheid bij diepzeemijnbouw. De Belgische interesse in diepzeemijnbouw gaat reeds lang terug: in de jaren 1970 was het Belgische mijnbouwbedrijf Umicore (het vroegere Union Minière) al actief binnen het consortium *Ocean Mining Associates* en investeerde het in onderzoek naar het potentieel van diepzeemijnbouw. Aangezien België geen mogelijkheden heeft tot exploitatie van de diepzeebodem in eigen wateren – in de Belgische exclusieve economische zone (EEZ) – zetten Belgische bedrijven al langer in op potentiële diepzeemijnbouwactiviteiten in internationale wateren. En daarin is België een koploper: naast heel wat expertise op het vlak van baggerwerk en zandsuppletie heeft het met *Global Sea Mineral Resources* (GSR) – een dochteronderneming van DEME groep – ook een bedrijf dat zich expliciet specialiseert in diepzeemijnbouw. Het is ook dat bedrijf dat met Belgische steun een exploratiecontract heeft bij de IZA (voor een deel van de 'Clarion-Clipperton Zone' in de Stille Oceaan. Ook Willaert & Maes (2024) benadrukken het belang van GSR voor het Belgisch engagement in de IZA-onderhandelingen (Pirlet et al., 2015; Willaert & Maes, 2024).

In een juridische analyse van het Belgisch diepzeemijnbouwbeleid geven Willaert & Maes (2024) een overzicht van de relevante wetgeving die het land heeft uitgewerkt. Reeds in 2013 werd een DZM-wet aangenomen, grotendeels bestaande uit een omzetting van de internationale afspraken van het VN-Zeerechtverdrag en gebaseerd op de (al bestaande) regelgeving van de IZA. In de wet staat ook omschreven dat de verantwoordelijkheid voor mogelijke ontginningsactiviteiten bij de ontginningsbedrijven zelf ligt. Ook regelingen betreffende transparantie en mogelijke vervolging (in het geval van illegaal gedrag) zijn vastgelegd in de Belgische wet. En ook bij de uitwerking van de IZA-mijncode is België volgens Willaert en Maes sterk betrokken. Zo heeft het land zich binnen de IZA-onderhandelingen bijvoorbeeld sterk ingezet voor het betrekken van onafhankelijke experts bij het beoordelen van aanvragen en werkplannen voor exploitatie van de diepzeebodem. In 2021 werd er in het Belgisch parlement bovendien een resolutie aangenomen waarin werd vastgelegd dat de Belgische regering zich bij het ondersteunen van het exploratiecontract (en eventueel een toekomstig exploitatiecontract) moet houden aan enkele verplichtingen. Zo moet het zich inzetten om

wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot mariene natuurbescherming te bevorderen en steeds het 'voorzorgsprincipe' en de relevante Belgische milieuwetgeving respecteren. (Willaert & Maes, 2024)¹⁴

In een andere publicatie stelt Willaert (2020) verder dat de Belgische wetgeving op bepaalde vlakken een voorbeeld is voor andere IZA-lidstaten. Zo is het positief dat België meerdere regels heeft opgesteld die de transparantie moeten bevorderen – zowel als het aankomt op het delen van wetenschappelijke kennis als over de financiële aspecten van diepzeemijnbouwactiviteiten (Willaert, 2020). In een gedetailleerde analyse van de Belgische wet uit 2013 duidt Willaert (2019) dan weer heel wat zaken aan die ontbreken in de huidige wetgeving. De auteur geeft artikel per artikel advies over wat er mankeert en hoe de wetgeving kan worden verbeterd (Willaert, 2019).

Over de Belgische positie ten opzichte van diepzeemijnbouw of het algemene standpunt dat België binnen de IZA (en erbuiten) verdedigt, zeggen bovenstaande auteurs verder echter evenwel niets. De enige publicatie die inzicht geeft in hoe België onderhandelt binnen de IZA is een rapport dat Willaert (2019) maakte in opdracht van het *World Wildlife Fund* (WWF). Het omvat een beschrijvend overzicht van de eerste IZA-onderhandelingsessie in 2019 en lijkt daarmee in sterke mate op de verslagen die het IISD bijhoudt (en als bronnenmateriaal dienen voor het onderzoek dat in deze masterscriptie wordt uitgevoerd) (Willaert, 2019).

3.2.2. Duitsland

De Duitse positie ten opzichte van diepzeemijnbouw werd wel al beschreven en geanalyseerd in academische literatuur. In een publicatie van Jenisch (2023) wordt beschreven hoe Duitsland zich sinds 2022 kritisch is beginnen opstellen binnen de onderhandelingen in de IZA. De Duitse regering verkondigde immers dat het voorstander is van een 'pauze uit voorzorg' op de onderhandelingen. Het land wilt mogelijke diepzeemijnbouwprojecten slechts steunen wanneer de mogelijke risico's ervan voldoende zijn onderzocht. Tegelijkertijd stelde de Duitse regering dat het wel zou blijven deelnemen aan de gesprekken en het werk van de IZA verder zou ondersteunen (Jenisch, 2023).

Ook Matz-Lück (2024) bespreekt de Duitse positie in een recent verschenen publicatie. Matz-Lück noemt het standpunt van Duitsland ambivalent: hoewel Duitsland oproept tot een pauze in de onderhandelingen, blijft het wel investeren in wetenschappelijk onderzoek naar diepzeemijnbouw. Bovendien heeft het ook zijn exploratiecontract bij de IZA niet stopgezet en blijft het land actief bijdragen aan de werking van de IZA. De Duitse financiering van wetenschappelijk onderzoek – in de eerste plaats het onderzoek naar de nodige technologie voor diepzeemijnbouw – verhoogt volgens de auteur de kansen voor industriële spelers om aan exploratie en eventuele exploitatie te doen. Volgens Matz-Lück is het voor Duitsland moeilijk om een evenwicht te vinden tussen enerzijds de bezorgdheden op het vlak van (mariene) milieubescherming en anderzijds de langdurige interesse die het land heeft gehad in diepzeemijnbouw (Matz-Lück, 2024).

Op basis van een analyse van enkele schriftelijke verklaringen die Duitsland heeft ingediend in het kader van de IZA-onderhandelingen, legt Matz-Lück bovendien ook bloot hoe de Duitse onderhandelaars hun stempel willen drukken op de IZA-mijncode. Vooral de bescherming van het (mariene) milieu staat centraal in de Duitse onderhandelingspositie en de EU-lidstaat pleit ook voor het betrekken van onafhankelijke experts bij het werk van de IZA, voor meer transparantie en voor het instellen van drempelwaarden op het vlak van milieubescherming die niet overschreden mogen worden (Matz-Lück, 2024).

¹⁴ Het 'voorzorgsprincipe' is een juridisch principe dat tijdens de Rio-conferentie in 1992 (ook wel de 'Top van de Aarde' genoemd) werd vastgelegd en onderschreven door meer dan 175 landen. Het principe houdt in dat wanneer er aanwijzingen zijn dat er sprake is van grootschalige of onherstelbare schade, een gebrek aan wetenschappelijk bewijs niet in de weg kan staan van het nemen van maatregelen om milieuschade te voorkomen (Ardito & Rovere, 2022).

3.2.3. Frankrijk

De huidige Franse positie ten opzichte van diepzeemijnbouw is misschien wel de meest gekende: het land pleit sinds 2022 voor een verbod op diepzeemijnbouw. Dat is een primeur, stellen Bahout et al. (2023). Waar tot 2022 de discussie voornamelijk ging over een moratorium op diepzeemijnbouw nam Frankrijk de vlucht vooruit door de praktijk in zijn geheel te verbieden. Het Franse standpunt was lang echter helemaal niet zo kritisch ten opzichte van mogelijke diepzeemijnbouwactiviteiten. Lange tijd investeerde het land in wetenschappelijk onderzoek naar diepzeemijnbouw en in exploratieactiviteiten. In 2021, op het wereldcongres van de Internationale Unie voor Natuurbescherming (*International Union for Conservation of Nature*, IUCN), verzette het land zich zelfs nog tegen een moratorium op verdere exploratie- en exploitatieactiviteiten op de diepzeebodem. Frankrijk benadrukte hierbij het belang van wetenschappelijk onderzoek om de kennis over de diepzee te vergroten (Bahout et al., 2023).

Marghelis (2015) onderstreept in een artikel dan weer hoe groot de Franse belangen zijn op het vlak van diepzeemijnbouw. Frankrijk bezit immers een groot gebied territoriale wateren waarin er bovendien op meerdere locaties potentieel zou zitten voor diepzeemijnbouwactiviteiten. Een publicatie van Vallat uit 2017 illustreert dan weer hoe Frankrijk in dat jaar nog duidelijke interesse toonde in een mogelijke, toekomstige exploitatie van de diepzeebodem (Vallat, 2017). Het is met andere woorden – op basis van bovenstaande publicaties – dus duidelijk dat het Franse standpunt doorheen de afgelopen jaren sterk is geëvolueerd van een eerder onkritische positie naar een uitgesproken kritische positie ten opzichte van diepzeemijnbouw.

3.2.4. Polen

Over de Poolse positie ten opzichte van diepzeemijnbouw is er dan weer nagenoeg niets te vinden. Szamalek beschrijft in een artikel uit 2018 wel de grote rol die Polen speelt binnen de IZA. Zo is Polen sinds de eerste verkiezing in 1996 onafgebroken lid geweest van de Raad van de IZA en heeft het een exploratiecontract bij de instelling (net als de andere drie onderzochte EU-lidstaten). Bovendien investeert het land al decennialang heel wat geld in onderzoek naar diepzeemijnbouw en er wordt zowel onderzoek gedaan naar de ontginning van mineralen in de diepzee, de impact ervan op het milieu als juridisch onderzoek of gedetailleerde mineralogische en geochemische studies (Szamalek, 2018).

Willaert beschrijft in een artikel uit 2021 dan weer de inzet van Polen binnen de IZA op het vlak van de 'Onderneming' (*the Enterprise*), een orgaan van de IZA dat in moet staan voor de diepzeemijnbouwactiviteiten van de IZA zelf. Die voorziening is er gekomen op vraag van heel wat landen uit het Globale Zuiden om de winsten uit diepzeemijnbouw meer gelijk te verdelen en toe te komen aan het "gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid"-principe. Polen staat erop dat de onderhandelingen ook over de effectieve oprichting van de Onderneming gaan en toonde al meermaals interesse in een officiële samenwerking tussen de Onderneming en de Poolse staat (Willaert, 2021).

Verder lijkt de Poolse rol binnen de IZA en de positie van Polen ten opzichte van diepzeemijnbouw sterk onderbelicht binnen de academische literatuur. Zeker in het licht van deze lacune binnen het (politiek-)wetenschappelijk onderzoek kan de analyse die verder in deze masterscriptie wordt uitgevoerd een wezenlijke bijdrage doen. Na een overzicht van de historische en politieke context van diepzeemijnbouw en bovenstaande bespreking van de relevante academische literatuur is alle informatie aangereikt die nodig is om het onderzoek dat in deze masterscriptie wordt uitgevoerd te begrijpen en te contextualiseren.

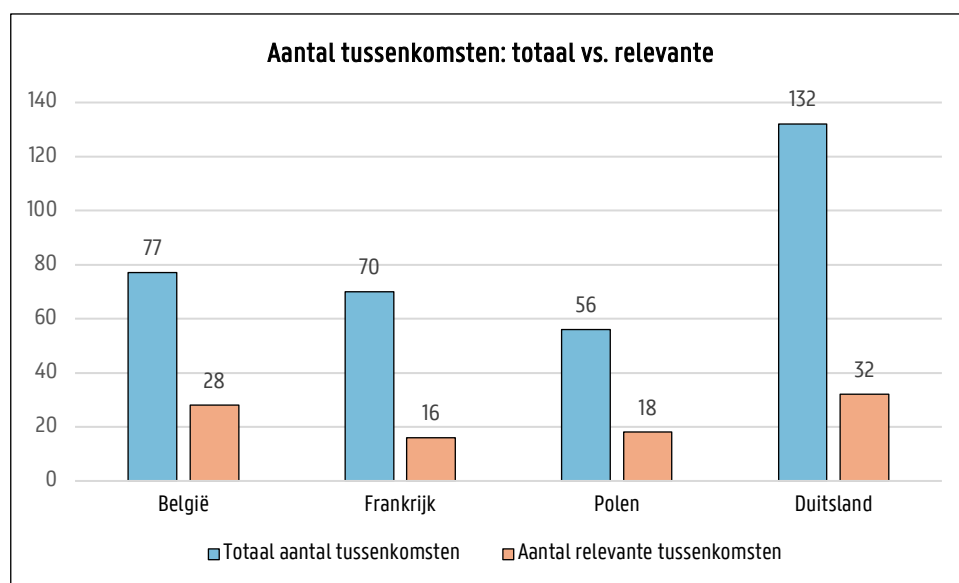
4. Onderzoek: hoe kijken de EU-lidstaten naar diepzeemijnbouw?

Hoe staan de EU-lidstaten ten opzichte van diepzeemijnbouw in internationale wateren? Hoe intensief nemen België, Duitsland, Frankrijk en Polen deel aan de internationale onderhandelingen over diepzeemijnbouw binnen de IZA? Wat zijn hun meest recente standpunten? En hoe zijn die standpunten geëvolueerd doorheen de afgelopen jaren? In dit vierde onderdeel van deze masterscriptie wordt het bronnenmateriaal geanalyseerd om – in de mate van het mogelijke – antwoorden te formuleren op die vragen. Elk van de drie deelvragen wordt volgens de eerder omschreven onderzoeksmethode behandeld in een apart onderdeel binnen dit hoofdstuk. In een vierde en laatste onderdeel – de bespreking van de resultaten – worden de resultaten van de drie deelonderzoeken samengenomen en een antwoord geformuleerd op de centrale onderzoeksvraag: hoe ver staan de standpunten van de EU-lidstaten (in casu België, Frankrijk, Duitsland en Polen) over diepzeemijnbouw in internationale wateren uit elkaar (2017-2023)?

4.1. Saillantie-onderzoek: hoe intensief nemen de EU-lidstaten deel aan de IZA-onderhandelingen?

Om uitspraken te kunnen doen over de 'saillantie' van de vier onderzochte EU-lidstaten binnen de onderhandelingen en bijeenkomsten van de IZA volgt hier een korte, kwantitatieve analyse van het bronnenmateriaal. In totaal kwamen België, Duitsland, Frankrijk en Polen in de periode 2017-2023 minstens 335 keer tussen in de onderhandelingen binnen de IZA. Dat gaat dan enerzijds over het indienen van schriftelijke verklaringen (67 in totaal) en anderzijds over mondelinge tussenkomsten die werden vermeld in de verslagen van het IISD (268 in totaal). Het woord 'minstens' is hierbij een belangrijke nuance omdat de twee bronnenreeksen tezamen slechts een graadmeter vormen van de activiteiten binnen de IZA maar uiteraard ook niet alle activiteiten weergeven (onderhandelingen achter de schermen, mondelinge tussenkomsten die niet werden opgenomen in de verslagen van het IISD...). Per lidstaat ziet het totale aantal tussenkomsten (telkens de blauwe balk) er als volgt uit:

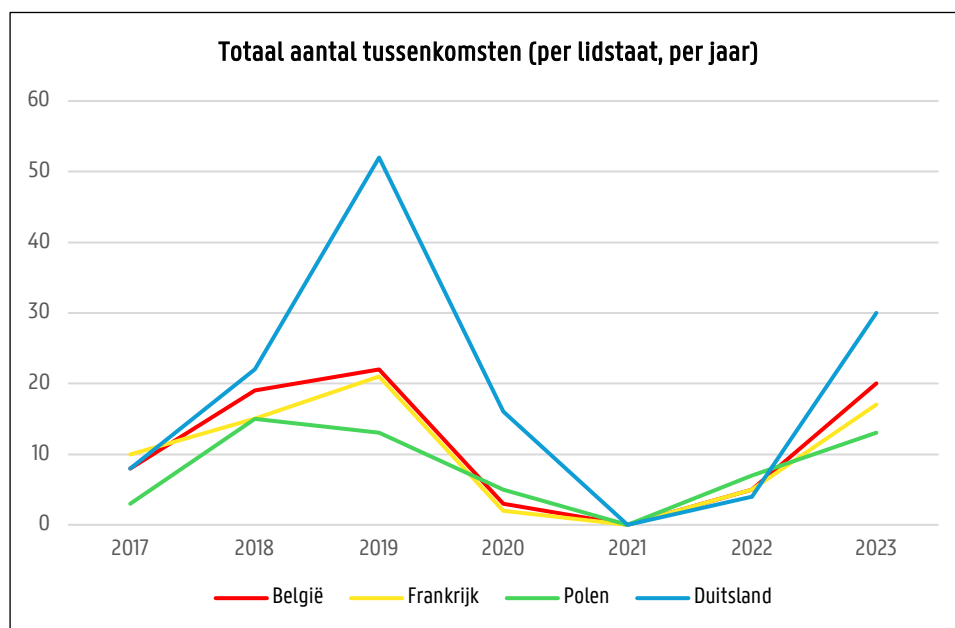
Figuur 1: Het totaal aantal tussenkomsten binnen de IZA-onderhandelingen per lidstaat vergeleken met het totaal aantal relevante tussenkomsten per lidstaat (periode 2017-2023)

Daarbij valt meteen op dat Duitsland – met 132 tussenkomsten in totaal – op basis van de onderzochte bronnenreeksen met voorsprong de meest actieve EU-lidstaat is binnen de onderhandelingen van de IZA. België en Frankrijk volgen op afstand met respectievelijk 77 en 70 tussenkomsten in de periode 2017-2023. Ten slotte blijkt Polen met 56 tussenkomsten de minst actieve lidstaat te zijn binnen de IZA (van de vier onderzochte lidstaten). Wanneer we enkel de relevante tussenkomsten in beschouwing nemen (zie hoofdstuk 1 voor de selectiecriteria) – met andere woorden alle tussenkomsten die worden opgenomen in de verdere analyses in het tweede en derde onderzoeksdeel – verandert het beeld. Hoewel Duitsland met 32 relevante tussenkomsten de lidstaat blijft die het meest tussenkomt (zie telkens de oranje balk op 'Figuur 1') als het gaat over de regelgeving rond diepzeemijnbouw, milieubescherming en/of wetenschappelijk onderzoek, volgt België hier op de voet met 28 relevante tussenkomsten. De hoge saillantie van Duitsland en België staat hier in contrast met de relatief gezien lagere saillantie van Polen (met 18 relevante tussenkomsten) en Frankrijk (met 16 relevante tussenkomsten).

Om de interpretatie van het derde onderzoeksdeel – waar de evoluties in standpunten doorheen de onderzoeksperiode worden gemeten – te ondersteunen, loont het om te kijken naar de saillantie van de lidstaten binnen de IZA-onderhandelingen voor elk jaar van de onderzoeksperiode. De evolutie van het totaal aantal tussenkomsten binnen de onderhandelingen per lidstaat, per jaar kan op de volgende figuur worden afgelezen:

Figuur 2: Het totaal aantal tussenkomsten binnen de IZA-onderhandelingen per lidstaat, per jaartal

'Figuur 2' toont dat de saillantie per jaar relatief gezien goed overeenkomt met de eerdere bevindingen over het totaal aantal tussenkomsten voor de gehele onderzoeksperiode. Duitsland was in het merendeel van de onderhandelingsjaren de meest actieve lidstaat binnen de IZA (behalve in 2017 en 2022).¹⁵ België en Frankrijk volgen respectievelijk waarbij Frankrijk in 2017 met 10 tussenkomsten bovendien de meest actieve lidstaat van de vier was. Polen is over de hele periode gemiddeld gezien de minst actieve lidstaat geweest, met uitzondering van 2018, 2020 en 2022. In 2022 was Polen met 7 tussenkomsten zelfs de meest actieve lidstaat binnen de onderhandelingen. Naast die verschillende individuele trends valt

¹⁵ Het jaar 2021 wordt in deze analyse niet mee in rekening genomen aangezien er dat jaar geen bijeenkomsten van de IZA plaatsvonden vanwege de Covid-19 crisis (cf. infra).

vooral op hoe de saillantie van de lidstaten in grote mate gelijk evolueert doorheen de onderzoeksperiode. Waar het aantal tussenkomsten in 2017 nog relatief laag ligt voor alle lidstaten, kent de activiteit van drie van de vier lidstaten tegen 2019 een absoluut hoogtepunt (met respectievelijk 52 tussenkomsten van Duitsland, 22 tussenkomsten van België en 21 tussenkomsten van Frankrijk). In 2020 is de saillantie van alle onderzochte EU-lidstaten sterk afgenomen om in 2021 herleid te worden naar het absolute nulpunt. In 2022 lijkt de activiteit terug toe te nemen en in 2023 bereikt het opnieuw de niveaus van eerdere jaren.

De gelijkaardige evoluties in de activiteit van de lidstaten zijn uiteraard niet geheel toevallig. De meest drastische evolutie – de sterke afname van het aantal tussenkomsten in 2020 en 2021 – heeft voornamelijk te maken met de COVID-19 pandemie die in maart 2020 uitbrak. Hierdoor ging er in dat jaar slechts één sessie door en in 2021 vond er zelfs geen enkele bijeenkomst plaats. In 2022 hervatten de onderhandelingen opnieuw maar pas in 2023 lijkt de activiteit van de lidstaten terug de niveaus te bereiken van voor 2020. Ook de andere trends die zichtbaar zijn op de grafiek kunnen verklaard worden aan de hand van het aantal IZA-sessies in een bepaald jaar. Op volgende tabel ('Tabel 3') kan het aantal sessies per jaar worden afgelezen in vergelijking met het totaal aantal tussenkomsten (van alle lidstaten opgeteld) in hetzelfde onderhandelingsjaar:

Tabel 3: Overzicht van het aantal IZA-sessies en het totaal aantal tussenkomsten per jaar

Jaarlijks aantal IZA-sessies & tussenkomsten		
Jaartal	Aantal sessies	Totaal aantal tussenkomsten
2017	1	29
2018	2	71
2019	2	108
2020	1	26
2021	0	0
2022	3	21
2023	3	80

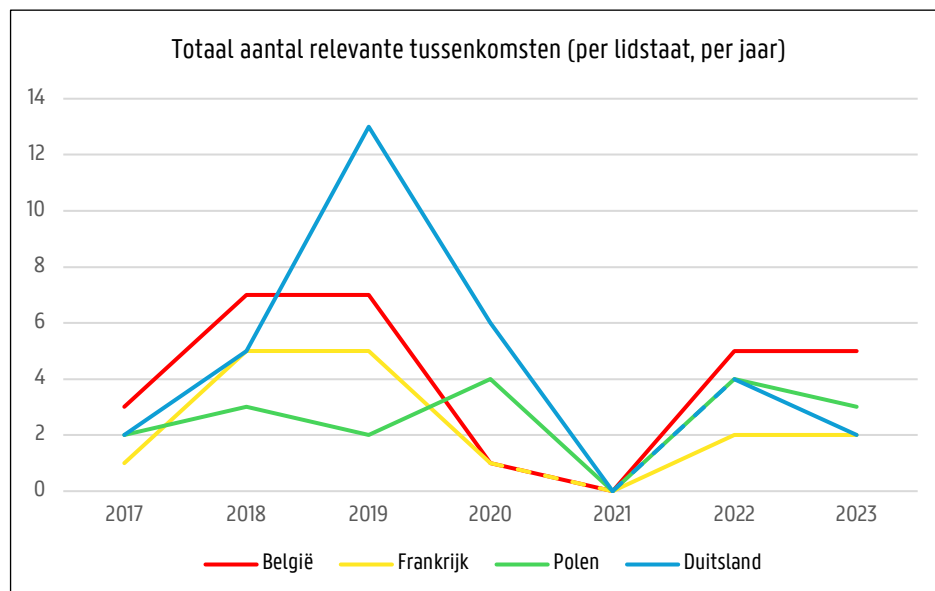
Het is met andere woorden duidelijk – en ook niet heel verwonderlijk – dat de activiteit van de lidstaten hoger ligt in jaren waarin er meerdere sessies van de IZA plaatsvonden dan in jaren waarin er slechts één of geen bijeenkomst was. Zo'n sessie van de IZA houdt normaal gezien steeds een bijeenkomst in van de Raad en de Juridische en Technische Commissie (LTC). Minstens gedurende één sessie per jaar komt ook de Vergadering bijeen. In 2018 werden er voor het eerst twee sessies georganiseerd om de dialoog tussen de verschillende organen van de IZA en de transparantie van de instelling te bevorderen (IISD, 2018a). Vanaf 2022 werd het aantal sessies opgedreven tot drie per jaar, gezien de tijdsdruk die op de onderhandelingen stond door de onverwachte actie van Nauru (cf. supra). Ook in 2023 vonden er drie sessies plaats (IISD, 2023b).

Uitzondering op de regel lijkt hier te zijn dat het aantal tussenkomsten van de lidstaten in 2022 en 2023 (met telkens drie sessies per jaar) niet of weinig hoger ligt dan in 2018 en 2019 (jaren met twee sessies per jaar). De verklaring voor die relatieve daling in 2022 is grotendeels te vinden in een lacune in het bronnenmateriaal. Het IISD rapporteerde om onbekende redenen slechts over één van de drie sessies in dat jaar (enkel de sessie die van 1 tot 4 augustus liep). Voor het relatief lage aantal tussenkomsten in 2023 (ten opzichte van het aantal sessies die dat jaar plaatsvonden) is er dan weer

geen duidelijke verklaring. Het duidelijkste verschil zit in de saillantie van Duitsland in dit onderhandelingsjaar: waar Duitsland in 2019 wel 52 keer tussenkwam, doet het dat in 2023 nog 'maar' 30 keer. Toch was het daarmee nog steeds de meest actieve EU-lidstaat binnen de IZA-onderhandelingen (van de vier onderzochte lidstaten).

De saillantie van de lidstaten kan daarnaast ook geanalyseerd worden op basis van het aantal 'relevante' tussenkomsten per jaar. Dat kan immers iets zeggen over in welke mate de lidstaten binnen de onderhandelingen gefocust zijn op het opstellen van de 'mijncode', milieubescherming en/of wetenschappelijk onderzoek. Hierboven werd reeds aangehaald dat Duitsland over de gehele onderzoeksperiode heen het grootste aantal relevante tussenkomsten deed (32) binnen de IZA-onderhandelingen, gevolgd door België (28), Polen (18) en Frankrijk (16). Wanneer we dit per jaar beschouwen, krijgen we het volgende beeld:

Figuur 3: Het totaal aantal relevante tussenkomsten binnen de IZA-onderhandelingen per lidstaat, per jaartal

Een analyse van 'Figuur 3' geeft een gelijkaardig, maar meer genuanceerd beeld van de saillantie van de verschillende lidstaten. Afgezien van het grote aantal tussenkomsten in 2019, lijkt Duitsland niet opvallend meer saillant te zijn dan de andere lidstaten als het aankomt op het aantal relevante tussenkomsten. Vooral de saillantie van België valt hier op: de lidstaat verrichtte het hoogste aantal relevante tussenkomsten van alle onderzochte EU-lidstaten in 2017, 2018, 2022 en 2023 (met daarentegen een opmerkelijk lage activiteit in 2020). Polen en Frankrijk zijn globaal gezien dan weer minder actief als het aankomt op het aantal relevante tussenkomsten binnen de IZA (in vergelijking met België en Duitsland). Frankrijk kwam in 2017 en 2020 telkens slechts één keer tussen. Polen bleef daarentegen doorheen de onderzoeksperiode redelijk consistent in het aantal tussenkomsten: het aantal keer dat Polen tussenkwam varieert per onderhandelingsjaar tussen minimaal één en maximaal vijf keer.

De bevindingen uit 'Figuur 3' kunnen verder gesterkt worden door het berekenen van de 'relevantiegraad' van de tussenkomsten per lidstaat. In 'Tabel 4' kan voor elke onderzochte lidstaat het aandeel relevante tussenkomsten ten opzichte van het totaal aantal tussenkomsten afgelezen worden.

Tabel 4: De relevantiegraad van de tussenkomsten per lidstaat

Lidstaat	Relevantiegraad
België	36,4%
Frankrijk	22,9%
Polen	32,1%
Duitsland	24,2%

Die cijfers geven opnieuw een heel ander beeld: zo doen vooral België en Polen relevante tussenkomsten (met respectievelijk een relevantiegraad van 36,4% en 32,1%) en lijken zo binnen de IZA het meest bezig te zijn met de gesprekken over (de mogelijke goedkeuring van) diepzeemijnbouw zelf. Bij Duitsland en Frankrijk ging minder dan één op de vier tussenkomsten over het vastleggen van de mijncode, milieubescherming en/of wetenschappelijk onderzoek. Hun tussenkomsten gingen dan voornamelijk over meer administratieve, organisatorische en financiële kwesties.

Verder dan de bevindingen die hierboven werden uiteengezet gaat de analyse in dit onderzoeksdeel niet. Het bronnenmateriaal belicht slechts de deelname van de lidstaten aan de politieke debatten en zegt niets over hoe er gestemd wordt of over wat er achter de schermen gebeurt in de vergaderingen. Bovendien kunnen er heel wat factoren zijn die een invloed uitoefenen op de saillantie van de lidstaten binnen de onderhandelingen: de mate waarin de lidstaten vertegenwoordigd zijn binnen de verschillende organen van de IZA, de onderhandelingscultuur binnen de IZA, diplomatieke gewoontes en *modi operandi* van de delegaties van de lidstaten... Ook de manier waarop het bronnenmateriaal is opgesteld, kan zijn invloed hebben op de resultaten van dit onderzoeksdeel (bijvoorbeeld hoe volledig de verslaggeving van het IISD is). Om een correcte analyse uit te voeren van de saillantie van de EU-lidstaten in de IZA-onderhandelingen zouden al deze factoren in beschouwing moeten worden genomen. Aangezien dit onderzoeksonderdeel niet de centrale focus van de thesis vormt – maar slechts een ondersteuning biedt voor het tweede en vooral het derde onderzoeksdeel – komt een dergelijke, meer diepgaande analyse van de saillantie hier niet aan bod.

4.2. Polarisatie-onderzoek: hoe ver liggen de meest recente standpunten van de EU-lidstaten uit elkaar?

Na een bespreking van de saillantie van de lidstaten binnen de IZA-onderhandelingen en een kwantitatieve analyse van het aantal (relevante) tussenkomsten, kan er gekeken worden naar de inhoud van die tussenkomsten. In dit onderzoeksdeel worden de meest recente tussenkomsten geanalyseerd (deze van onderhandelingsjaar 2023), in het volgende deel komt een onderzoek van alle tussenkomsten aan bod. Om de bespreking in dit onderzoeksdeel gestructureerd en overzichtelijk te houden, wordt elke lidstaat afzonderlijk bestudeerd, gevolgd door een vergelijkende bespreking.

4.2.1. België

België was in 2023 de EU-lidstaat met het hoogste aantal relevante tussenkomsten tijdens de onderhandelingen binnen de IZA (vijf onderhandelingen om precies te zijn). In alle vijf tussenkomsten lijkt het land eenzelfde standpunt in te nemen: het legaliseren van diepzeemijnbouw kan, maar enkel wanneer er eerst aan een reeks voorwaarden is voldaan. Daarmee positioneert het land zich duidelijk binnen de derde categorie op de onderzoeksschaal (zie 'Tabel 2'). In een schriftelijke verklaring – ingediend in het kader van de onderhandelingen binnen de Vergadering van de IZA in juli 2023 – stelt de lidstaat het als volgt:

"Finally, Mr. President, I would like to reiterate the official position of Belgium regarding deep sea mining (...): there can be no exploitation of the deep seabed without agreeing on a set of rules and regulations that ensure high environmental standards and a sound scientific knowledge, and that avoid any significant harm to ocean biodiversity and marine ecosystems. We should not divide on labels but agree on conditions. As a Blue leader, it is the view of Belgium that 3 conditions have to be in place cumulatively:

- 1) **The adoption of robust, environmentally sound Rules, Regulations and Procedures.** The aim is hereby to reach an agreement on a regulatory framework that provides for the highest and most effective level of protection of the marine environment, including the fragile ecosystems and the global climate functions of the ocean from both short term and long term harmful effects which may arise from deep sea exploitation, based on the precautionary principle which, by its nature, does not allow for artificial deadlines by which time the regulations need to be finalised.*
- 2) **More scientific independent research** leading to sufficient and adequate scientific information that allows for the establishment of a sound environmental baseline in order to achieve evidence-based decisions regarding the environmental impact of the activities.*
- 3) Finally, Belgium would like to recall that the member states of the United Nations have committed to sustainably manage all areas beyond national jurisdiction, and above all to protect at least 30% of the ocean by 2030. **For Belgium, it is crystal clear: 30% of the ocean must be protected qualitatively before we can approve any plan of work for exploitation.***

Upholding the precautionary principle, the start of any exploitation activity will need to be delayed until those conditions are met."(IZA, 2023a, p. 1).

België is op zich dus met andere woorden niet gekant tegen een mogelijke goedkeuring van diepzeemijnbouwexploitatie maar koppelt dit aan een aantal voorwaarden. Naast een sterk wetgevend kader op het vlak van (mariene) milieubescherming en het benadrukken van de noodzaak aan meer wetenschappelijk onderzoek, valt vooral de derde voorwaarde hier op. België koppelt hiermee de onderhandelingen binnen de IZA expliciet aan de recente uitkomst van andere internationale onderhandelingen met betrekking op de bescherming van internationale wateren: het Verdrag voor de Bescherming van Biodiversiteit op de Volle Zee (BBNJ, cf. supra), afgesloten in juni 2023. Het linken van de onderhandelingen van diepzeemijnbouw aan het BBNJ-verdrag verrast echter niet helemaal: België tracht zich al langer voor te stellen als een *Blue Leader* op het internationale toneel. Zo speelde het land een belangrijke rol binnen de BBNJ-onderhandelingen en voert zelfs actief campagne om het toekomstige BBNJ-secretariaat naar Brussel te halen (Merckx, 2023).

In twee andere tussenkomsten (IISD, 2023a; IZA, 2023d) verwijst België dan weer naar nog een andere reeks internationale onderhandelingen: de jaarlijkse internationale bijeenkomsten (*Conference of the Parties, COP*) van het VN-biodiversiteitsverdrag. Op de vijftiende biodiversiteits-COP in Montréal (Canada) werd afgesproken om 30 procent van alle land- en wateroppervlakte op aarde te beschermen met het oog op het herstellen en bevorderen van de biodiversiteit. In een van de tussenkomsten verwoordt België het aldus:

*"As reflected in the opening statement, we want to concretize the threshold for consideration via the 30 by 30 condition, as adopted during the last CBD conference in Montreal. We know by now quite well where potential contractors want to develop exploitation activities, but we know very little about the areas we want to more intensely protect. In order to restore that balance, we first need to implement the BBNJ Agreement towards the 30 by 30 threshold, and then, **only then, we will be able to live up to the precautionary principle and to consider plans of work.**"*(IZA, 2023d, p. 1)

In de laatste twee tussenkomsten van de vijf, herhaalt België zijn voorwaardelijke standpunt en benadrukt het de bezorgdheid over het juridisch vacuüm dat zal ontstaan binnen de IZA nadat de deadline om een mijncode vast te leggen – door de aanvraag hiertoe van Nauru (cf. supra) – niet is gehaald. Bovendien stelt het ook telkens dat de onderhandelingen over diepzeemijnbouw en het wettelijk kader errond steeds moeten worden geleid door het ‘voorzorgsprincipe’ (cf. supra). (IISD, 2023b; IZA 2023b).

Het standpunt van België kan dus worden samengevat als een positie voor de goedkeuring van diepzeemijnbouw maar slechts wanneer er genoeg garanties zijn dat die ontginning ook veilig kan verlopen op het vlak van milieubescherming. Daarvoor stelt het een reeks aan voorwaarden die sterk gekoppeld zijn aan andere internationale onderhandelingen en afspraken op het vlak van biodiversiteit en oceaanbescherming. Of die voorwaarden een werkelijke garantie kunnen betekenen voor een bescherming van de mariene ecosystemen is echter nog maar de vraag. Het BBNJ-verdrag is tot op heden nog maar door enkele VN-lidstaten geratificeerd (ook België zelf heeft het verdrag nog niet geratificeerd) en gebaseerd op de tijd die nodig was om eerdere, gelijkaardige verdragen te ratificeren kan dat nog jaren duren (Blasiak & Jouffray, 2024). Bovendien is ook het BBNJ-verdrag – en de daarin afgesproken doelstellingen – niet vrij van kritiek: in plaats van een echte bescherming van de oceaan, biedt het eerder een strenger kader voor de exploitatie van de rijkdommen ervan (Li & Xing, 2024; Pedrezo, 2024).

België lijkt zich hier dan ook voornamelijk te willen profileren. Door de onderhandelingen binnen de IZA te koppelen aan het BBNJ-verdrag en VN-biodiversiteitsbijekomsten, ondersteunt het zijn reputatie als *Blue Leader* en het Belgische bod voor het BBNJ-secretariaat in Brussel. Dat België als *Blue Leader* – ondanks de herhaaldelijke oproepen van wetenschappers daartoe – niet pleit voor een verbod op diepzeemijnbouw lijkt onverenigbaar met de Belgische inzet in andere internationale verdragen ter bevordering van de (mariene) milieubescherming. Dat België het IZA-exploratiecontract van GSR sponsort (cf. supra), is daarbij geen onbelangrijk gegeven. Die dochteronderneming van de industriële Belgische DEME-groep investeert al langer in de nodige technologie voor diepzeemijnbouw en maakt er geen geheim van dat het huidige exploratiecontract in functie staat van mogelijke, toekomstige exploitatieondernemingen op de diepzeebodem (Custers, 2020; Willaert & Maes, 2024). België gaf GSR bovendien eerder reeds een platform binnen de IZA om te pleiten voor een snelle goedkeuring van de mijncode. Dit door in 2019 een aan de Raad van de IZA gericht betoog van het bedrijf voor te leggen als een schriftelijke verklaring (IZA, 2019a).

Desondanks sluit België zich met zijn voorstellen wel aan bij een groeiende groep landen die strenge regelgeving en garanties op het vlak van milieubescherming als noodzakelijke voorwaarden beschouwen voor het goedkeuren van eventuele ontginningsoperaties in de diepzee (McVeigh & Michael, 2023). Het linken van de IZA-onderhandelingen aan het uitvoeren van andere internationale (mariene) milieubeschermingsverdragen zorgt er bovendien voor dat diepzeemijnontginning ingebed wordt in een breder juridisch kader en kan een mogelijke goedkeuring van de praktijk substantieel vertragen (indien de andere lidstaten van de IZA België in deze redenering volgen). Alleen al de ratificatie van het BBNJ-verdrag zou nog jaren op zich kunnen laten wachten – met prognoses die een ratificatie ervan (gebaseerd op de ratificatietermijn van vorige, gelijkaardige ratificaties) slechts ten vroegste zien gebeuren in april 2028 (Blasiak & Jouffray, 2024).

4.2.2. Duitsland

Net als België pleitte Duitsland in 2023 op zich niet tegen diepzeemijnbouw maar stelde het wel enkele voorwaarden op waaraan eerst voldaan moet worden (voordat eventuele ontginningsactiviteiten kunnen worden toegestaan). Dat deed het land in beide gevallen dat het dat jaar tussenkwam binnen de IZA-onderhandelingen. De focus van het land ligt daarbij steeds op het gebrek aan wetenschappelijk onderzoek. Duitsland roept daarom op tot een ‘pauze uit voorzorg’ (*precautionary pause*):

*"GERMANY noted that **the international community cannot "really assess the impacts of deep sea activities," reiterating the call for a "precautionary pause" to allow for fully taking into account the precautionary principle and for filling existing knowledge gaps.**"* (IISD, 2023b, p. 4)

*"GERMANY reiterated its position that **no plans of work for exploitation should be approved until the deep-sea ecosystems are sufficiently researched and regulations that effectively implement the precautionary approach are in place.** [...] GERMANY stressed that it is not currently possible to fully assess the impacts of deep-sea mining activities. He pointed out that **"even though we will never know everything," making decisions based on best scientific knowledge is essential.**"* (IISD, 2023a, p. 25)

Naast de nood aan meer wetenschappelijk onderzoek stelt Duitsland ook een implementatie van het 'voorzorgsprincipe' centraal als voorwaarde voor het goedkeuren van diepzeemijnbouw. Daarmee lijkt het land aan te sluiten bij de eerste twee van de drie voorwaarden die België naar voren schoof tijdens hetzelfde onderhandelingsjaar. Over het voldoen aan bepaalde verplichtingen uit andere internationale verdragen met betrekking tot (mariene) milieubescherming (de derde Belgische voorwaarde) zegt Duitsland echter niets. Naast de twee voorwaarden beveelt Duitsland ook het opnemen van extra milieubeschermingsmaatregelen in de mijncode aan, onder meer met betrekking tot het verlies aan habitats ten gevolge van het wegnemen van diepzeestenen (waar vaak verschillende diepzeeorganismen onder of rond leven) (IISD, 2023b).

Hoewel ook Duitsland zich met deze tussenkomsten dus duidelijk situeert binnen de derde categorie van de onderzoeksschaal (zie 'Tabel 2'), blijven de voorwaarden eerder vaag. De vraag kan terecht gesteld worden wanneer er dan wel genoeg wetenschappelijk onderzoek is. Duitsland geeft zelf aan dat het onmogelijk is om alles te weten over de diepzee maar dat het belangrijk is om beslissingen te baseren op de "best mogelijke wetenschappelijke kennis" die beschikbaar is. Hiermee lijkt het land vooral op te roepen tot voorzichtigheid om het nemen van overhaaste beslissingen te vermijden.

Duitsland bestempelt het eigen standpunt als een oproep tot een 'pauze uit voorzorg': de onderhandelingen staan best stil tot er aan de Duitse voorwaarden kan voldaan worden. Dat is een subtiel maar opmerkelijk verschil met België, dat impliceert wel verder te willen onderhandelen maar een goedkeuring van diepzeemijnbouwprojecten te laten afhangen van drie condities. Duitsland stelt in beide tussenkomsten wel dat het wilt blijven meewerken aan het voorkomen van een juridisch vacuüm dat zou kunnen ontstaan wanneer de deadline voor het afwerken van de IZA-mijncode (op vraag van Nauru, cf. supra) overschreden zou worden (IISD, 2023a; IISD, 2023b).

4.2.3. Frankrijk

Het standpunt van Frankrijk in 2023 verschilt van de Belgische en Duitse posities in die zin dat het land oproept tot een verbod op diepzeemijnbouw. Dit doet de EU-lidstaat omdat er nog te weinig wetenschappelijke kennis is omtrent diepzeemijnbouw – en kadert een dergelijk verbod binnen de strijd tegen klimaatopwarming (en de gevolgen daarvan op biodiversiteit, het stijgende zeeniveau, oplopende temperaturen...). Bovendien verwijst het – net als België – naar andere internationale afspraken op het vlak van (mariene) biodiversiteit: enerzijds het BBNJ-verdrag en anderzijds de afspraken die werden gemaakt op de vijftiende biodiversiteits-COP in Montréal (cf. supra). Frans staatssecretaris voor Maritieme Zaken verdedigde het verbod als volgt:

*"Hervé Berville, Minister of State for Marine Affairs of France, **strengthened France's call for a ban on deep-sea mining. He stressed that we "must not and cannot embark on a new industrial activity without measuring the consequences and taking the risk of irreversible damage."** Drawing attention to the CBD's Kunming-*

Montreal Global Biodiversity Framework and the recently adopted BBNJ Agreement, he highlighted the need to strengthen multilateralism and find ways to preserve humanity's common heritage. On Friday, following the agenda's adoption, FRANCE reinforced its support for a deep-sea mining ban, highlighting the impact of climate change effects on marine biodiversity loss, sea level rise, and temperature increase, especially for the most vulnerable countries.”(IISD, 2023a, p. 25)

Hoewel het hier gaat om een duidelijke oproep tot een verbod op diepzeemijnbouw (een stelling die het land bovendien herhaaldelijk verdedigt), lijkt Frankrijk toch ook niet helemaal uit te sluiten dat diepzeemijnbouw in de toekomst wel kan plaatsvinden. Diepzeemijnbouw kan niet beginnen “zonder de gevolgen ervan te meten” en “wanneer er een risico is op het aanrichten van onherstelbare schade” (IISD, 2023a). Die nuance sluit aan bij een eerdere tussenkomst in datzelfde jaar (zes maanden eerder). Hoewel Frankrijk zich in deze eerdere tussenkomst kritisch opstelt ten opzichte van een mogelijke goedkeuring van de praktijk, weerhoudt het land zich ervan om te spreken over een ‘verbod’:

“FRANCE underscored that no mining exploitation should commence before the complete set of regulations is in place, including a robust inspection mechanism (...) FRANCE recalled President Macron's commitment to the precautionary approach and stated that no approval can be made without the needed guarantees for environmental protection. (...)” (IISD, 2023b, p. 21)

Hoewel Frans president Emmanuel Macron reeds eind 2022 – in het kader van de Klimaatconferentie van Sharm-el-Sheikh (COP27) – opriep tot een internationaal verbod op diepzeemijnbouw, leek Frankrijk in de eerste IZA-sessie in maart 2023 nog terughoudend te zijn in de Franse onderhandelingspositie (Woody, 2022). Daarentegen nam het land in deze onderhandelings sessie een vergelijkbaar standpunt in als België en Duitsland, waarbij een mogelijke goedkeuring van exploitatieactiviteiten in de diepzee gekoppeld wordt aan voorwaarden zoals een wetgevend kader en de “nodige garanties voor milieubescherming”. Ook Frankrijk onderschrijft hier het belang van het ‘voorzorgsprincipe’ (IISD, 2023b).

Toch is het land met de oproep die het later in 2023 deed binnen de IZA tot een verbod op diepzeemijnbouw de EU-lidstaat die de stelligste positie neemt tegen diepzeemijnbouw van de vier onderzochte EU-lidstaten en is Frankrijk tot op heden het enige IZA-lid dat zich openlijk uitspreekt tegen het verder onderhandelen over een mogelijke goedkeuring van diepzeemijnbouw (McVeigh & Michael, 2023; Deep Sea Conservation Coalition (DSCC), 2024).

4.2.4. Polen

In tegenstelling tot Frankrijk lijkt Polen in zijn drie tussenkomsten in 2023 de minst kritische positie in te nemen ten opzichte van diepzeemijnbouw (zie ook het derde onderzoeksdeel). In plaats van op te roepen tot een verbod op diepzeemijnbouw, maant het land aan om de onderhandelingen over diepzeemijnbouw vooral verder te zetten. Daarbij lijkt het die onderhandelingen wel te koppelen aan een – eerder breed omschreven – voorwaarde:

“Mr President, let me reiterate our position, that given the provisions of the Convention and the 1994 Agreement, Poland believes that the Council should continue its efforts for further development of exploitation regulations. Therefore, Poland believes, that mining activities can be carried out only after the robust Rules, Regulations and Procedures of the Authority are in place. We should continue to improve our knowledge of the seabed, the environment, and the impact of mining activities on the ecosystem, while continuing our work on exploitation regulations. (...) Mr President, I want to assure you that Poland remains fully engaged in the negotiations at the ISA and is in favour of continuing constructive cooperation and discussions about both, environmental concerns and fulfilling the ISA mandate.”(IZA, 2023c, p. 1)

Ook voor Polen moet er dus wel eerst een “robuust” kader aan regels, wetgeving en procedures afgesproken zijn voor er toestemming gegeven kan worden voor mogelijke exploitatieactiviteiten. Daarbij omschrijft de EU-lidstaat niet wat zo’n wetgevend kader moet inhouden of stelt het geen concrete voorwaarden waaraan het de Poolse steun voor toekomstige diepzeemijnbouwondernemingen koppelt. Wel stelt het dat het land voorstander is van het verbeteren van de (wetenschappelijke) kennis met betrekking tot de diepzee, het milieu en de impact van diepzeemijnbouw op het (mariene) ecosysteem. In twee andere tussenkomsten wijdt het land verder uit over hoe zo’n mijncode eruit moet zien (IISD, 2023a; IISD 2023b). Zo stelt Polen dat er “sterke inspanningen” moeten geleverd worden om de exploitatieregels zo “robuust” mogelijk te maken (waaronder ook regelgeving op het vlak mariene milieubescherming):

*“POLAND expressed commitment to develop exploitation regulations and fulfil the related UNCLOS obligation, underscoring the need for **transparent regulations with strong environmental protection and benefit-sharing provisions**, in accordance with the principles of the Convention. (...) **POLAND stated the need to exhaust efforts to ensure that the exploitation regulations will be robust, including rules and regulations on the protection of the marine environment.**”*(IISD, 2023b, p. 5)

Echt voorwaardelijk (voor de Poolse steun aan diepzeemijnbouw) worden die maatregelen niet voorgesteld en ook hier blijft het standpunt eerder vaag wanneer het gaat over meer concrete garanties op het vlak van milieubescherming. Het einddoel blijft een snelle voltooiing van de IZA-mijncode met het oog op de aanvang van diepzeemijnbouwactiviteiten in internationale wateren. Daarmee lijkt de Poolse onderhandelingspositie in 2023 ergens tussen de tweede en de derde categorie van de onderzoeksschaal in te zweven: hoewel er een voorwaarde wordt gesteld voor het goedkeuren van diepzeemijnbouw ligt de nadruk van het standpunt op het afwerken van de nodige wetgeving voor exploitatie.

4.2.5. Bespreking: een vergelijking van de vier standpunten

Hoewel de vier onderzochte EU-lidstaten – België, Duitsland, Frankrijk en Polen – in 2023 op het eerste gezicht verschillende standpunten lijken in te nemen, wijken de posities van de vier lidstaten inhoudelijk minder ver van elkaar af dan de gebruikte terminologie doet vermoeden. Terwijl Frankrijk oproept tot een “verbod” op diepzeemijnbouw, Duitsland tot een “pauze uit voorzorg”, België drie concrete voorwaarden naar voren schuift en Polen de onderhandelingen wil voortzetten op voorwaarde dat er een “robuust” wetgevend kader wordt opgezet, kunnen alle vier de standpunten geïnterpreteerd worden als ‘conditionele’ houdingen ten opzichte van diepzeemijnbouw. Het verbod van Frankrijk lijkt – ondanks dat het, het meest kritische standpunt onder de vier EU-lidstaten inneemt – dubbelzinnig te zijn. Het standpunt is interpreteerbaar als een verbod ‘totdat’ er genoeg wetenschappelijk onderzoek is en er garanties zijn dat mogelijke ontginningsactiviteiten de mariene ecosystemen niet schaden. België schuift drie duidelijk omschreven voorwaarden naar voren (waarvan de werkelijke impact echter niet duidelijk is), Duitsland en zeker Polen koppelen hun steun eerder aan één of meerdere breed omschreven voorwaarden. Volgend fragment uit één van de Belgische tussenkomsten in 2023 lijkt die relatief lage polarisatiegraad tussen de vier lidstaten te onderschrijven:

*“There have been many statements made over the last year and the last days. **Whether we call it a Conditional Moratorium, a Precautionary Pause, a Precautionary Break, a Precautionary Delay, we all want to encompass the same reality: there can be no exploitation of the deep seabed without agreeing on a set of rules and regulations that ensure high environmental standards and a sound scientific knowledge, and that avoid any significant harm to ocean biodiversity and marine ecosystems. We should not divide on labels but agree on conditions.**”*(IZA, 2023a, p. 1)

Desondanks zit er wel degelijk een verschil in de manier waarop de lidstaten hun standpunten omkleden en waarop ze de focus leggen in hun tussenkomsten. Waar Frankrijk verdere onderhandelingen in functie van een eventuele goedkeuring

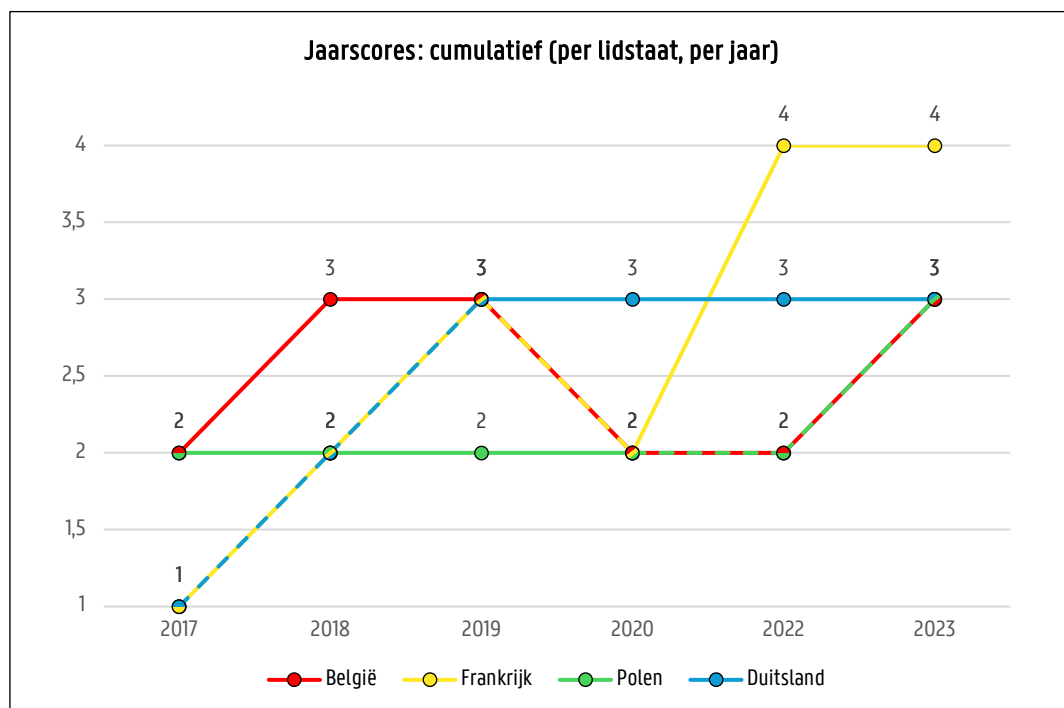
van diepzeemijnbouwactiviteiten uitdrukkelijk probeert tegen te houden, roept Polen juist duidelijk op om verder te gaan met het uitwerken van een exploitatiekader. Duitsland en België schipperen daartussen en lijken de politieke discussies rond diepzeemijnbouw vooral op de lange baan te willen schuiven. De polarisatie op het vlak van diepzeemijnbouw tussen de vier EU-lidstaten lijkt op basis van bovenstaande analyse dus misschien gering maar is zeker niet onbestaand.

4.3. Convergentie/divergentie-onderzoek: hoe evolueerden de standpunten van de EU-lidstaten? (2017-2023)

Het laatste luik van het onderzoek peilt naar de convergentie/divergentie-vraag: groeiden de standpunten van de vier EU-lidstaten doorheen de onderzoeksperiode (2017-2023) naar elkaar toe of van elkaar weg? Aan de hand van een sentimentanalyse werd elke tussenkomst herleid tot een numerieke abstractie of 'score' – een bepaalde positie op de onderzoeksschaal. Hoe dichterbij de score bij schaalnummer 1 ligt, hoe minder kritisch het standpunt van de lidstaat is ten opzichte van diepzeemijnbouw vanwege bezorgdheden over de bescherming van de oceaan(bodem) en/of het gebrek aan wetenschappelijk onderzoek. Hoe dichterbij de score bij schaalnummer 4 ligt, hoe kritischer het standpunt ten opzichte van diepzeemijnbouw vanwege diezelfde redenen (zie 'Tabel 2').

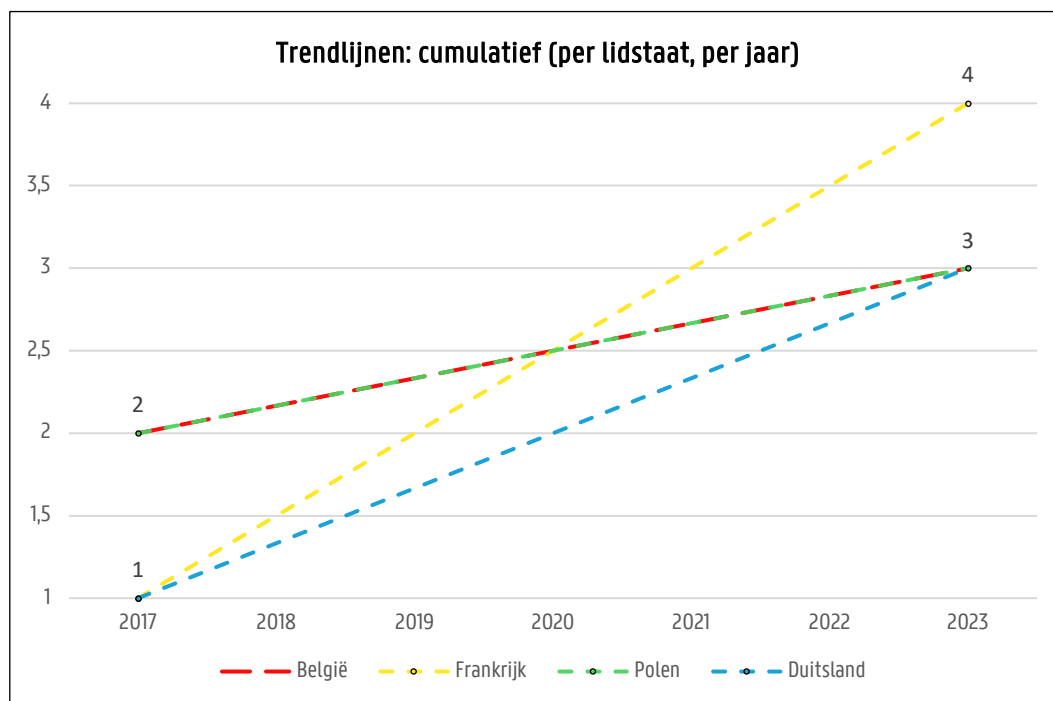
Om de evoluties in de standpunten van de EU-lidstaten in kaart te brengen, werd er voor elke lidstaat, voor elk jaar een 'jaarscore' berekend. Aan de hand van die jaarscore kan afgelezen worden waar de lidstaat zich op basis van de tussenkomsten in de IZA-onderhandelingen in een specifiek jaar op de onderzoeksschaal bevindt. Via een eerste, cumulatieve berekeningswijze geeft dat het volgende beeld:

Figuur 4: De jaarscores per lidstaat, per jaar (cumulatieve berekeningswijze)

Bij een beschouwing van Figuur 4 valt meteen op dat de standpunten van alle EU-lidstaten zijn geëvolueerd doorheen de onderzoeksperiode 2017-2023. Waar Duitsland en Frankrijk zich in 2017 nog op schaalnummer 1 bevonden ('niet-kritisch'), schoof het Duitse standpunt tegen 2023 op naar schaalnummer 3 ('kritisch') en het Franse standpunt naar schaalnummer 4 ('uitgesproken kritisch'). De evoluties van de Belgische en Poolse standpunten zijn minder afgetekend maar zijn beiden ook opgeschoven van schaalnummer 2 ('eerder kritisch') naar schaalnummer 3 ('kritisch'). Een weergave van de verschillende trendlijnen bevestigt dat beeld:

Figuur 5: De trendlijnen per lidstaat, per jaar (cumulatieve berekeningswijze)

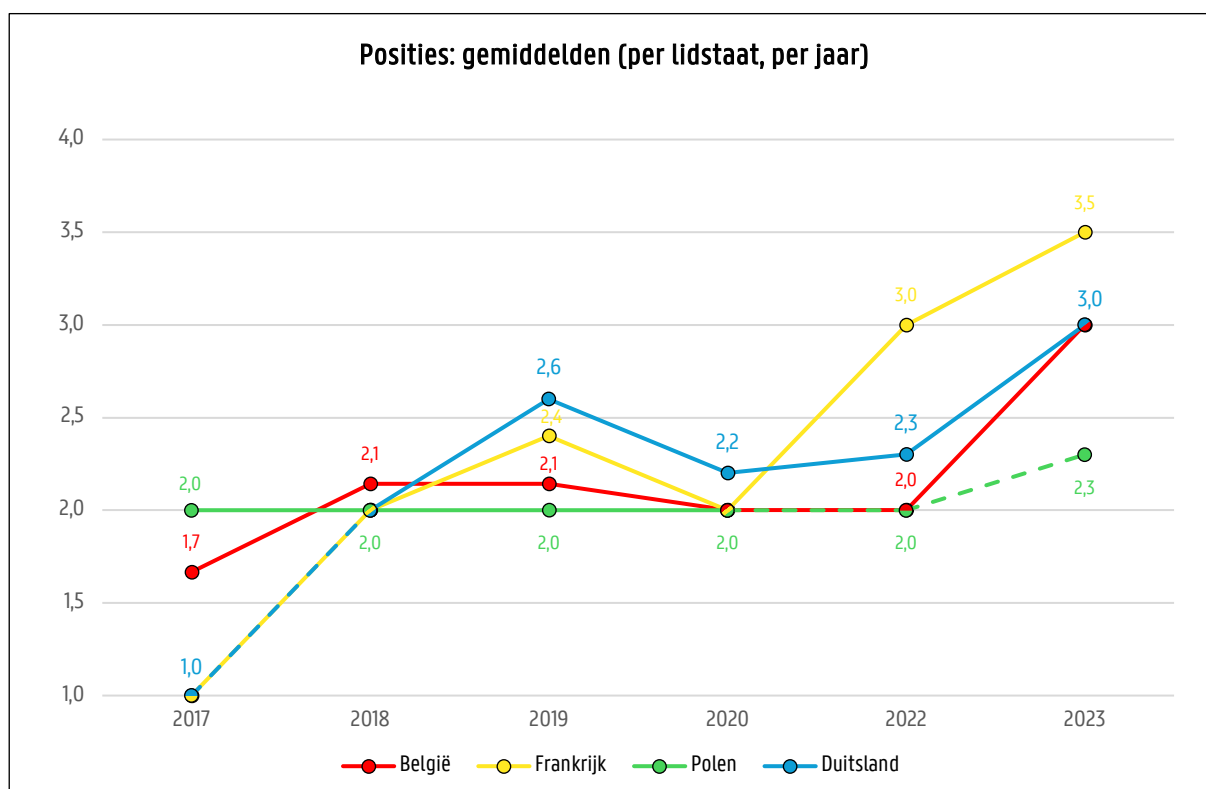

Op basis van de cumulatieve berekeningswijze en de trendlijnen ervan kunnen er enkele bevindingen afgeleid worden. Zo is elke lidstaat doorheen de onderzoeksperiode kritischer geworden ten opzichte van diepte-mijnbouw – maar die evolutie is niet bij elke lidstaat even verregaand. Bij Frankrijk is die verandering het meest radicaal: de standpunten van de lidstaat evolueren doorheen de periode van de ene zijde van de onderzoeksschaal (schaalnummer 1: niet-kritisch) naar de andere zijde ervan (schaalnummer 4: uitgesproken kritisch). Ook Duitsland schuift op van schaalnummer 1 in 2017 naar schaalnummer 3 in 2023. De standpunten van België en Polen doorliepen de minst uitgesproken verandering: beide landen evolueerden van schaalnummer 2 in 2017 naar schaalnummer 3 in 2023. Daarbij moet wel opgemerkt worden dat deze landen in 2017 al een meer kritische houding innamen dan dat voor Frankrijk en Duitsland het geval was.

Waar Frankrijk en Duitsland in 2017 weinig vragen leken te stellen bij de bespreking van een eerste 'conceptversie' van de IZA-mijncode die dat jaar werd voorgelegd, hadden België en Polen wel opmerkingen. Zo riep Polen op tot het uitvoeren van een 'systematische impact-analyse' en benadrukte het land het belang van wetenschappelijke informatie voor het opstellen van de mijncode. België verzocht de IZA dan weer om – in het kader van de onderhandelingen over de mijncode – meer workshops en bijeenkomsten te organiseren met betrekking tot enkele subthema's zoals milieubescherming (IISD, 2017a; IISD, 2017b).

Omdat de cumulatieve berekeningswijze een vertekend beeld kan geven van de onderhandelingsposities – door niet aan alle tussenkomsten eenzelfde gewicht toe te kennen (zie 1.3.2.) – en gezien het op basis van de analyse uit het tweede onderzoeksdeel duidelijk is dat standpunten van lidstaten die in eenzelfde schaalcategorie zijn ingedeeld toch nog inhoudelijk kunnen verschillen, loont het om de analyse opnieuw uit te voeren aan de hand van de gewogen berekeningswijze. Een toekenning van de jaarscores per lidstaat, per jaar aan het hand van die methode levert het volgende beeld op:

Figuur 6: De jaarscores per lidstaat, per jaar (gewogen berekeningswijze)

Een gewogen analyse nuanceert de bevindingen op basis van een cumulatieve berekeningswijze. Zo lijken de posities in 2017 gemiddeld dichter bij elkaar te liggen (door een lagere Belgische score) en die uit 2023 gemiddeld gezien juist verder uit elkaar (voornamelijk door de lagere Poolse score) dan op basis van de cumulatieve berekeningswijze. Bovendien valt ook op dat het Franse standpunt in 2023 sterk genuanceerd is en in plaats van op schaalnummer 4 (uitgesproken kritisch) ergens tussenin dat schaalnummer en het derde schaalnummer (kritisch) valt. Dat komt omdat Frankrijk in 2023 – zoals hierboven reeds vermeld – pas in haar tweede tussenkomst in dit jaar binnen de IZA pleitte voor een verbod op diepzeemijnbouw in internationale wateren (IISD, 2023a; IISD, 2023b).

De gewogen analyse stelt ook het eerder opmerkelijk beeld op basis van de cumulatieve berekeningswijze bij dat het Belgische standpunt in 2018 en 2019 substantieel kritischer zou zijn dan het standpunt dat het innam in 2020 en 2022 (zie Figuur 4). De Belgische jaarscores in 2018 en 2019 worden immers telkens bepaald door één tussenkomst van de (voor beide jaren) zeven tussenkomsten in totaal. In beide jaren betreft het discussies over de regionale milieubeheerplannen (REMP's of *Regional Environmental Management Plans*). Dat zijn milieubeschermingsplannen van de IZA die specifiek worden opgesteld en aangepast aan de habitats, biodiversiteit en ecosystemen van het oceaangebied in kwestie. De bedoeling van de plannen is om het mariene milieu in deze gebieden te beschermen tegen mogelijke, toekomstige exploitatieactiviteiten (Blanchard et al., 2023). In 2019 verwoordt België zijn standpunt aldus:

"Second, in order to achieve adequate protection of the marine environment, a fundamental principle within the context of deep-sea mining, the Draft Exploitation Regulations should attach more importance to the development and implementation of REMPs. With the confusing wording of the previous Draft Exploitation Regulations in mind, it should be clearly stated that the development of strong and useful Regional Environmental Management Plans is a precondition to exploitation."(IZA, 2019b, p. 3)

Dat België in 2020 een lagere jaarscore krijgt toegewezen op basis van beide berekeningswijzen heeft vooral te maken met dat België in dat jaar met slechts één tussenkomst (cf. 4.1.) een lage saillantiegraad kent als actor binnen de IZA-onderhandelingen. Dit terwijl de focus van de onderhandelingen in 2020 wel degelijk in grote mate op het uitwerken van REMP's lag (IISD, 2020). In 2022 stonden er dan weer voornamelijk andere kwesties centraal in de gesprekken binnen de IZA (voornamelijk organisatorische en financiële vraagstukken) (IISD, 2022). Ook voor het Franse standpunt geldt dezelfde logica. Op basis van Figuur 6 is de regressie die opvalt tussen 2019 en 2020 op Figuur 4 alvast een stuk minder uitgesproken. Net als België kwam het land echter maar éénmaal tussen (cf. 4.1.). In 2022 stijgt de positie van Frankrijk op beide grafieken nadat Frankrijk in een geschreven verklaring de speech deelt die Frans president Emmanuel Macron gaf op de Klimaatconferentie van Sharm-el-Sheikh (COP27). Daarin pleitte hij voor een verbod op diepzeemijnbouw (cf. supra). Het is met andere woorden belangrijk om de onderzoeksresultaten in de onderhandelingscontext te plaatsen en om ook de resultaten van het saillantieonderzoek te betrekken om bovenstaande resultaten (Figuren 4 en 6) juist te interpreteren.

Voor Duitsland kan er daartegen wel van een regressiebeweging gesproken worden tussen 2019 en 2020 (gezien het land in die jaren respectievelijk 13 en 6 tussenkomsten verrichtte binnen de IZA) maar ook hier gaat het om een verschil van nog geen half punt op de onderzoeksschaal. De daling van de score lijkt hier eerder af te hangen van de specifieke onderwerpen waarop Duitsland heeft gereageerd dan dat er inhoudelijk echt een koerswisseling zou zijn. Ook in 2020 stelt het land immers een duidelijke voorwaarde voor het goedkeuren van exploitatieactiviteiten in de diepzee:

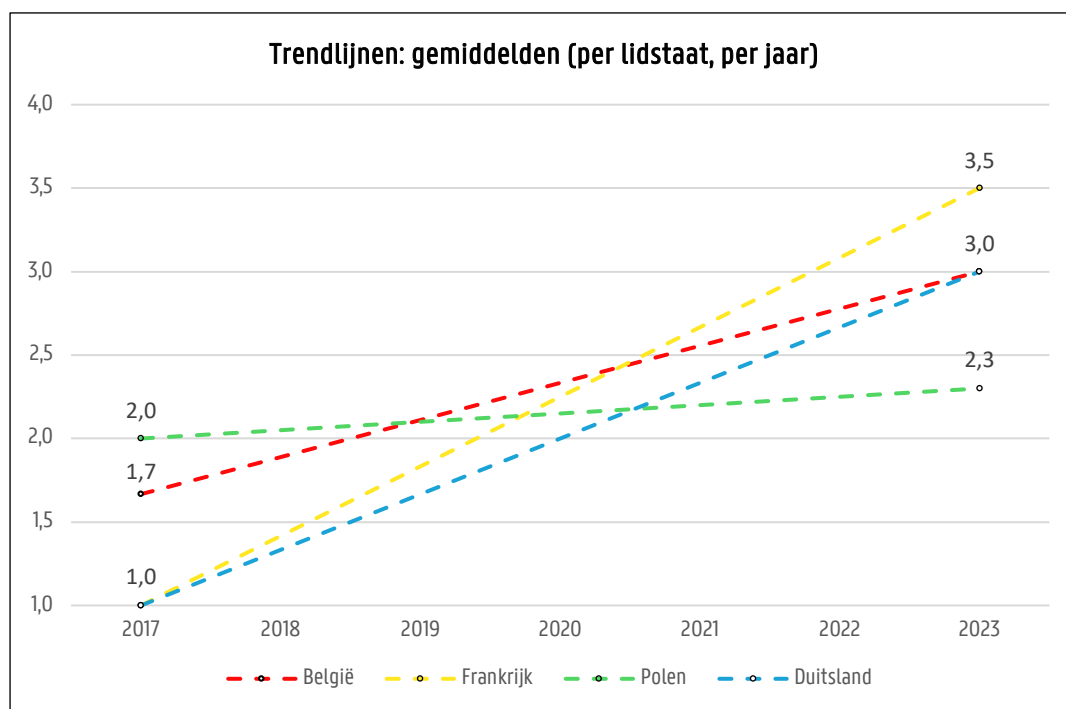
*“Germany would like to highlight that the draft standards/guidelines submitted up to now have primarily been formulated as process-oriented instructions for contractors. **None of the considered standards or guidelines contain normative requirements, for example in the form of threshold values as part of binding requirements for Environmental Impact Assessments. Germany regards the latter as a prerequisite for establishing an effective environmental protection regime in the permitting process and therefore believes that they should constitute the core of environmental standards in the future mining code.**”* (IZA, 2020, p. 2-3)

Die continuïteit in het Duitse standpunt wordt dan weer beter weerspiegeld in de jaarscores die werden berekend aan de hand van de cumulatieve berekeningswijze (Figuur 4). Het feit dat Duitsland zo'n voorwaardelijk standpunt maar in één van de 6 Duitse tussenkomsten verdedigde, verklaart dan weer waarom er op Figuur 6 een lagere Duitse jaarscore valt af te lezen voor 2020 dan voor 2019.

Een laatste aspect dat opvalt bij een beschouwing van de gewogen analyse is de evolutie van het Poolse standpunt doorheen de onderzoeksperiode. Die lijkt – behalve een lichte stijging tussen 2022 en 2023 – nagenoeg onbestaand. Op één tussenkomst in 2023 na (zie 4.2.4. voor een bespreking van die tussenkomst) blijft Polen doorheen de gehele onderzoeksperiode heen standpunten uiten die in eenzelfde onderzoekscategorie kunnen worden ingedeeld: schaalnummer 2 op de onderzoeksschaal. Dat wilt zeggen dat Polen binnen de IZA-onderhandelingen wel oproept tot meer aandacht voor milieubescherming en wetenschappelijk onderzoek maar dat het land (tot 2023) geen voorwaarden koppelt aan een mogelijke goedkeuring van diepzeemijnbouwactiviteiten. Een beschouwing van de trendlijnen op basis van de gewogen berekeningswijze (zie Figuur 7) bevestigt die analyse.

In vergelijking met Figuur 5 loopt de trendlijn van de Poolse standpunten hier bijna horizontaal. De evolutie loopt ook niet meer gelijk met die van de Belgische standpunten. Ook de andere trendlijnen – met uitzondering van deze voor Duitsland – verlopen veel vlakker en duiden op minder sterke veranderingen doorheen de onderzoeksperiode dan de bevindingen op basis van de cumulatieve berekeningwijze doen uitschijnen. De Duitse trendlijn loopt dan weer helemaal gelijk met de trendlijn in Figuur 5. Er kan in elk geval geconcludeerd worden dat de gewogen analyse de eerdere bevindingen nuanceert – zonder dat ze worden tegengesproken of weerlegd. Alle lidstaten zijn doorheen de onderzoeksperiode – in verschillende snelheid en intensiteit – kritischer geworden ten opzichte van diepzeemijnbouw ten gevolge van bezorgdheden over de bescherming van de oceaan(bodem) en/of het gebrek aan wetenschappelijk onderzoek.

Figuur 7: De trendlijnen per lidstaat, per jaar (gewogen berekeningswijze)

Ten slotte rest de vraag of de standpunten van de kandidaten nu dichterbij elkaar zijn toegesproeid of net verder uit elkaar zijn gegroeid. Op basis van de cumulatieve berekeningswijze lijken de standpunten in elk geval noch dichterbij, noch verder uit elkaar te liggen in 2023 dan in 2017. Het Duitse en Franse standpunt bevond zich in 2017 op schaalpunt 1 ('niet-kritisch'), het Belgische en Poolse standpunt op schaalpunt 2 ('eerder kritisch'). In 2023 liggen de jaarscores voor België, Polen en Duitsland op schaalpunt 3 ('kritisch'), Frankrijk bevindt zich op schaalpunt 4 ('uitgesproken kritisch'). Dat wil zeggen dat alle standpunten van de vier onderzochte EU-lidstaten zowel in 2017 als in 2023 maximaal 1 schaalpunt verschillen (zie tabel 5).

Tabel 5 Een overzicht van de jaarscores van de vier EU-lidstaten in 2017 en 2023 (cumulatief en gewogen)

Cumulatieve Berekeningswijze	Jaarscores 2017	Jaarscores 2023	Gewogen Berekeningswijze	Jaarscores 2017	Jaarscores 2023
België	2	3	België	1,7	3,0
Duitsland	1	3	Duitsland	1,0	3,0
Frankrijk	1	4	Frankrijk	1,0	3,5
Polen	2	3	Polen	2,0	2,3

Opnieuw levert de gewogen berekeningswijze op dit vlak een nuancering op. Volgens een analyse van de gewogen jaarscores liggen de jaarscores in 2017 dan wel allemaal tussen het eerste en het tweede schaalpunt maar is het verschil tussen de vier standpunten in 2023 groter dan in 2017. Tussen Polen (2,3 op de onderzoeksschaal) en Frankrijk (3,5 op de onderzoeksschaal) zit er een verschil van 1,2 schaalpunten. Hoewel het gaat om een kleine groei van de spreiding tussen de standpunten kan er dus op basis van de gewogen analyse eerder over een toegenomen divergentie gesproken worden dan over een toegenomen convergentie. De vraag is echter hoe relevant het verschil is dat hier werd becijferd gezien de

gehanteerde methodes – zoals aangetoond – niet feilloos zijn en de resultaten ook afhangen van het beschikbare bronnenmateriaal en de interpretatie van de onderzoeker. Bovendien is er – aangezien het onderzoek werd uitgevoerd in het kader van een masterscriptie – geen tweede of derde menselijke controle uitgevoerd op de analyse. Het kleine verschil dat hier werd gecijferd zou met andere woorden binnen de foutenmarge van het onderzoek kunnen liggen.

4.4. Bespreking van de resultaten

Om de resultaten en bevindingen van de drie verschillende onderzoeksdelen te resumeren en een antwoord te geven op de centrale onderzoeksvraag volgt in het laatste deel van dit hoofdstuk nog een beknopte bespreking. Aan de hand van een analyse van geschreven verklaringen van de vier EU-lidstaten en de dagverslagen van het IISD werd onderzocht hoe betrokken de lidstaten zijn binnen de IZA-onderhandelingen (saillantie), hoe ver hun meest recente standpunten uit elkaar liggen (polarisatie) en of deze standpunten naar elkaar toe groeien of net uit elkaar groeien. Op basis van die drie vragen moet het immers mogelijk zijn om een uitspraak te doen over de vraag: “hoe ver staan de standpunten van de EU-lidstaten (in casu België, Frankrijk, Duitsland en Polen) over diepzeemijnbouw in internationale wateren uit elkaar (2017-2023)?” Ook wordt gekeken naar hoe de resultaten kunnen bijdragen aan een mogelijke toetsing van de hypothese waaruit het onderzoek vertrekt (dat het interinstitutioneel conflict over diepzeemijnbouw binnen de Europese Unie te wijten is aan te grote tegenstellingen tussen de posities van de EU-lidstaten).

Het saillantie-onderzoek wees uit dat niet alle vier onderzochte EU-lidstaten even actief zijn binnen de IZA-onderhandelingen over diepzeemijnbouw. Duitsland kwam in de periode 2017-2023 het meest tussen, België en Frankrijk volgen op afstand en Polen kwam gedurende de onderzoeksperiode het minst tussen. Ook als we enkel het aantal ‘relevante’ tussenkomsten in beschouwing nemen – met betrekking tot de regelgeving rond diepzeemijnbouw, milieubescherming en/of wetenschappelijk onderzoek – blijft Duitsland koploper. België volgt Duitsland in hoe vaak het tussenkomt over voor het onderzoek relevante kwesties en de Belgische tussenkomsten kennen bovendien de grootste ‘relevantiegraad’ (het aandeel relevante tussenkomsten ten opzichte van het totaal aantal tussenkomsten). Omdat het gekozen bronnenmateriaal slechts een beperkt inzicht kan geven in de deelname van de lidstaten aan de IZA-onderhandelingen en voor een meer diepgaande analyse heel wat andere factoren in rekening genomen moeten worden, bleef het saillantie-onderzoek eerder oppervlakkig en biedt het vooral een ondersteuning voor de resultaten en bevindingen uit de andere delen van het onderzoek.

In het polarisatie-onderzoek werd – aan de hand van de standpunten van de EU-lidstaten in 2023 - vooral het discours van de vier landen onder de loep genomen. In 2023 namen België, Duitsland, Frankrijk en Polen op papier allen een ander standpunt in: Frankrijk roept op tot een ‘verbod’ op diepzeemijnbouw, Duitsland pleit voor een ‘pauze uit voorzorg’, België koppelt een eventuele goedkeuring van diepzeemijnbouwactiviteiten aan drie concrete voorwaarden en Polen benadrukt vooral dat het de onderhandelingen wil voortzetten – waarbij het wel stelt dat exploitatie enkel kan gebeuren wanneer er een sterk wetgevend kader is opgezet. Een inhoudelijke analyse van de respectievelijke tussenkomsten van de vier lidstaten toont echter aan dat de standpunten minder ver van elkaar afliggen dan de gekozen ‘labels’ ervoor doen vermoeden. Alle lidstaten nemen in feite een conditioneel standpunt in (wat overeenkomt met ‘schaalpunt 3’ op de onderzoeksschaal). Hoe streng die voorwaarden zijn, de mogelijke impact ervan en hoe de standpunten in de tussenkomsten worden omkleed, verschilt dan weer sterk van lidstaat tot lidstaat.

In het derde onderzoeksdeel (convergentie/divergentie-analyse) werd ten slotte onderzocht hoe de standpunten van de vier EU-lidstaten doorheen de onderzoeksperiode evolueerden. De analyse wijst uit dat alle vier de lidstaten – in meer of mindere mate – kritischer zijn geworden ten opzichte van diepzeemijnbouw (op basis van bezorgdheden over de bescherming van de maritieme ecosystemen en/of het gebrek aan wetenschappelijk onderzoek). Frankrijk onderging op dat vlak de meest drastische verandering, gevolgd door Duitsland en België. Polen was het land dat doorheen de onderzoeksperiode het minst veranderde in de standpunten die het verdedigde binnen de IZA. Daarbij moet wel vermeld worden dat het land als enige – op basis van beide berekeningswijzen – in 2017 reeds een 'kritische' positie innam ten opzichte van diepzeemijnbouw. Ook België liet zich dat jaar al in enkele tussenkomsten kritisch uit.

Of de landen nu dichter naar elkaar zijn toe gegroeid of juist verder uit elkaar is moeilijk te zeggen op basis van bovenstaande analyse. De standpunten van de landen lijken in 2023 even 'dicht' of 'ver' van elkaar af te staan als in 2017. De tweede berekeningsmethode geeft aan dat er eerder een divergentie heeft plaatsgevonden wat betreft de standpunten dan een convergentie. Het verschil met 2017 is echter miniem en lijkt verwaarloosbaar gezien de mogelijke foutenmarge op de onderzoeksresultaten (door beperkingen van het bronmateriaal en een gebrek aan controle op de resultaten). Toch betekent dat niet noodzakelijk dat de standpunten van de lidstaten onverenigbaar zijn. Beide berekeningsmethoden plaatsen alle standpunten uit 2023 binnen 1 of 1,2 schaalpunt op de onderzoeksschaal (die een totaal marge heeft van 4 schaalpunten). De kwalitatieve analyse in het tweede onderzoeksdeel toont bovendien aan dat de standpunten inhoudelijk dichter bij elkaar aanleunen dan de toegekende schaalscores doen vermoeden. In feite zijn alle vier de standpunten het erover eens dat diepzeemijnbouw niet kan aanvatten zonder dat er eerst aan bepaalde voorwaarden voldaan wordt die de bescherming van de (mariene) ecosystemen van de diepzee garanderen. Welke voorwaarden ze stellen en hoe ver ze daarin gaan, verschilt wel van lidstaat tot lidstaat. Zeker tussen het standpunt van Frankrijk en dat van Polen lijkt er op dat vlak enige afstand te zitten.

Opvallend is ook dat de standpunten eigenlijk relatief dicht bij het voorstel van de Commissie voor een gezamenlijke EU-positie liggen. Die zou inhouden dat "*mariene mineralen in de internationale zeebodem niet worden geëxploiteerd voordat de effecten van de diepzeemijnbouw op het mariene milieu, de biodiversiteit en menselijke activiteiten voldoende zijn onderzocht, de risico's gekend zijn en kan worden aangetoond dat de gebruikte technologieën en operationele praktijken geen ernstige schade toebrengen aan het milieu, overeenkomstig het voorzorgsbeginsel*" (Europese Commissie, 2021b, p. 1). Daarbij zou ook de Europese Unie met andere woorden de steun voor diepzeemijnbouw koppelen aan enkele – eerdere breed omschreven – voorwaarden op het vlak van milieubescherming en wetenschappelijk onderzoek.

Daarmee is de centrale onderzoeksvraag meteen ook beantwoord: de standpunten van de EU-lidstaten lagen zowel in 2017 als in 2023 inhoudelijk niet ver van elkaar af. Terwijl geen enkele lidstaat in 2017 voorwaarden stelde voor het steunen van diepzeemijnbouwactiviteiten doen ze dat in 2023 allemaal. Doorheen de onderzoeksperiode evolueerden de vier verschillende standpunt wel op verschillende tempo's en in verschillende mate. Ook betekent het relatief klein verschil tussen de standpunten niet dat de lidstaten exact dezelfde onderhandelingspositie innemen binnen het IZA: de voorwaarden die de lidstaten stellen verschillen immers sterk en ook de effectiviteit van de verschillende voorwaarden lijkt niet in elk geval even groot te zijn. Zeker het verschil tussen de positie van Frankrijk en deze van Polen valt in dat opzicht op.

Een poging tot toetsing van de centrale hypothese – "het interinstitutioneel conflict over diepzeemijnbouw binnen de Europese Unie is te wijten aan te grote tegenstellingen tussen de posities van de EU-lidstaten" – zou op basis van deze analyse dan ook noch eenvoudig, noch eenduidig zijn. Hoewel België, Frankrijk, Duitsland en Polen doorheen de

onderzoekperiode (2017-2023) niet dichterbij elkaar zijn toegevoegd binnen de IZA-onderhandelingen, zijn ze wel alle vier kritischer geworden ten opzichte van diepzee-mijnbouw. Bovendien liggen hun meest recente standpunten (2023) ook niet heel ver uit elkaar. Alle lidstaten zijn het er over eens dat diepzee-mijnbouw niet kan plaatsvinden voordat er garanties zijn dat de bescherming van de diepzeebodem en de (mariene) ecosystemen in stand worden gehouden. Wat vooral opvalt is dat de standpunten daarbij goed aansluiten bij het voorstel voor een gezamenlijke EU-positie dat de Commissie in 2021 reeds voorstelde. Toch lijkt er onder de lidstaten dan weer minder consensus te zijn over hoe ver die garanties moeten gaan. Het is dan ook moeilijk te beoordelen of de lidstaten op EU-niveau een consensus zouden kunnen vinden – al is het omdat de hierboven uitgevoerde analyse slechts vier EU-lidstaten in beschouwing neemt. Bovendien zouden in zo'n analyse ook andere factoren moeten onderzocht worden zoals de belangen van de lidstaten, eventuele juridische vraagstukken, het vergevorderde stadium van de onderhandelingen... (cf. literatuuroverzicht) om de oorzaak van het conflict juist te kunnen inschatten.

De vraag is bovendien of de lidstaten die autonomie ook uit handen zouden willen geven. De vier lidstaten nemen allemaal (in verschillende mate) actief deel aan de IZA-onderhandelingen en ondersteunen alle vier een exploratiecontract bij de instelling. Verschillende van die lidstaten onderhouden dat contract – zelfstandig of als sponsorstaat – bovendien nog steeds met het oog op toekomstige exploitatieactiviteiten in de diepzee. Ook vanuit het oogpunt van NGO's en andere organisaties die opkomen voor de bescherming van de diepzee kan de vraag gesteld worden of het overhevelen van de materie naar het Europees niveau wenselijk is. In een rapport uit 2021 stelt de NGO Seas at Risk het als volgt:

"The possibility that a lower common denominator across EU Member States could lead to the weakening of environmental protection demands and standards put forward by particular countries nevertheless remains a matter of concern. Should the Commission be mandated with negotiating a joint EU position, it should be ensured that this does not impede EU Member States from taking a stronger position, such as calling for a moratorium." (Seas at Risk, 2021, p. 33).

5. Besluit

In het laatste deel van deze masterscriptie wordt alles nog eens samengevat: de onderzoeksvragen, de gebruikte methodologie en de bevindingen uit het onderzoek. Daarbij komt ook een korte reflectie op het gevoerde onderzoek aan bod. Ten slotte volgt een afsluitend onderdeel waarin verschillende pistes voor verder onderzoek worden geïdentificeerd.

5.1. Conclusies van het onderzoek

Het onderzoek in deze masterscriptie gaat uit van de stelling dat er een interinstitutioneel (bevoegdheids)conflict is op het vlak van diepzeemijnbouw in internationale wateren tussen de Europese Commissie en de Raad van de Europese Unie, en dat dit hoofdzakelijk te wijten is aan de grote tegenstellingen tussen de standpunten van de EU-lidstaten op dit vlak. Om bij te dragen aan het onderzoek naar bovengenoemd interinstitutioneel conflict, worden in dit onderzoek de standpunten van vier EU-lidstaten (België, Duitsland, Frankrijk en Polen) op het vlak van diepzeemijnbouw onderzocht. Dat gebeurt voor de periode 2017-2023 en op basis van hun 'tussenkomsten' binnen de onderhandelingen in de IZA. Concreet gaat het om de volgende onderzoeksvraag: hoe ver staan de standpunten van de EU-lidstaten (in casu België, Frankrijk, Duitsland en Polen) over diepzeemijnbouw in internationale wateren uit elkaar (2017-2023)?

Om die vraag te beantwoorden, staan in dit onderzoek drie deelvragen centraal. De eerste deelvraag richt zich op de 'saillantie' van de lidstaten binnen de IZA: hoe intensief nemen België, Duitsland, Frankrijk en Polen deel aan de internationale onderhandelingen over diepzeemijnbouw binnen de IZA? Een tweede deelvraag peilt naar de 'polarisatie' van de verschillende standpunten: hoe ver liggen de meest recente posities van de EU-lidstaten ten opzichte van diepzeemijnbouw uit elkaar? Een derde en laatste vraag onderzoekt dan weer mogelijke 'convergentie'- of 'divergentie'-bewegingen van de standpunten doorheen de onderzoeksperiode: groeien de posities van EU-lidstaten ten opzichte van diepzeemijnbouw naar elkaar toe of van elkaar weg (2017-2023)?

Omdat elke deelvraag anders van aard is, wordt er steeds een andere onderzoeksmethode gehanteerd. Voor het saillantie-onderzoek gaat het om een eenvoudige kwantitatieve analyse, voor het polarisatie-onderzoek om een kritische, kwalitatieve analyse en voor het convergentie/divergentie-onderzoek wordt een inhoudsanalyse gebruikt. Die inhoudsanalyse neemt de vorm aan van een 'sentimentanalyse', aan de hand waarvan de tussenkomsten herleid worden tot numerieke abstracties of 'schaalscores'. Dat staat toe om de vele tussenkomsten van de verschillende lidstaten te vergelijken doorheen de tijd en mogelijke evoluties waar te nemen.

Het eerste deel van het onderzoek – de saillantie-analyse – wijst uit dat niet elke lidstaat even betrokken is bij de onderhandelingen binnen de Internationale Zeebodemautoriteit. Vooral de saillantie van Duitsland valt op binnen de IZA-onderhandelingen. België en Frankrijk volgen, terwijl Polen over de hele periode heen gezien de minst actieve lidstaat blijkt te zijn. Het tweede onderdeel van het onderzoek – de polarisatie-analyse – geeft dan weer meer inzicht in de meest recente posities die de lidstaten innamen binnen de IZA-onderhandelingen (de standpunten in 2023). Hoewel de lidstaten allemaal andere 'labels' plakken op hun positie, liggen de standpunten in dit jaar in werkelijkheid niet heel ver uit elkaar: alle lidstaten koppelen enkele voorwaarden (op het vlak van milieubescherming en het aanbod van wetenschappelijk onderzoek) aan een eventuele goedkeuring van diepzeemijnbouwactiviteiten. Ten slotte wijst het derde onderzoeksdeel – de convergentie/divergentie-analyse – uit dat hoewel de standpunten van de lidstaten noch dichter, noch verder uit elkaar liggen in 2023 dan in 2017, alle lidstaten wel kritischer zijn geworden ten opzichte van diepzeemijnbouw (op basis van bezorgdheden over de bescherming van mariene ecosystemen en/of het gebrek aan wetenschappelijk onderzoek).

Tot slot is het ook mogelijk om de centrale onderzoeksvraag van de masterscriptie te beantwoorden. Zowel aan het begin van de onderzoeksperiode als aan het einde ervan lagen de standpunten van de vier EU-lidstaten eigenlijk relatief dicht bij elkaar. Hoewel geen enkele lidstaat in 2017 voorwaarden stelde op het vlak van milieubescherming en wetenschappelijk onderzoek voor het steunen van diepzeemijnbouwactiviteiten doen ze dat in 2023 allemaal. Bovendien liggen hun posities in 2023 inhoudelijk eigenlijk dicht bij het voorstel van de Commissie voor een gezamenlijk EU-standpunt. Of dat betekent dat de lidstaten in de toekomst wel een consensus zullen vinden over diepzeemijnbouw in internationale wateren kan op basis van de bevindingen uit dit onderzoek echter niet worden uitgewezen.

Bij de onderzoeksresultaten moeten er wel enkele nuances aangebracht worden. Het gaat hier om een onderzoek dat werd uitgevoerd in het kader van een masterscriptie. Dat beperkte het onderzoek voor een deel in opzet en in methodologie. Zo werden slechts vier van de 27 EU-lidstaten opgenomen in de analyse (meer bepaald alle EU-lidstaten die zelfstandig een exploratiecontract bezitten of sponsoren bij de IZA). Ook werden alleen de standpunten die de lidstaten bepleiten binnen de IZA-onderhandelingen onderzocht. Daarnaast houden ook de gekozen onderzoeksmethodes enkele nadelen in. Zo is het normaal gezien essentieel dat een inhoudsanalyse heruitgevoerd of gecontroleerd wordt door minstens één externe persoon (om fouten te vermijden en de subjectieve marge van de interpretatie van het bronnenmateriaal te beperken). In het kader van deze scriptie was dergelijke controle echter niet mogelijk. Ten slotte was het vertrekken vanuit een hypothese – zonder deze zelf te willen beantwoorden – niet altijd gemakkelijk. Een evenwicht proberen vinden tussen het willen bijdragen aan het onderzoek naar een hypothese zonder dat het beantwoorden ervan deel uitmaakt van de opzet van het onderzoek, bleek zowel moeilijk als verwarrend te zijn. Toch is het gelukt om enerzijds de focus voldoende op de centrale onderzoeksvraag en de deelvragen te leggen en anderzijds aan te geven wat de onderzoeksresultaten voor een mogelijke analyse van de hypothese kunnen betekenen.

Bovendien zijn er doorheen het onderzoeks- en schrijfproces ook enkele zaken veranderd. Zo was de bedoeling aanvankelijk om een brede analyse te maken van het Europees diepzeemijnbouwbeleid: wat doet de Europese Unie wel al op het vlak van diepzeemijnbouw (in internationale wateren)? Een recent verschenen publicatie – in januari 2024 – van Singh et al. behandelde echter in grote mate dezelfde onderzoeksvraag en deelvragen die voor deze aanvankelijke onderzoeksfocus werden opgezet. Bijgevolg werd de keuze gemaakt om de standpunten van drie EU-lidstaten (België, Frankrijk en Polen) te onderzoeken voor de periode 2017-2024. Het opnemen van dat laatste jaar in de analyse bleek (zoals uitgelegd in de inleiding) echter geen meerwaarde voor het onderzoek. Daarentegen werd er wel een lidstaat (Duitsland) toegevoegd aan de analyse, om het onderzoek iets meer representatief te maken.

Ten slotte bleek het werken met de theoretische concepten 'saillantie', 'polarisatie' en 'divergentie/convergentie' heel vruchtbaar voor het onderzoek. De combinatie van de drie concepten liet toe om verschillende aspecten te onderzoeken van hoe de vier EU-lidstaten deelnemen aan de IZA-onderhandelingen. Zeker de saillantie-analyse hielp bij het nuanceren of juist ondersteunen van de resultaten uit de andere onderzoeksdelen. De combinatie van zowel kwantitatieve als kwalitatieve onderzoeksmethodes laat bovendien toe om zowel een groot aantal bronnen op te nemen in de analyse als ook enige diepgang te verkrijgen in het inzicht in de vorm en inhoud van het bronnenmateriaal. Bijgevolg lijkt het hier gehanteerde theoretisch kader goed bruikbaar voor andere onderzoeken naar de deelname van bepaalde landen aan internationale onderhandelingen.

5.2. Suggesties voor verder onderzoek

Tot slot kunnen er op basis van dit onderzoek enkel suggesties gedaan worden voor verder onderzoek. Vooreerst is het mogelijk om het onderzoek dat in deze masterscriptie werd gevoerd opnieuw uit te voeren op grotere schaal. Zo kunnen meer EU-lidstaten betrokken worden in het onderzoek, kan een toekomstige analyse (indien daar bronnenmateriaal voor wordt gevonden) verder teruggaan in de tijd en kan ook de methodologie verbeterd worden indien er meerdere personen – of een externe controle – bij het onderzoek betrokken worden.

Daarnaast kunnen ook andere aspecten van de onderhandelingen binnen de Internationale Zeebodemautoriteit onderzocht worden. Zeker het financiële vraagstuk is daarbij interessant: hoe kijken de EU-lidstaten naar de verdeling van de winsten uit diepzeemijnbouw en wat blijft er over van het “gemeenschappelijk erfgoed”-principe dat aanvankelijk zo centraal stond in de internationale gesprekken over diepzeemijnbouw (in internationale wateren).

Bovendien is – zoals duidelijk blijkt uit de conclusies van dit onderzoek – de hypothese waaruit dit onderzoek vertrekt nog niet degelijk getoetst. Op basis van een totaalanalyse (waarin ook de belangen van de lidstaten, juridische vraagstukken, relevante wetgeving... worden betrokken) zou er onderzocht kunnen worden wat er aan de oorzaak ligt van het interinstitutioneel (bevoegdheids)conflict tussen de Europese Commissie en de Raad van de Europese Unie.

Ten slotte is ook het onderzoekspotentieel van (de politieke dimensie van) diepzeemijnbouw nog lang niet verzadigd. Vooral de werking van de Internationale Zeebodemautoriteit is in dat opzicht interessant. De autoriteit lijkt een opvallende en niet altijd onschuldige rol te spelen op het vlak van internationaal oceaانبेहेर. De geschiedenis en de werking van de instelling, maar ook de neutraliteit ervan, zijn bijgevolg aspecten die in de toekomst nog beter belicht kunnen worden.

Lijst met figuren & tabellen

Figuur 1: Het totaal aantal tussenkomsten binnen de IZA-onderhandelingen per lidstaat vergeleken met het totaal aantal relevante tussenkomsten per lidstaat (periode 2017-2023)

Figuur 2: Het totaal aantal tussenkomsten binnen de IZA-onderhandelingen per lidstaat, per jaartal

Figuur 3: Het totaal aantal relevante tussenkomsten binnen de IZA-onderhandelingen per lidstaat, per jaartal

Figuur 4: De jaarscores per lidstaat, per jaar (cumulatieve berekeningswijze)

Figuur 5: De trendlijnen per lidstaat, per jaar (cumulatieve berekeningswijze)

Figuur 6: De jaarscores per lidstaat, per jaar (gewogen berekeningswijze)

Figuur 7: De trendlijnen per lidstaat, per jaar (gewogen berekeningswijze)

Tabel 1: Overzicht van de verschillende deelvragen, overeenkomstige analytische concepten en onderzoeksmethode

Tabel 2: Onderzoeksschaal sentiment-analyse (deelvraag 3)

Tabel 3: Overzicht van het aantal IZA-sessies en het totaal aantal tussenkomsten per jaar

Tabel 4: De relevantiegraad van de tussenkomsten per lidstaat

Bibliografie

- Amon, D., Gollner, S., Morato, T., Smith, C., Chen, C., Christiansen, S., Currie, B., Drazen, J., Fukushima, T., Gianni, M., Gjerde, K., Gooday, A., Grillo, G., Haeckel, M., Joyini, T., Ju, S., Levin, L., Metaxas, A., Mianowicz, K., ... Pickens, C. (2022). Assessment of scientific gaps related to the effective environmental management of deep-seabed mining. *Marine Policy* (138). <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2022.105006>.
- Ardito, G. (2022). The European Union at the International Seabed Authority: A question of competence on the brink of deep-sea mining. *Maritime Safety and Security Law Journal* (11), 20-39.
- Ardito, G. & Rovere, M. (2022). Racing the clock: recent developments and open environmental regulatory issues at the International Seabed Authority on the eve of deep-sea mining. *Marin Policy* (140). <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2022.105074>.
- Ardron, J. (2018). Transparency in the operations of the International Seabed Authority: an initial assessment. *Marine Policy* (95), 324-331.
- Arnesen, F., Greaves, R. & Pozdnakova, A. (2020). "European Union law and the seabed." In: C. Banet (Edt.), *The law of the seabed: access, uses, and protection of seabed resources* (pp. 315-334). Leiden: Brill Nijhoff.
- Bahout, Y., Blondel, T., Candela, T., Dagicour, A., Guitet, Q., Papet, M., Quilhot, M & Trin, L. (2023). L'exploitation manière sous-marine. Un débat houleux. Mines Paris PSL Research University. <https://controverses.minesparis.psl.eu/public/promo22-/PC7Exploitation-Miniere.pdf>.
- Belkin, I., Andersson, P. & Langhof, J. (2021). On the discovery of ferromanganese nodules in the World Ocean. *Deep Sea Research I* (175), 1-8.
- Berkers, K. (2022, 17 januari). 'Laat de truffels van de oceaan op de zeebodem'. *Mondiaal Nieuws*. Geraadpleegd op 16 november 2023. <https://www.mo.be/opinie/laat-de-truffels-van-de-oceaan-op-de-zeebodem>.
- Bértoa, F. & Rama, J. (2021). Polarization: what do we know and what can we do about it? *Frontiers in political science* (3). <https://doi.org/10.3389/fpos.2021.687695>.
- Blanchard, C., Harrould-Kolieb, E., Jones, E. & Taylor, M. (2023). The current status of deep-sea mining governance at the International Seabed Authority. *Marine Policy* (147). <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2022.105396>.
- Blasiak, R. & Jouffray, J. (2024). When will the BBNJ agreement deliver? *NPJ Ocean Sustainability* 3 (21), 1-2. <https://doi.org/10.1038/s44183-024-00058-6>
- Braun, D., Hutter, S. & Kerscher, A. (2016). What type of Europe? The salience of polity and policy issues in European parliament elections. *European Union Politics* 17 (4), 570-592.
- Buttigieg, J. (2016). Arvid Pardo – a diplomat with a mission. *Symposia Melitensia* (12), 13-28.

Casson, Louisa. (2019, 24 juli). *Four reasons why the International Seabed Authority probably won't protect our oceans*. Greenpeace. <https://www.greenpeace.org/international/story/23397/four-reasons-why-the-international-seabed-authority-probably-wont-protect-our-oceans/>.

Childs, John. (2020). Extraction in four dimensions: time, space and the emerging geo(-)politics of deep-sea mining. *Geopolitics* 25 (1), 189-213.

Cronan, D. (2022). Deep-sea mining: historical perspectives. In: R. Sharma (Edt.), *Perspectives on deep-sea mining: sustainability, technology, environmental policy and management* (pp. 3-12). Cham: Springer.

Custers, R. (2021, 22 april). De race naar de zeebodem: hoe België een hoofdrolspeler werd in de diepzee. *MO**. Geraadpleegd op dinsdag 7 mei 2024. <https://www.mo.be/longread/de-race-naar-de-zeebodem-hoe-Belgie-een-hoofdrolspeler-werd-in-de-diepzee>.

Deberdt, R. & James, C. (2024). Self-governance at depth: the international seabed authority and verification culture of the deep-sea mining industry. *Resources Policy* 89, 1-6.

Deep Sea Conservation Coalition (DSCC). (2022, 10 november). *Deep-sea mining negotiations ISA tracker: Poland – key statements*. <https://deep-sea-conservation.org/isa-tracker/poland-key-statements/>.

Deep Sea Conservation Coalition (DSCC). (2024). Deep-sea mining: growing support for a moratorium (Fact sheet). https://deep-sea-conservation.org/wp-content/uploads/2024/01/DSCC_FactSheet3_DSM_MORATORIUM_4pp_OCT_23.pdf-2.pdf.

Delacroix, G. (2023, 29 juli). La bataille du moratoire est lancée autour de l'exploitation minière des grands fonds océaniques. *Le Monde*. Geraadpleegd op 11 maart 2024. https://www.lemonde.fr/planete/article/2023/07/29/la-bataille-du-moratoire-est-lancee-autour-de-l-exploitation-mini%C3%A8re-des-grands-fonds-o%C3%A9aniques_6183822_3244.html.

Down I., & Han, K. (2021). Far right parties and 'Europe': societal polarization and the limits of EU issue contestation. *Journal of European Integration* 43 (1), 65-81.

Epstein, L & Segal, J. (2000). Measuring Issue Salience. *American Journal of Political Science* 44 (1) 66-83.

Europese Commissie. (2008, 4 november). Communication on the raw materials initiative: meeting our critical needs for growth and jobs in Europe (COM/2008/699). <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008-0699:FIN:en:PDF>.

Europese Commissie. (2021a, 5 januari). Voorstel voor een besluit van de raad betreffende het standpunt dat namens de Europese Unie moet worden ingenomen in de bijeenkomsten van de Raad en de Vergadering van de Internationale Zeebodemautoriteit (COM/2021/1). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0001>.

Europese Commissie. (2021b, 5 januari). Bijlagen bij voorstel voor een besluit van de raad betreffende het standpunt dat namens de Europese Unie moet worden ingenomen in de bijeenkomsten van de Raad en de Vergadering van de Internationale Zeebodemautoriteit (COM/2021/1).

Europese Commissie. (2023). Kritieke grondstoffen: zorgen voor betrouwbare en duurzame toeleveringsketens voor de groene en digitale toekomst van de EU [persbericht]. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_23_1661.

Feitz, A. Exploitation des fonds marins: la France isolée. *Les Echos*. Geraadpleegd op 14 april 2024. <https://www.lesechos.fr/monde/enjeux-internationaux/exploitation-des-fonds-marins-la-france-isolee-1921717>.

Ferris, R. (2015, 14 juli). Scientist show rising concern about deep-sea mining. *CNBC*. Geraadpleegd op 11 april 2024. <https://www.cnn.com/2015/07/13/scientists-show-rising-concern-about-deep-sea-mining.html>.

Galka, J. (2024). Bohemia at the pacific seabed: archiving the future of deep-sea mining with the Interoceanmetal Joint Organization. *Social Studies of Science*, 1-28.

Geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, PB C 202, 1 maart 2020, 4.

Ginsburgh, V., Perelman, S. & Pestieau, P. (2021). Populism and social polarization in European democracies. *CEifo Economic Studies* 67 (4), 371-404.

Gunderson, J. (2023). Mapping issue salience divergence in Europe from 1945 to the present. *Party Politics* 30 (3), 435-449.

Hallgren, A. & Hansson, A. (2021). Conflicting narratives of deep sea mining. *Sustainability* 13 (9), 1-20.

Haselmayer, M. & Jenny, M. (2017). Sentiment analysis of political communication: combining a dictionary approach with crowdcoding. *Quality & quantity* (51), 2623-2646.

Heichel, S., Pape, J. & Sommerer, T. (2007). Is there convergence in convergence research? An overview of empirical studies on policy convergence. *Journal of European Public Policy* 12 (5), 817-840.

Internationaal Energieagentschap (IEA). (2021). The role of critical minerals in clean energy transitions. <https://www.iea.org/reports/the-role-of-critical-minerals-in-clean-energy-transitions>.

Internationaal Energieagentschap (IEA). (2023). World Energy Outlook 2023. <https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2023>.

International Institute for Sustainable Development (IISD). "International Seabed Authority" [infopagina]. Geraadpleegd op 28 april 2024. <https://enb.iisd.org/negotiations/international-seabed-authority>.

International Institute for Sustainable Development (IISD). (2017a). "Daily report for 14 august 2017: 23rd annual session of the International Seabed Authority". *Earth Negotiations Bulletin* 25 (147), 1-2. <https://enb.iisd.org/events/23rd-annual-session-international-seabed-authority/daily-report-14-august-2017>.

International Institute for Sustainable Development (IISD). (2017b). "Daily report for 16 august 2017: 23rd annual session of the International Seabed Authority". *Earth Negotiations Bulletin* 25 (149), 1-2. <https://enb.iisd.org/events/23rd-annual-session-international-seabed-authority/daily-report-16-august-2017>.

International Institute for Sustainable Development (IISD). (2018a). "Curtain raiser: 1st part of the 24th session of the International Seabed Authority". *Earth Negotiations Bulletin* 25 (152), 1-2. <https://enb.iisd.org/events/first-part-24th-session-international-seabed-authority/curtain-raiser>.

International Institute for Sustainable Development (IISD). (2018b). "Daily report for 6 March 2018: 1st part of the 24th session of the International Seabed Authority". *Earth Negotiations Bulletin* 25 (154), 1-2. <http://enb.iisd.org/oceans/isa/2018/>.

International Institute for Sustainable Development (IISD). (2020). "Summary report 17-21 February 2020: 1st part of the 26th annual session of the International Seabed Authority". *Earth Negotiations Bulletin* (224), 1-13. <https://enb.iisd.org/events/1st-part-26th-annual-session-international-seabed-authority-isa/summary-report-17-21>.

International Institute for Sustainable Development (IISD). (2022). "Summary report 1-4 August 2022: 27th Session of the Assembly of the International Seabed Authority." *Earth Negotiations Bulletin* 25 (230), 1-8. <https://enb.iisd.org/sites/default/files/2022-08/enb25230e.pdf>.

International Institute for Sustainable Development (IISD). (2023a). "Summary report 10-28 July 2023: 2nd part of the 28th annual session of the International Seabed Authority". *Earth Negotiations Bulletin* 25 (253), 1-29. enb.iisd.org/international-seabed-authority-isa-council-28-2.

International Institute for Sustainable Development (IISD). (2023b). "Summary report 16-31 March 2023: 1st part of the 28th annual session of the International Seabed Authority". *Earth Negotiations Bulletin* 25 (251), 1-27. <https://enb.iisd.org/sites/default/files/2023-04/enb25251e.pdf>.

Internationale Zeebodemautoriteit (IZA). "Composition of the council" [infopagina]. Geraadpleegd op 28 april 2024. <https://www.isa.org.jm/organs/the-council/>.

Internationale Zeebodemautoriteit (IZA). "Exploration Contracts" [infopagina]. Geraadpleegd op 15 april 2024. <https://www.isa.org.jm/exploration-contracts/>.

Internationale Zeebodemautoriteit (IZA). "Statements" [infopagina]. Geraadpleegd op 28 april 2024. <https://www.isa.org.jm/sessions/29th-session-2024/>.

Internationale Zeebodemautoriteit (IZA). (2017). "Statement by Belgium. Agenda Item 9: Consideration of the final report of the Article 154 Review Committee." *Statements - Assembly: "Item 9"*. <https://www.isa.org.jm/wp-content/uploads/2022/06/belgium.pdf>.

Internationale Zeebodemautoriteit (IZA). (2019a). "Address to ISA Council." *Statements – Council: "General statements"*. <https://www.isa.org.jm/wp-content/uploads/2022/06/belgium-ab.pdf>.

Internationale Zeebodemautoriteit (IZA). (2019b). "Statement by Belgium". *Statements – Council: "Agenda Item 11: draft regulations for exploitation of mineral resources in the area."* <https://www.isa.org.jm/wp-content/uploads/2022/06/belgium-11.pdf>.

Internationale Zeebodemautoriteit (IZA). (2020). "German statement on Item 12." *Statements – Council: "Item 12" (7 December)*. https://www.isa.org.jm/wp-content/uploads/2022/06/Statement_GER_Roadmap_Germany_item12.pdf.

Internationale Zeebodemautoriteit (IZA). (2022). "Déclaration au conseil de la France au nom de l'Union Européenne." *Statements – Council: "Item 1" (21 March)*. https://www.isa.org.jm/wp-content/uploads/2022/12/France_Statement.pdf.

Internationale Zeebodemautoriteit (IZA). (2023a). "Discussion of the report of the Secretary General of ISA – And statement of Belgium." *Statements – Assembly: "Item 8" (26 July)*. <https://www.isa.org.jm/wp-content/uploads/2023/07/BELGIUM-.pdf>.

Internationale Zeebodemautoriteit (IZA). (2023b). "Final statement of Belgium in ISA council 31/03." *Statements – Council: "Final statements" (31 March)*. <https://www.isa.org.jm/wp-content/uploads/2023/04/FINAL-STATEMENT-BELGIUM.pdf>.

Internationale Zeebodemautoriteit (IZA). (2023c). "Poland – Agenda Item 10". *Statements – Council: "Item 10: Review of progress on the regulations (8 November)"*. <https://www.isa.org.jm/wp-content/uploads/2023/11/Poland-statement.pdf>.

Internationale Zeebodemautoriteit (IZA). (2023d). "Reg. 44bis – Belgian intervention". *Statements – Council: "Item 10: IWG - protection and preservation of the marine environment (20 March)"*. <https://www.isa.org.jm/wp-content/uploads/2023-/03/Belgium-Intervention.pdf>.

Jaeckel, A. (2024). The area and the role of the international seabed authority. In: V. Campanella (Edt.), *Routledge handbook of seabed mining and the law of the sea* (pp. 157-177). London: Routledge.

Jenisch, U. (2023). Tiefseebergbau: mining code quo vadis? *Natur und Recht* (45), 169-175.

Li, J. & Xing, W. (2024). A critical appraisal of the BBNJ agreement not to recognise the high seas decline as a common concern of humankind. *Marine Policy* (163). <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2024.106131>.

Lune, H. & Berg, B. L. (2017). *Qualitative research methods for the social sciences (global edition)*. Harrow: Pearson.

Marghelis, A. (2019). L'exploitation minière des fonds marins: où en sommes-nous réellement? Bilan et perspectives à l'occasion de la vingt-cinquième année de l'Autorité Internationale des Fonds Marins (AIFM). *Neptunus* 25 (1), 1-8.

Matz-Lück, N. (2024). "Germany and seabed mining." In: V. Campanella (Edt.), *Routledge handbook of seabed mining and the law of the sea* (pp. 372-378). London: Routledge.

McVeigh, K. (2022a, 2 november). "Germany calls for 'precautionary pause' before deep-sea mining industry start. *The Guardian*. Geraadpleegd op 14 april 2024. <https://www.theguardian.com/environment/2022/nov/02/germany-calls-for-precautionary-pause-before-deep-sea-mining-industry-starts>.

McVeigh, K. (2022b, 1 april). "Seabed regulator accused of deciding deep sea's future 'behind closed doors". *The Guardian*. Geraadpleegd op 20 april 2024. <https://www.theguardian.com/environment/2022/apr/01/worlds-seabed-regulator-accused-of-reckless-failings-over-deep-sea-mining>.

McVeigh, K. & Michael, C. (2023, 8 juli). "Future of deep-sea mining hangs in balance as opposition grows". *The Guardian*. Geraadpleegd op 16 april 2024. <https://www.theguardian.com/environment/2023/jul/08/future-of-deep-sea-mining-hangs-in-balance-as-opposition-grows>.

Mehta, A. (2023, 3 augustus). "Policy watch: after fraught global meeting, future of deep-sea mining still hangs in balance." *Reuters*. Geraadpleegd op 17 april 2024. <https://www.reuters.com/sustainability/policy-watch-after-fraught-global-meeting-future-deep-sea-mining-still-hangs-2023-08-03/>.

Merckx, V. (2023, 20 september). "VN-Oceaanverdrag: België lanceert in New York kandidatuur om secretariaat naar Brussel te halen." *VRT NWS*. Geraadpleegd op dinsdag 7 mei 2024. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/09/19/vn-oceanenverdrag-new-york-belgie-voortrekkers/>.

Mouffe, C. (2013). *Agonistics: thinking the world politically*. London: Verso.

Pedrozo, R. (2024). Another missed opportunity to adopt a universally accepted maritime treaty. *International Law Studies* (103), 132-150.

Pickens, C., Lily, H., Harrould-Kolieb, E., Blanchard, C., Chakraborty, A. (2024). From what-if to what-now: status of the deep sea mining regulations and underlying drivers for outstanding issues. *Marine Policy* (aankomende uitgave). <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2023.105967>.

Pirlet, H., Van Rooij, D. & Pape, E. (2015). Diepzeemijnbouw: de nieuwe gold-rush? *De Grote Rede (Vlaams Instituut voor de Zee)*, 40, 13-19.

Pizzimenti, E., Calossi, E., Cicchi, L. & Masi, B. (2024). Do parties converge? An empirical analysis of party organizational and policy issue saliency change in Western Europe (1970-2010). *Journal of Contemporary European Studies* 32 (1), 1-19.

Ruiz-Soler, J., Curini, L., Ceron, A. (2019). Commenting on political topics through twitter: is European politics European? *Social Media + Society* 5 (4). <https://doi.org/10.1080/02522667.2017.1374735>.

Sanderson, H. (2021). BMW, Volvo and Google vow to exclude use of ocean-mined metals. *Financial Times*. Geraadpleegd op 16 april 2024. <https://www.ft.com/content/e618a555-2d21-4f33-b6b5-46564197f834>.

Seas at Risk. (2021). *At a crossroads: Europe's role in deep-sea mining*. Brussels: Seas at Risk.

Shattock, M., Horvath, A. & Enders, J. (2023). *The governance of European higher education*. London: Bloomsbury.

Singh, P., Campanella, V. & Maes, F. (2024). "The European Union and seabed mining." In: V. Campanella (Edt.), *Routledge handbook of seabed mining and the law of the sea* (pp. 290-313). London: Routledge.

Sparenberg, O. (2019). A historical perspective on deep-sea mining for manganese nodules, 1965–2019. *The Extractive Industries and Society* 6, 842-854.

Stanway, D. (2023). Canada's TMC to seek seabed mining licence in 2024. *Reuters*. Geraadpleegd op 20 april 2024. <https://www.reuters.com/markets/commodities/canadas-tmc-says-it-will-apply-seabed-mining-licence-2024-2023-08-03/>.

Szamalek, K. (2018). Udział Polski w pracach Międzynarodowej Organizacji Dna Morskiego. *Przegląd Geologiczny* 66 (3), 185-188.

Treves, T. (2015). Historical development of the law of the sea. In: D. Rothwell, A. Elferink, K. Scott & T. Stephens (Edts.), *The Oxford handbook on the law of the sea* (pp. 1-23). Oxford: Oxford University Press.

Vallat, F. (2017). Quels sont aujourd'hui les atouts de la filière française de prospection et d'exploitation minières des grands fonds marins ? *Annales des Mines - Responsabilité et environnement* 1 (85), 71-74.

Valo, M. (2023, 10 juli). Exploitation minière de l'océan: les appels à une "pause de précaution" se multiplient. *Le Monde*. Geraadpleegd op 14 april 2024. https://www.lemonde.fr/planete/article/2023/07/10/exploitation-mini%C3%A8re-de-l-oc%C3%A9an-les-appels-%C3%A0-une-pause-de-pr%C3%A9caution-se-multiplient_6181258_3244.html.

Van Hootegeem, A., Meuleman, B. & Abts, K. (2020). Attitudes toward asylum policy in a divided Europe: diverging contexts, diverging attitudes. *Migration and society* (5), 1-16.

Vrana, V., Kydros, D., Kotzaivazoglou, I. & Pechlivanaki, I. (2023). *Sustainability* 15 (2). <https://doi.org/10.3390/su15021322>.

Warntjen, A. (2011). Measuring salience in EU legislative politics. *European Union Politics* 13 (1), 168-182.

Watts, J. (2021, 27 september). Race to the bottom: the disastrous, blindfolded rush to mine the deep sea. *The Guardian*. Geraadpleegd op 14 april 2024. <https://www.theguardian.com/environment/2021/sep/27/race-to-the-bottom-the-disastrous-blindfolded-rush-to-mine-the-deep-sea>.

Willaert, K. (2019a). In-depth analysis of the Belgian legislation on deep sea mining. WWF. <http://hdl.handle.net/1854/LU-8619285>.

Willaert, K. (2019b). Report of the ISA Council meetings. WWF. <http://hdl.handle.net/1854/LU-8607135>.

Willaert, K. (2019c). *Report on transparency, public participation and access to justice regarding deep sea mining*. WWF. <http://hdl.handle.net/1854/LU-8619289>.

Willaert, K. (2020). Crafting the perfect deep sea mining legislation: A patchwork of national laws. *Marine Policy* (119). <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2020.104055>.

Willaert, K. (2021a). *Regulating deep sea mining: A myriad of legal frameworks*. Cham: Springer.

Willaert, K. (2021b). The Enterprise: state of affairs, challenges and way forward. *Marine Policy* (131). <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2021.104590>.

Willaert, K. (2022). Safeguarding the interests of developing states within the context of deep-sea mining in the area. In: R. Sharma (Edt.), *Perspectives on deep-sea mining: sustainability, technology, environmental policy and management* (pp. 661-680). Cham: Springer.

Willaert, K. & Maes, F. (2024). "Belgium and seabed mining." In: V. Campanella (Edt.), *Routledge handbook of seabed mining and the law of the sea* (pp. 345-350). London: Routledge.

Wood, M. (2019). A historical perspective: the evolution of the International Seabed Authority. In: A. Ascencio-Herrera & M. Nordquist (Edts.), *The United Nations convention on the law of the sea, part XI regime and the International Seabed Authority: a twenty-five year journey* (pp. 39-63). Leiden: Brill Nijhoff.

Woody, T. (2022, 11 november). "France puts future of deep sea mining in doubt." *Bloomberg*. Geraadpleegd op woensdag 9 mei 2024. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-11-10/france-puts-future-of-deep-sea-mining-in-doubt?-embedded-checkout=true>.

Woollacott, E. (2024, 15 januari). Is seabed mining an economic necessity or a hazard? *BBC*. Geraadpleegd op 16 april 2024. <https://www.bbc.com/news/business-67935057#>.

Zalik, A. (2018). Mining in the seabed, enclosing the area: ocean grabbing, proprietary knowledge and the geopolitics of the extractive frontier beyond national jurisdiction. *International Social Science Journal* 68 (229), 343-359.